

Palotarkastajan päiväkirja: Paikkatiedon hyödyntäminen pelastuslaitoksen valvonta- toiminnassa

Markus Honkanen

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Palotarkastajan päiväkirja: Paikkatiedon
hyödyntäminen pelastuslaitoksen valvonta-
toiminnassa**

Markus Honkanen
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2019

Markus Honkanen

Palotarkastajan päiväkirja: Paikkatiedon hyödyntäminen pelastuslaitoksen valvontatoiminnassa

Vuosi 2019 Sivumäärä 74

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja luoda Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimeksiannosta ja heidän käyttöönsä paikkatietojärjestelmien avulla karttamateriaaleja, joita hyödynnetään pelastuslaitoksen valvontatoiminnassa sekä sen suunnittelussa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös raportoida kymmenen työviikon ajan omaa ammatillista kehittymistä sekä työtehtäviä. Raportoinnin tarkoitus oli helpottaa ja tehostaa ammatillista kehittymistä pelastusviranomaisena sekä tarjota objektiivinen tarkastelulähtökohta omiin työtehtäviin.

Tietoperusta opinnäytetyölle rakennettiin yhdistelemällä julkaistuja, sähköisiä sekä julkaisemattomia, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen organisaation sisäisiä, materiaaleja. Tietoperustaa haettiin palo- ja pelastusalan sekä paikkatietotieteen kirjallisuudesta. Tietoperustaa täydennettiin sähköisillä lähteillä, eri tahojen julkaisemilla tiedotteilla sekä nettisivujen sisällöillä. Myös Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen julkiset menetelmäohjeet olivat osa hyödynnettäviä lähdemateriaaleja.

Opinnäytetyön tuloksena tuotettiin suuri määrä paikkatietoaineistoja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen käyttöön sekä myös malliversio valmiista tavoitteen mukaisesta karttamateriaalista. Opinnäytetyö muodostui sen kirjoittamisen myötä suuntaa antavaksi ohjeeksi samankaltaisten tehtävien osalta, koska eri työvaiheet dokumentoitiin tarkasti.

Opinnäytetyön aikana saavutettiin havaittavaa ammatillista kehittymistä sekä pohdintaa omasta osaamisesta. Osaamisen kehitys ja ammatillinen kasvu tapahtui tasaisesti ja viikoittaisten teemojen avulla kohdennetusti osa-alueille, joissa on kehittämisen tarvetta.

Opinnäytetyön tuloksena tuotettiin mallikappaleita tehtävänannon mukaisista kartoista sekä myös ohjeistus näiden karttojen tuottamiseen. Opinnäytetyön aikana havaittiin jokaisen kartan tuottamisen olevan liian suuri tavoite toteutettavaksi määrääjässä. Kokonaisuudessaan kartoja valmistuu 600 kappaletta ja näiden luominen tapahtuu myöhemmällä aikataululla vuoden 2019 aikana.

Työn aikana tuli esille kehitysidea siitä, että samankaltaiselle kehittämistehtävälle voisi luoda ohjeistuksen tulevaa käyttöä varten. Näin samankaltaisen paikkatietotyön laatimiseen ei vaadittaisi erillistä paikkatietojärjestelmien osaamista. Ohjeen avulla työ saataisiin tehokkaammin tehtyä ja paikkatietotyötä voisi toteuttaa kuka tahansa pelastuslaitoksen työntekijä.

Asiasanat: Paikkatieto, Palotarkastus, Pelastuslaitos, Valvontatoiminta

Markus Honkanen

Fire Inspector's Diary: Utilizing Geospatial Information in the Rescue Department's Supervisory Activities

Year	2019	Pages	74
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to design and create geospatial information material for the use of the Länsi-Uusimaa Department for Rescue Services by using Geographical Information Systems (GIS). The created spatial information materials will be used in the rescue departments supervisory activity and in the future planning of their supervisory activities. The objective was also to report the author's personal professional progression as a rescue authority and offer an objective viewpoint to analyse the author's own work tasks.

The theoretical framework was built by combining published and, electronic as well as the Länsi-Uusimaa Department for Rescue Services' internal, unpublished publications. The framework covers publications on fire safety, rescue services and geographical information science. The framework was also reinforced with electronic publications, newsletters from different sources and the contents of different websites. The Länsi-Uusimaa Department for Rescue Services' public guides were also included.

The main result of the project was a noticeable amount of created geospatial information material for the use of the Länsi-Uusimaa Department for Rescue Services as well as a model version of a finalized map that was the purpose of this commission. The project also turned out into a guide, due to all the documentation of different work phases as the maps took form.

The thesis resulted in observable professional progression and meditation on the author's own expertise. The progress of expertise and professional growth happened evenly and was directed at the weaker aspects of the author's know-how, with the help of his weekly planning and set weekly themes.

One result of the thesis was a few model maps that were created, as well as a guide on how to create similar maps. During this thesis project it was noted that the workload required to create all the necessary maps was too great to be carried out within the thesis timeframe. All in all, there will be a total of 600 different maps, and these maps will be created according to a later schedule.

A development idea for this thesis project would be a precise and detailed guide for creating similar maps for a similar purpose, so that in the future specific knowledge on knowing how to use GIS software would not be required. The same work could be created with less effort and any rescue department employee could complete the task.

Keywords: Fire inspection, Geospatial information, Rescue department, Supervisory activity

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Lähtötilanteen analyysi	7
2.1	Työtehtävien analyysi	8
2.2	Osaamisen itsearviointi	9
2.3	Kehittyminen työelämässä	9
2.4	Opinnäytetyön tavoitteet.....	10
2.5	Palotarkastajan sidosryhmät.....	10
2.6	Vuorovaikutustaidot työpaikalla.....	12
2.7	Kehittäminen	13
3	Päiväkirjaraportointi.....	14
3.1	Viikko 1: Päiväkotien & oppilaitosten paloturvallisuus.....	14
3.2	Viikko 2: Paikkatiedon teoria	18
3.3	Viikko 3: Turvallisuusviestintä	24
3.4	Viikko 4: Työpaikkojen paloturvallisuus	29
3.5	Viikko 5: Sähköpalojen ennaltaehkäisy & sähköturvallisuus.....	36
3.6	Viikko 6: Itsensä johtaminen & ajankäytön hallinta	44
3.7	Viikko 7: Asuintalojen paloturvallisuus	49
3.8	Viikko 8: Rakenteellinen paloturvallisuus	55
3.9	Viikko 9: Paikkatietojärjestelmät & omat kokemukset	61
3.10	Viikko 10: Paikkatiedon merkitys pelastuslaitoksen valvontatoiminnalle.....	68
4	Loppuanalyysi & pohdinta	76
	Lähteet	80
	Kuviot	82
	Liitteet.....	83

1 Johdanto

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja luoda paikkatietoaineistoja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselle. Luotuja aineistoja voidaan hyödyntää pelastuslaitoksen valvontatoiminnassa ja niistä on hyötyä valvontatoiminnan kehittämässä. Opinnäytetyö toteutettiin kevään 2019 aikana ja päiväkirjaraportointia pidettiin kymmenen työviikon ajalta 11.02.-21.04.2019 välillä. Opinnäytetyön teko alkoi 28.01.2019 ja päättyi 06.05.2019.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on Uudellamaalla toimiva pelastuslaitos, joka vastaa yritysten ja yksityishenkilöiden turvallisuudesta ja turvallisuuskoulutuksesta kymmenen kunnan alueella läntisellä Uudellamaalla. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa omalla alueellaan pelastus- ja ensihoitotehtävistä sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisystä turvallisuuskoulutusten ja valvontatoiminnan avulla. (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2017) Opinnäytetyön tekijä työskenteli opinnäytetyön teon aikana Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella palotarkastajan viransijaisena.

Aihe määräytyi Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen tarpeiden mukaan, sillä pelastuslaitoksen valvontatoimintaa varten tarvittiin uusia ja päivitettyjä paikkatietoaineistoja. Nämä aineistot ovat tärkeitä valvontatoiminnan sujuvuudelle, sillä niiden avulla pystytään valvomaan Länsi-Uudenmaan asuinrakennuksia.

Sanasto

Yleinen palotarkastus: Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukainen määräaikainen palotarkastus, joka suoritetaan pistokoemaisesti. (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma 2018) Suoritetaan vaihtelevilla tarkastusväleillä erilaisiin valvontakohteisiin, kuten varasto-, yritys-, koulu- ja hoitorakennuksiin sekä moniin muihin tiloihin. Näitä ei suoriteta yksityiskäytössä oleviin rakennuksiin tai tiloihin, ellei ole erityistä syytä valvoa kohdetta. Tarkastuksesta kirjoitetaan pöytäkirja, jossa havaitut puutteet määrätään korjattavaksi. Pöytäkirjassa kuvataan myös suoritettun tarkastuksen kulku, muut tarkastuksella havaitut asiat sekä palotarkastajan suosituksia kohteen edustajille.

Ylimääräinen palotarkastus: Pelastusviranomaisen suorittama palotarkastus, joka ei ole osa valvontasuunnitelmaa. Ylimääräisen palotarkastuksen tarve voi tulla joko pelastusviranomaisen tai asiakkaan aloitteesta. (Ohje palotarkastusten suorittamisesta: Onnettomuuksien ehkäisyn toimiohje 2014)

Ennakkokatselmus: Rakennukseen ennen käyttöönottoa suoritettava katselmus, jonka jälkeen suoritetaan erityinen palotarkastus. (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontasuunni-

telma 2018) Ennakkokatselmuksen pyyntö tulee aina asiakkaan aloitteesta. Ennakkokatselmuksella ohjeistetaan ja neuvotaan rakennustyöstä vastaavia siitä, mitä erityisellä palotarkastuksella tarkastetaan ja heitä ohjataan korjattavien asioiden kanssa.

Eriyinen palotarkastus: Eriyinen palotarkastus suoritetaan rakennusvalvonnan vaatimuksesta rakennuskohteeseen ennen sen käyttöönottoa, joko samaa aikaan tai juuri ennen rakennusvalvontaviranomaisen suorittamaa käyttöönottotarkastusta. (Ohje palotarkastusten suorittamisesta: Onnettomuuksien ehkäisyn toimiohje 2014) Jos kohde vastaa vaadittua tasoa pelastuslaitoksen näkökulmasta, rakennuksen käyttöönottoa puolletaan. Jos kohteessa on puutteita, voidaan käyttöönottoa puoltaa puutteiden korjaamisen jälkeen tai pelastusviranomaisen voi tarvittaessa myös ilmoittaa, että käyttöönottoa ei puolleta. Tällöin erityinen palotarkastus täytyy suorittaa uudelleen puutteiden korjaamisen jälkeen.

Asiakirjavalvonta: Eriyisesti tarkastusten jälkeisten määräysten toimeenpanon valvomista. Asiakirjavalvonnan asiakirjat voivat olla esimerkiksi pelastussuunnitelmia, poistumisturvallisuusselvityksiä, paloteknisten laitteistojen määräaikaistarkastusten pöytäkirjoja tai muita huollon ja kunnossapidon dokumentteja. (Ohje palotarkastusten suorittamisesta: Onnettomuuksien ehkäisyn toimiohje 2014)

Jälkipalotarkastus: Palotarkastus, joka suoritetaan kohteisiin, joissa on ollut huomattavia puutteita tai annettujen korjausmääräyksiä toimeenpanemista ei ole toteutettu määräaikaan mennessä. Jos jälkipalotarkastuksista ei ole apua, eikä asiakasta saada suorittamaan annettuja korjausmääräyksiä, voidaan joutua käyttämään pakkokeinoja. (Ohje palotarkastusten suorittamisesta: Onnettomuuksien ehkäisyn toimiohje 2014)

Paikkatieto: Koordinaatteihin sidottua tietoa, joka esitetään yleensä kartan muodossa. Paikkatietoa voidaan esittää paikkatietojärjestelmissä erilaisissa muodoissa, jolloin erilaisten analyysien tekeminen helpottuu tai niiden tulosta voidaan tarkastella toisesta näkökulmasta. Paikkatieto on hyvin raskasta käsitellä sekä analysoida, sillä paikkatiedon tietokanta saattaa olla jopa teratavun kokoinen. (Longley, Goodchild, Maguire, Rhind 2011, 11)

Paikkatietojärjestelmä: Ohjelma, jonka avulla voidaan hakea, analysoida, muokata, säilyttää ja tuottaa maantieteellisesti sijoitettavaa paikkatietoa. (Demers 2009, 2)

2 Lähtötilanteen analyysi

Aloitin Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella palotarkastajan viransijaisena 04.07.2018, mutta olin tätä ennen työskennellyt samalla pelastuslaitoksella toimistotehtävissä 18.09.2017 lähtien. Toimin määräaikaisena toimistotyöntekijänä pelastuslaitoksella 18.09.2017-03.07.2018

välillä, jona aikana pääsin tutustumaan pelastuslaitoksen organisaatorakenteeseen ja toimintaan hyvinkin tarkasti. Tämä avasi minulle mahdollisuuksia ja kontakteja pelastuslaitoksen sisällä, ja sain sovittua itselleni harjoittelupaikan pelastuslaitokselta palotarkastajana.

Aloitin palotarkastajan viransijaisena 04.07.2018 ja ensimmäinen virkamääräykseni kesti 31.08.2018 asti. Tänä aikana suoritin toisen harjoitteluni ja tein kehittämistyötä pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän puolella. Sain harjoitteluni aikana kuulla, että viransijaisuuttani halutaan jatkaa, joten sopimukseni uusiutui 31.12.2018 asti. Tämän jälkeen sain opinnäytetyön teon aikana voimassa olevan viransijaisuuden jatkon 01.01.-31.05.2019 välille.

2.1 Työtehtävien analyysi

Palotarkastajan työ koostuu asiakaspalvelusta, palotarkastuksista sekä turvallisuusviestinnästä. Minulle on määritelty omat valvontakohteet ja toimin näiden kohteiden yhteyshenkilönä pelastuslaitosta koskeviin turvallisuusasioihin liittyen. Pääosin työtehtäväni koostuvat asiakaspalvelusta, palotarkastuksista, päivystystehtävistä sekä pääte- ja puhelintyöskentelestä.

Asiakaspalvelu on niin sähköposteihin ja puhelimeen vastaamista kuin asiakkaiden neuvomista tarkastuksilla. Myös päivystysvuorot kuuluvat osaksi asiakaspalvelua, sillä päivystävän palotarkastajan tehtävissä aamupäivisin kello 9.00-11.30 välillä asiakkaita palvellaan puhelimitse ja sähköpostitse ja iltapäivisin taas suoritetaan omalle vuorolle varattuja erityyppisiä palotarkastuksia tai tarjotaan neuvontaa sitä pyytäneille asiakkaille.

Omissa työtehtävissäni teen selvästi eniten yleisiä palotarkastuksia, jotka ovat pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaisia määräaikaista palotarkastuksia. Nämä tehdään yleensä ensin varaamalla palotarkastusaika asiakkaan kanssa, suorittamalla palotarkastus kohteessa pistokoemaisesti ja tämän jälkeen kirjoitetaan tarkastuksesta pöytäkirja. Palotarkastukset vaihtelevat kohteittain suuresti, ja jos kohteessa havaitaan puutteita, ne kirjataan pöytäkirjaan.

Turvallisuusviestintä on osa jokaista palotarkastusta, mutta palotarkastajat osallistuvat myös pelastuslaitoksen turvallisuuskouluttajien kanssa erilaisiin tapahtumiin. Näissä tapauksissa turvallisuusviestintä tapahtuu joko kohdennetulle asiakasryhmälle tai kaikille osallistujille tarkentamatta viestinnän kohderyhmää.

Palotarkastajan työssä tarvitaan erityisesti hyvää asiakaspalveluasennetta, mutta itse työn suorittamiseen tarvitaan alussa perustietoa pelastuslaista sekä rakentamismääräyksistä. Näillä tiedoilla pääsee hyvin liikkeelle, ja tietoa tulee lisää kokemuksen ja tarkastusten myötä. Pelastuslain ja rakentamismääräysten tuntemuksella pärjää erinomaisesti, mutta asiakaslähtöisellä asenteella työ on paljon sujuvampaa ja mieltämyönteisempää.

Oma osaaminen ja ymmärrykseni rakentamismääräyksistä oli tehtävieni alussa hyvin rajallinen, mutta kokemuksen kertyessä kyseiset määräykset ja asetukset ovat tulleet minulle tutuiksi ja itsevarmuuteni ammattilaisena on kehittynyt. Olen työssäni myös oppinut itseni johtamista, sillä palotarkastajat työskentelevät hyvin itsenäisesti oman aikataulumme mukaisesti.

Uusimpina vastuualueina työtehtäviini minulle on suunniteltu Länsi-Uudenmaan alueella toimivien koulujen palotarkastuksia sekä osallistumista kouluille järjestettäviin turvallisuuskoulutuksiin. Tämän lisäksi osallistun paloriskiasuntojen käsittelemiseen ja tarkastuksiin. Nämä alueet ovat kuitenkin minulle uusia ja päiväkirjaraportoinnin aikana minua vasta perehdytetään kyseisiin tehtäviin.

2.2 Osaamisen itsearviointi

Olen osaamiseltani taitava suoriutuja, eli ymmärrykseni työtehtävistäni on laaja ja syvämpi kuin aloittelijalla ja suoriudun tehtävistäni koko ajan vaaditulla tasolla. Olen selvästi kehittynyt urani lähtökohtaan verrattuna, jolloin tarvitsin jatkuvaa tukea kokeneemmalta tarkastajalta suoriutuakseni yksinkertaisistakin tehtävistä.

Melkein joka päivä työtehtävissäni tulee kuitenkin vastaan uusia tilanteita ja asioita, joita joudun pohtimaan ja selvittämään avun kanssa. Kuitenkin päivittäisistä työtehtävistäni pystyn suoriutumaan tehokkaasti ja vaatimusten mukaisesti, sillä yleiset palotarkastukset eivät kuitenkaan suoritustavaltaan poikkea toisistaan melkein ollenkaan. Minulla on hyvä käsitys ja ymmärrys työtehtävieni vaatimuksista ja sisällöistä, mutta ensimmäisten vuosien aikana on koko ajan jotain uutta opittavaa.

2.3 Kehittyminen työelämässä

Olen vielä hyvin alkuvaiheessa omaa urapolkuani ja tämän vuoksi minun täytyy kehittyä melkein jokaisella työni osa-alueella, toisilla osa-alueilla vähän enemmän kuin muilla. Koen vahvuutenani yleiset palo- ja pelastusturvallisuuteen liittyvät osaamisalueet, mutta heikkouteni tällä hetkellä on vielä erityisesti rakenteellista paloturvallisuutta ja kemikaaleja koskevat osa-alueet. Päivittäisessä työssä osaamiseni puute näillä osa-alueilla näkyy siten, että näiden kanssa tarvitsen useasti kokeneemman palotarkastajan tai johtavan palotarkastajan neuvoja voidakseni vastata asiakkaan esittämiin kysymyksiin oikein ja tehdäkseni pöytäkirjoihin rakenteellista paloturvallisuutta tai kemikaaleja koskevia korjausmääräyksiä.

Tulevaisuudessa tavoitteeni on osallistua ja hakeutua aktiivisemmin rakenteellisen puolen ja kemikaaliasioiden koulutuksiin sekä kurseille, jotta voin saada syvällisemmän ymmärryksen näiden osa-alueiden vaatimuksista. Erityisesti rakenteellinen paloturvallisuus on hyvin iso osa palotarkastajien tehtävistä, ja tältä osa-alueelta jokaisen tarkastajan tulisi ymmärtää ainakin

perusasiat, kuten tuntee uusin asetus rakennusten paloturvallisuudesta (Ympäristöministeriö 2017).

Pidemmällä aikavälillä tavoitteenani on kehittyä taitavammaksi palotarkastajaksi kaikilla osalualueilla, mutta erikoistua erityisesti turvallisuusviestintään ja mahdollisesti varautumiseen. Pyrin jatkamaan urapolkuani Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella, ja koenkin tämän alan olevan minulle sopiva, mutta en kuitenkaan pysty ennalta suunnittelemaan mahdollisia tulevaisuudessa ilmestyviä työmahdollisuuksia. Mahdollisesti minulle tarjoutuu joskus tulevaisuudessa johtavan palotarkastajan virka, mutta nämä virat ovat hyvin harvoin haussa.

Tavoitteenani olisi myös tulevien opintojen kautta pyrkiä erikoistumaan kriisi- ja katastrofitalanteisiin, sekä niihin perehtymiseen turvallisuuden ja riskienhallinnan näkökulmasta. Pelastuslaitoksen kautta pystyn kehittymään erilaisilla pelastustoiminnan osalualueilla, mutta muuten joudun hakeutumaan tälle polulle itsenäisesti opintojen ja muun kirjallisuuden kautta.

2.4 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön aikana tavoitteenani on kehittyä palotarkastajana ja kasvattaa ymmärrystäni paikkatiedosta ja sen merkityksestä osana pelastuslaitoksen valvontatoimintaa. Tämän opinnäytetyön kautta pyrin kehittymään myös pelastuslaitoksen työntekijänä ja luoda pelastuslaitoksen tarvitsemia aineistoja.

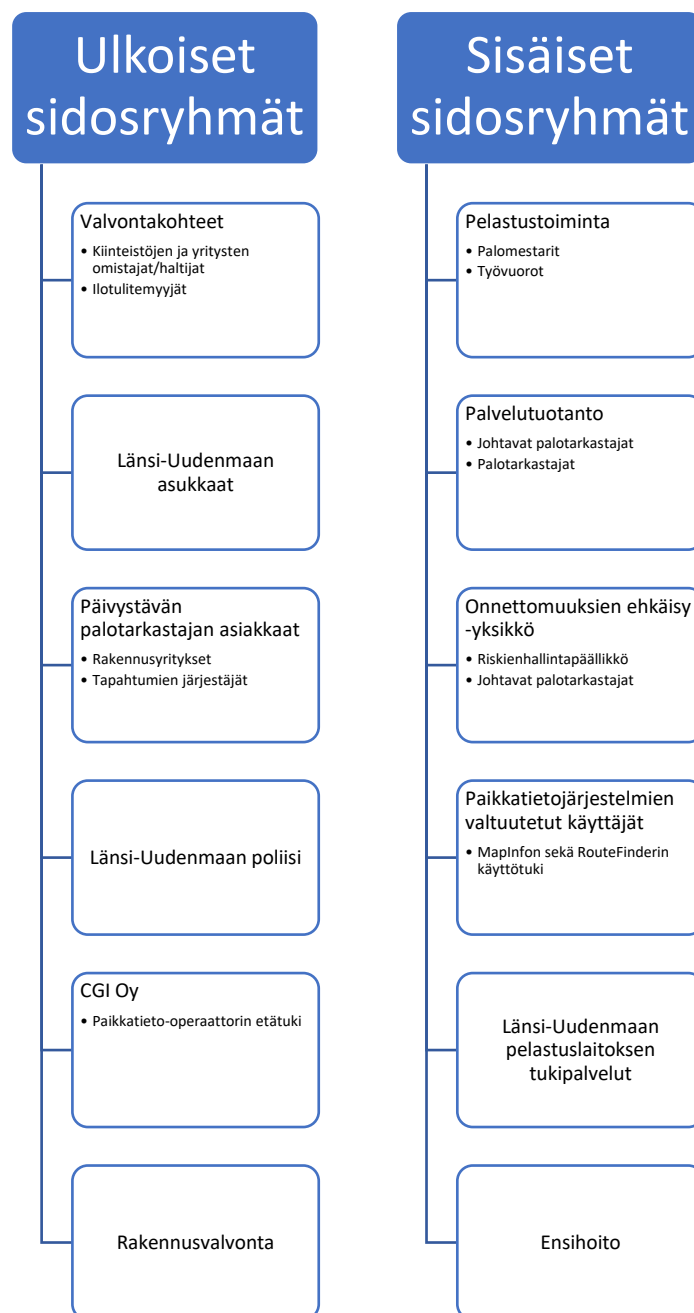
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tarvitsee paikkatietoaineistoja valvontatoimintansa suunnittelemiseen ja kehittämiseen. Heidän tavoitteena on saada opinnäytetyön tuloksena uusia paikkatietoaineistoja käyttöönsä sekä prosessin aikana kouluttaa uusi paikkatietojärjestelmän käyttäjä.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos käyttää paikkatietojärjestelmänään pelastusalalla hyvin tuttua MapInfo Pro -ohjelmaa sekä sen tavoitettavuustyökalua RouteFinderia. Tämän ohjelmiston käyttöä hallitsevia henkilöitä ei kuitenkaan pelastuslaitoksella ole riittävästi, joten valvontatoimen puolella toimivan henkilön lisääminen paikkatiedon resursseihin on tärkeää.

2.5 Palotarkastajan sidosryhmät

Kuviossa 1 käsitellään työelämän sidosryhmiä pelastuslaitoksen palotarkastajan osalta, ja tässä kyseisessä kuviossa erityisesti opinnäytetyötä kirjoittavan palotarkastajan näkökulmasta. Palotarkastaja työskentelee paljolti pelastuslaitoksen ulkoisten sidosryhmien kanssa, sillä työtehtävät koostuvat pääosin ulkoisista tarkastuskohteista. Laajemmin ajateltuna koko Länsi-Uusimaa ja sen asukkaat kuuluvat palotarkastajan sidosryhmiin, sillä suurimmaksi osaksi niin päivystysvuorojen kuin tarkastustenkin asiakkaat koostuvat tämän alueen asukkaista. Päivystysvuorojen kautta palotarkastajille tulee myös uusien rakennusten ohjausta tai erityisiä

palotarkastuksia koskevia yhteydenottoja ja tätä kautta rakennusyritykset kuuluvat yhdeksi sidosryhmäksi palotarkastajien tehtävissä.

Kuvio 1: Palotarkastajan sidosryhmät (Markus Honkanen 2019)

Ulkoisena sidosryhmänä toimivat myös eri Länsi-Uudenmaan kuntien rakennusvalvonnat, ja erityisesti Espoon rakennusvalvonta, jonka kanssa Espoon alueella toimivat palotarkastajat toimivat hyvin tiiviissä yhteistyössä.

Sisäisiin sidosryhmiin kuuluu esimerkiksi pelastuslaitoksen oma pelastustoiminta. Pelastustoiminta koostuu pelastuslaitoksen palomiehistä, -esimiehistä sekä -mestareista, jotka muodostavat pelastustoiminnan neljä työvuoroa. Tämä sidosryhmä on merkittävä osa palotarkastajien

työskentelyä, sillä vuorojen esimiesten kanssa tulee aina tarvittaessa jaettava tietoa valvonta-kohteista. Pelastustoimen vuorot osallistuvat myös palotarkastuksille aina tasaisin väliajoin sellaisiin kohteisiin, joissa on jotain erityistä huomioitavaa tai jotka ovat hyvin riskialttiita onnettomuuksille.

Palvelutuotannon johtavat palotarkastajat ja palotarkastajat ovat olennainen sisäinen sidosryhmä palotarkastajalle. Tarkastajat tukevat toisiaan päivittäisessä työssä, sillä heidän kanssaan tulee käytyä läpi vaikeita tarkastuksilla tai päivystyksessä esille tulleita asioita ja näin uudemmat tarkastajat voivat oppia kokeneempien palotarkastajien kokemuksesta ja käytännön tiedoista. Myös Onnettomuuksien ehkäisy -yksikkö toimii samalla tavalla tärkeänä sidosryhmänä palotarkastajille.

Paikkatietojärjestelmien osalta tärkeät sidosryhmät löytyvät ulkoisista ja sisäisistä sidosryhmistä. Osana tilattua koulutuskokonaisuutta saan hyödyntää CGI Oy:n vanhempaa paikkatietooperaattoria minua mietityttävien asioiden kanssa. Samalla tavalla hyödynnän myös pelastuslaitoksen sisällä olevaa osaamista ja ymmärrystä MapInfo-ohjelmasta. Tätä tietoa on kuitenkin hyvin hajanaisesti ja harvalla ihmisellä, joten tätä sidosryhmää ei voi käyttää haasteellisempien asioiden kanssa.

Palotarkastajan sisäisiin sidosryhmiin kuuluvat vielä pelastuslaitoksen tukipalvelut sekä ensihoito. Ensihoito toimii erityisesti paloriskiasuntojen tarkastusten osalta tärkeänä sidosryhmänä paloriskiasuntojen tarkastuksia suorittaville palotarkastajille, sillä osa ilmoituksista tulee juurikin ensihoitoyksikköjen toimesta.

2.6 Vuorovaikutustaidot työpaikalla

Palotarkastajan tehtävät koostuvat suurimmaksi osaksi asiakaspalvelusta, joten vuorovaikutustaidot ovat hyvin olennaisia tässä työssä. Palotarkastajan on kyettävä tarkastuksilla ymmärtämään asiakkaan lähtökohtia ja näkökulmaa, sillä aina kaikki korjattavaksi määrättävät asiat eivät ole helppoja tai halpoja. Pelastuslain nojalla asiat on kirjattava korjattavaksi, mutta osaksi palotarkastajan tehtäviin kuuluu selittää lain velvoittamat asiat selkeästi ja tarkasti asiakkaalle provosoimatta tai provosoitumatta.

Työtehtäviin kuuluu yleensä myös paljon selvittelytyötä pöytäkirjan kirjoittamisen aikana, ja välillä tulee vastaan sellaisia ongelmia tai aiheita, joita ei ole aikaisemmin kohdannut. Tällöin haen itse neuvoa kokeneemmilta palotarkastajilta sekä johtavilta palotarkastajilta. Työympäristössämme avun hakemista suositellaan ja painotetaan hyvin usein sitä, että yksi tarkastaja ei voi tietää kaikkea. Tätä kautta jokaisen pohdintaan osallistuvan tarkastajan osaaminen kertyy, kun asiaan viimein löydetään ratkaisu.

Tämä saattaa myös aiheuttaa ongelman siten, että apua kysytään jokaiseen pieneenkin asiaan. Huomasin tämän itsekin työtehtävien alussa, mutta havaittuani ongelman pystyin tehokkaasti puuttumaan siihen. Noin kuukauden työskentelyn jälkeen huomasin kysyväni samoja kysymyksiä ongelmista, joista olin keskustellut jo toisen tarkastajan kanssa aikaisemmin. En pystynyt työskentelemään kunnolla itsenäisesti, sillä en ollut sisäistänyt tietoa, jota toiset tarkastajat minulle tarjosivat. Aloitin oman osaamisen kartuttamisen aluksi siten, että pidin PostIt-tarralappuilla kirjaa tietyistä ongelmatilanteista sekä niiden ratkaisuksista, ja tämä lähestymistapa osoittautuikin tehokkaaksi. Opin nopeasti uusia asioita, ja jos unohdin jotain silloin, kun sitä tietoa tarvitsin, niin pystyin palaamaan tarralappujeni pariin ja muistuttamaan itseäni.

Olen tästä tarralappujen kautta oppimisesta kehittänyt itselleni tavan dokumentoida Word-tiedostoon tärkeitä ja ajankohtaisia asioita sekä ongelmia, joita työtehtävien aikana voi tulla vastaan. Dokumentteja on kertynyt jonkin verran, ja pystyn nyt tehokkaasti selvittämään tarvittavia asioita omista arkistoistani. Olen keskustellut tästä asiasta aina satunnaisesti toisten palotarkastajien kanssa, ja jokaisella on oma tapansa pitää samalla logiikalla erilaisia tiedonjyväsiä saatavilla. Toiset keräävät kymmenittäin muistilappuja tietokoneiden aloitusnäytölle muistilappuominaisuudella, kun taas toiset kirjaavat asioita käsin tai tulostavat papereita toimistojensa seinille.

2.7 Kehittäminen

Palotarkastajan työtehtäviä ja -tapoja kehitetään jatkuvasti, ja niitä pyritään yhtenäistämään kaikkien Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa samanlaisiksi. Kaikki palotarkastajat voivat osallistua tähän kehittämistyöhön ja siihen myös kehoitetaan.

Päiväkirjan teon aikana opinnäytetyöni aihe oli ammatillisen kehittymisen lisäksi myös kehittämistehtävä, josta vastuu oli annettu minulle. Tehtävän tavoitteena oli luoda ja suunnitella paikkatietomateriaaleja pelastuslaitoksen valvontatoiminnan käyttöön sekä valvontatoiminnan tulevaisuuden suunnittelua varten. Kehittämistehtävä oli hyvin pienimuotoinen ja tämän vuoksi se oli nähty sopivammaksi antaa minulle tehtäväksi yksin. Seurasin päiväkirjaraportointin aikana hyvin tarkasti perehtymistäni paikkatietoon, paikkatietojärjestelmiin sekä kehittämistehtävän edistymistä. Näiden lisäksi raportoin myös päivittäisiä työtehtäviäni sekä ammatillista kehittymistäni.

3 Päiväkirjaraportointi

3.1 Viikko 1: Päiväkotien & oppilaitosten paloturvallisuus

Viikon 1 tavoitteena on suorittaa suunnitellut kuusi yleistä palotarkastusta, osallistua tiistaina 12.02. järjestettävään rakenteellisen paloturvallisuuden 'Rapa'-ryhmään sekä tutustua ja perehtyä päiväkotien ja koulujen palo- ja pelastusturvallisuuteen kirjallisuuden avulla.

Viikon aikana yritän edellä mainitun mukaisesti keskittyä päiväkotien ja koulujen paloturvallisuuteen sekä yritän myös lähestyä työtäni siitä lähtökohdasta, että haluan kehittyä tällä osa-alueella. Kirjallisuuslähteiksi olen tälle viikolle teeman mukaan valinnut Matti Waitisen Koulutyön paloturvallisuusopas -teoksen (2005) sekä Matti Waitisen ja Erkki Ripattin kirjoittaman Oppilaitoksen turvallisuusoppaan (2009).

Maanantai 11.02.2019

Työpäivä alkoi sähköpostien tarkastamisella ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen viikoittaisen infotilaisuuden kuuntelemisella. Asetin päivän tavoitteeksi suorittaa sille päivälle sovitut yleiset palotarkastukset, joiden kohteina oli kaksi päiväkotia Espoon alueella sekä yksi esiopeutusryhmä että kirjoittaa ja prosessoida niiden pöytäkirjat saman päivän aikana.

Palotarkastukset olivat ainoa tehtäväni tälle päivälle normaalin asiakaspalvelun lisäksi, sillä en ilmoittautunut mukaan samana päivänä järjestettävään 112-päivän tapahtumaan. Palotarkastajat, turvallisuuskouluttajat ja muut osallistuneet pelastusviranomaiset jakautuivat eri asemille sekä Sellon kauppakeskukseen ylläpitämään tehtävärasteja. Tämän vuoden 112-päivän teemana oli ”auta auttajia auttamaan” (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2019). Osallistujia neuvottiin osoitemerkintöjen tärkeydestä hälytysajoneuvoille sekä heille kerrottiin 112 Suomi -applikaation eduista. (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2019) Itse en ilmoittautunut tapahtumaan mukaan sen vuoksi, että silloin tämän päivän tarkastusten ajankohta ei ollut vielä varmistunut.

Suoritin sovitut palotarkastukset sekä sain tehtyä kohteiden pöytäkirjat iltapäivän aikana. Pääsin tutustumaan tarkemmin päiväkotien toimintaan palo- ja pelastusturvallisuuden näkökulmasta, mikä on minulle uusi alue, sillä en ole tarkastanut montaa päiväkotia urani aikana. Erityisesti kiinnitin tarkastuksilla huomiota päiväkotien lepohuoneiden varatiejärjestelyihin.

Tiistai 12.02.2019

Työpäivä alkoi hyvin kiireisesti, sillä jouduin lähtemään heti töihin saavuttuani Lohjan paloasemaa kohti. Lohjan paloasemalla järjestettävä rakenteellisen paloturvallisuuden 'Rapa'-ryhmän tapaaminen alkoi 9.30. Käsitelimme tapaamisessa rakennusvalvontaviranomaisten

yhtenäisiä käytäntöjä kuvaavaa TOPTEN-kortistoa. Käsittelimme yleisesti kortiston osaa 117 b, eli paloturvallisuus, joka sisältää tietoa pelastuslaitoksen osalta rakennusten suunnittelijoiden ohjaustyötä tekeville. (Rakennusvalvonta Helsinki-Espoo-Vantaa-Kauniainen 2018) Kävimme läpi myös päivitettyjä kortteja sekä tutustuimme pelastuslaitosta ja palotarkastajia koskeviin tuleviin kortteihin.

Rakenteellisen paloturvallisuuden aihealue on minulle vielä hyvin uusi, vaikka olenkin tutustunut tarkasti aihetta käsitteleviin dokumentteihin, kuten uuteen Ympäristöministeriön asetukseen rakennusten paloturvallisuudesta (Ympäristöministeriö 2017). Olin kuitenkin hyvin tyytyväinen, että osallistuin Rapa-ryhmän tapaamiseen ja koin tietäväni aiheesta enemmän kuin aikaisemmin.

Loppupäivä jatkui sillä, että palasin takasin Espooseen Lohjan paloasemalta ja hoidin kiireisiä toimitustehtäviä. Näitä tehtäviä olivat esimerkiksi aamupäivän vastaamattomien puheluiden hoitaminen olemalla yhteydessä soittaneisiin henkilöihin ja vastaamalla kiireellisimpiin sähköposteihin.

Olin myös saanut aamupäivän tapaamisen aikana päivystävältä palotarkastajalta tehtävän suorittaa ylimääräinen palotarkastus oppilaitokseen, jonka vastuutarkastajana toimin. Olin päivän lopuksi yhteydessä kohteen edustajaan ja sovimme ylimääräisen palotarkastuksen suoritettavaksi perjantaina 15.02.2019.

Keskiviikko 13.02.2019

Päivän aikataulut muuttuivat heti aamusta, kun aamupäivälle sovitun tarkastuksen yhteyshenkilö soitti ja ilmoitti sairastuneensa yllättäen. Palotarkastus peruuntui ja päiväni aikataulut muuttuivat tarkastustoiminnasta toimistotyöhön. Asetin päivän tavoitteeksi hyödyntää vapautunutta aikaa ja tutustua tarkemmin pelastuslaitoksen ohjeistukseen koskien paikkatietotyötäni.

Tutustuin sisäiseen ohjeeseen, ja ohjeen laatinut projektityöntekijä mainitsi, että hän suosi pelastuslaitoksen käyttämän MapInfo-ohjelman sijasta minulle täysin tuntematonta QGIS-ohjelmaa. (Palotarkastuskarttojen QGIS & MapInfo -ohje 2018) Otin tavoitteekseni hankkia kyseisen ohjelman ja tutustua sen toimintoihin päivän aikana. Olin yhteydessä Espoon kaupungin käyttäjätukeen HelpDeskiin ja pyysin heitä asentamaan ohjelman tietokoneelleni, koska tietoturvallisuussyistä kaupungin työntekijät eivät saa asentaa ohjelmia itsenäisesti.

Saatuani ohjelman ladattua, tutustuin ohjelman toimintoihin ja sen käyttöoppaisiin. Koko päivä oli rauhallisempi kuin normaalisti, mutta kehityin QGIS-ohjelman käytössä ja opin yleisesti ymmärtämään paikkatietojärjestelmien toimintoja paremmin. Pystyin vertailemaan

QGIS:ää MapInfoon ja löysin paljon samankaltaisia toimintoja, mutta opin myös ymmärtämään, miksi aikaisempi projektityöntekijä suosi QGIS:ää. QGIS-ohjelma vaikutti helppokäyttöiseltä ja modernilta, toisin kuten MapInfo.

Torstain 14.02.2019

Työpäivä alkoi tarkastuksiin valmistautumisella ja kahden yleisen palotarkastuksen suorittamisella peräkkäin. Yksi kohteistani oli julkinen päiväkotikoti ja toinen yksityinen. Erikoista näiden päiväkotien kohdalla oli se, että ne molemmat sijaitsivat samassa kiinteistössä. Kuitenkin kohteessa oli kaikki mahdolliset asiat otettu huomioon ja edes käynnissä oleva remontti ei vaikuttanut heidän palo- ja pelastusturvallisuuteensa.

Päivä oli hyvin tavanomainen ja kehittymisen kannalta haastava, sillä en kokenut oppineeni mitään. Suoritin tarkastukset normaalisti ja kohteet olivat niin hyvin hoidettuja, että en joutunut puuttumaan kuin muutamaan hyvin pieneen, tavanomaiseen asiaan. Kuitenkin koen kehittyneeni siltä osin, että olen taas päässyt tutustumaan erilaisiin tapoihin, miten päiväkotit toimivat ja miten esimerkiksi päiväkodin remonttijärjestelyt aiheuttavat mietittävää poistumisturvallisuuden näkökulmasta.

Päivän lopuksi kohtasin haasteen siinä, että yritin saada järjestelmäasiantuntijamme kanssa ladattua MapInfo-ohjelman lisäosaa RouteFinderia tiistain 19.02.2019 koulutusta varten. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, sillä lisäosan lataus oli suojattu sellaisella suojauksella, jota edes järjestelmäasiantuntijamme ei voinut avata. Tämä ongelma ei ratkennut iltapäivän aikana.

Perjantai 15.02.2019

Tavoitteenani tälle päivälle oli suorittaa sovittu ylimääräinen palotarkastus sitä pyytäneellä oppilaitoksella ja olla yhteydessä kaupungin käyttäjätukeen torstaina ilmenneen ongelman takia. Aloitin päiväni valmistautumalla tarkastukselle keräämällä kaiken tarpeellisen tiedon kohteen ilmoittamista ongelmakohdista.

Koulu oli huolissaan kiinteistön poistumisturvallisuudesta ja ylimääräinen palotarkastus suoritettiin siitä näkökulmasta, että tutustuin ja havainnoin heidän poistumisturvallisuusjärjestelyjään. Päädyimme kohteen edustajien kanssa yhteisymmärrykseen siitä, että heidän ehdottamansa toimenpiteet poistumis- ja yleisen turvallisuuden parantamiseksi eivät olleet paras vaihtoehto. Tarjosin heille neuvoa, miten pelastusviranomaisen suosittelisi ongelman ratkaistavaksi.

En ollut suorittanut aikaisemmin ylimääräistä palotarkastusta, joten koin oppineeni hyvinkin paljon tarkastuksesta. Pääsin neuvomaan asiakasta ja hyödyntämään oppimiani asioita käytännössä. Opin myös kirjoittamaan ylimääräisen palotarkastuksen pöytäkirjan, joka eroaa

yleisen palotarkastuksen pöytäkirjasta paljonkin. Yleisen palotarkastuksen pöytäkirjassa tehdään havainnot ja korjattavista asioista ja ne määrätään korjattavaksi. Ylimääräisen palotarkastuksen pöytäkirjassa taas kirjoitetaan melko tarkasti havaitut asiat ja tämän jälkeen listataan vaaditut korjausmääräykset.

Työpäiväni kuitenkin keskeytyi, ennen kuin sain pöytäkirjan valmiiksi. Henkilökohtaisista syistä jouduin lähtemään töistäni muutaman tunnin etuajassa, mutta Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella on tämän vuoksi käytössä työajanseurantajärjestelmä. Olin aikaisemmin tehnyt sen verran ylitöitä, että esimieheni luvalla sain poistua töistä etuajassa ja täytin silti viikoittaisen työaikani.

Viikko 1: Yhteenveto

Viikko on ollut aika tehokas niin palotarkastusten kuin kehittymisen kannalta. Suoritettuja tarkastuksia tuli tehtyä viisi kuudesta ja muutenkin täytin viikolle asettamani tavoitteet. Koen kehittyneeni taas huomattavasti palotarkastajana ja pelastusviranomaisena, sillä useiden päiväkotien tarkastaminen on saanut aikaan sen, että koen tuntevani päiväkotien toiminnan nyt melko hyvin pelastuslaitoksen näkökulmasta. Kohteet eivät yleensä ole haastavia, mutta lasten turvallisuus tuo aina omat vaatimuksensa. Myös ylimääräisen palotarkastuksen suorittaminen auttoi minua havainnoimaan kohdettani toisesta näkökulmasta kuin normaalisti, ja keskityin paljon enemmän oppilaiden ja oppilaitoksen työntekijöiden toimintaan, enkä niinkään turvallisuutta parantavaan tekniikkaan.

Waitisen ja Ripattin (2009, 12) mukaan palotarkastuksilla keskitytään liikaa turvallisuustekniikkaan, sen toimintakuntoon ja kunnossapitoon, ja liian vähän ihmisiin ja heidän toimintatapojensa havainnointiin sekä korjaamiseen. Heidän mukaansa palotarkastuksella vain 1/5 ajasta keskitytään ihmisten toimintatapoihin ja loput ajasta keskitytään tekniikkaan. Kuitenkin 4/5 onnettomuuksiin johtaneista tilanteista johtuu ihmisistä, ei tekniikasta.

Tässä on minulle selvä kehittämiskohde omassa toiminnassani, sillä olen keskittynyt enemmän tekniikkaan kuin ihmisiin tarkastuksillani. Koen kuitenkin ihmisläheisemmän tarkastuslähtökohdan nyt järkevämmäksi ja pyrin tulevaisuudessa omilla tarkastuksillani havainnoimaan enemmän kohteen henkilöstöä ja auttamaan heitä tunnistamaan itsenäisesti oman ympäristönsä riskit. Monet ihmiset toimivat kuitenkin tahattomasti riskien aiheuttajina työpaikallaan, joten on tärkeää tarjota heille neuvoja ja opastusta riskien tunnistamisessa, jotta he pystyisivät ehkäisemään mahdollisia onnettomuuksia myös ilman palotarkastajan läsnäoloa.

Tiettyjen koulussa vastaan tulleiden ongelmien kanssa neuvoin koulun edustajia suorittamaan itse valvontaa kiinteistössään, sillä oppilaat olivat siirtäneet huonekaluja ja tavaroita raken-

nuksessa niin, että havaitsin jopa yhden estetyn poistumisreitit oven. Tämä on tietenkin pelastuslain 379/2011 vastaista, sillä lain 10 §:n mukaan poistumisreitit täytyy pitää hyvässä kunnossa ja käyttökelpoisina aina, jotta niitä voidaan käyttää hätätilanteen vaatiessa.

Koen, että Waitisen (2005, 35) mainitsema sisäinen palotarkastus -malli on erittäin tärkeä osa jokaista organisaatiota, julkista tai yksityistä. Henkilökunnan tulisi itse osata tarkkailla ympäristöään joko jatkuvasti tai määrävälein, sekä tunnistaa ja poistaa riskitekijät tehokkaasti. Kyseisen koulun oppilaat olivat kuitenkin sen ikäisiä, että he eivät osaa tai mahdollisesti välitä vielä siitä, millaisia seurauksia esimerkiksi väärään paikkaan siirretystä sohvaluolista voi tulla hätäpoistumistilanteessa.

Työviikon aikana vastaan tuli myös monia ongelmia, aina teknisistä ongelmista osaamiseen liittyviin vastoinkäymisiin asti. Suurin ja vieläkin selvittämättä jäänyt ongelma RouteFinderin asennuksesta aiheuttaa tulevilla viikolla ongelmia sen vuoksi, että joudun selvittämään asian tiistaihin 19.02.2019 mennessä tai silloin järjestettävä koulutus on hyvin hankala toteuttaa. Ilman tätä koulutusta en pysty aloittamaan paikkatietotyötäni.

Osaamiseeni liittyvä vastoinkäyminen tuli vastaan ylimääräisen palotarkastuksen pöytäkirjan kirjoittamisen kanssa. En ollut koskaan aikaisemmin kirjoittanut näin seikkaperäistä ja neuvoa antavaa pöytäkirjaa, joten aloin kyseenalaistaa omaa ymmärrystäni palo- ja pelastusasioista. Onneksi kuitenkin työtovereitteni hyvän vertaistuen avulla sain pöytäkirjan alkuun. Se jää kuitenkin seuraavalle viikolle viimeisteltäväksi perjantain hätäisen poistumiseni takia.

3.2 Viikko 2: Paikkatiedon teoria

Viikon 2 tavoitteena on suorittaa yksi sovittu yleinen palotarkastus sekä aloittaa työskentelyni paikkatietotehtävän parissa. Tarkoituksena on keskittyä paikkatietoon päivittäin ja käsitellä jotain joko paikkatiedon teoriaan, paikkatietojärjestelmiin tai karttatehtävääni liittyvää.

Viikon aikana tarkoitukseni on syventää osaamistani ja ymmärrystäni paikkatiedon teoriasta sekä paikkatietojärjestelmistä kirjallisuuden avulla. Kirjallisuuslähteinä tällä viikolla käytän Paul Longleyn, Michael Goodchildin, David Maguiren ja David Rhindin tuottamaa *Geographic information systems & science* (2011) -teosta ja Michael Demersin kirjoittamaa kirjaa *Fundamentals of geographic information systems* (2009).

Maanantai 18.02.2019

Työpäivä alkoi hyvin rauhallisesti sähköpostien ja vastaajaviestien tarkastamisella. Koko päivä oli suunniteltu toimistotehtävien suorittamiseen ja päivän tavoitteenani oli saada MapInfo-ohjelman lisäosa RouteFinder asennettua uudelleen. Ongelma havaittiin torstaina 14.02.2019, mutta sitä ei oltu vielä saatu korjattua, kun soitin käyttäjätukeen.

Muuten päivän työtehtävät koostuivat perjantaina 15.02.2019 keskeneräiseksi jääneen pöytäkirjan viimeistelystä, laskutuksesta, jälkipalotarkastusten suunnittelemisesta sekä pelastustoimen 3. vuoron kanssa yhteispalotarkastusten päivien neuvottelusta. Monet näistä tavoitteista jäivät kuitenkin erilaisten syiden takia myöhempään ajankohtaan. En voinut edetä laskutuksen kanssa, koska kaupungin kohteissa tarvitsisimme kiinteistönumeron laskuun. Tätä kiinteistönumeroa ei voinut kuitenkaan hakea, koska tekninen vika esti pääsyn ohjelmaan, josta kyseiset tiedot noudetaan. Siirsin laskujen viimeistelemisen keskiviikolle 20.02.2019, edellyttäen että tekninen vika olisi siihen mennessä korjattu.

En saanut myöskään sovittua päivän lopuksi 3. työvuoron paloiesimiehen kanssa yhteistarkastuksille sopivia päiviä, koska 3. vuoron paloiesimies oli työtehtävissä siihen aikaan, kun olin menossa keskustelemaan mahdollisista tarkastusten ajankohdista ja kohteista. Siirsin tämän työtehtävän myöhempään ajankohtaan, jolloin 3. työvuoro on taas uudelleen töissä.

Palotarkastajien ja työvuorojen suorittamat yhteistarkastukset tehdään yleensä kevään tai kesän aikana, jolloin jokainen palotarkastaja käy muutaman työvuoron kanssa palotarkastuksella kolmessa sellaisessa kohteessa, joka on työvuoron kannalta kiinnostava tai haastava, sekä kirjoittaa tarkastuksen pöytäkirjan vuoron paloiesimiehen kanssa. Tällä tavoin työvuorot pääsevät tutustumaan onnettomuustilanteiden ulkopuolella kohteisiin ja myös tutustuvat valvontatoimintaan sekä palotarkastusten kulkuun.

Tiistai 19.02.2019

Päivä alkoi hyvin energisesti seitsemältä aamulla ja sain heti aamun aikana varattua monen kiinteistön kokoisen yrityskohteen palotarkastukset. Ehdin myös käydä läpi maanantailta jääneet sähköpostit. Työtehtäviä minulla oli yksi sovittu yleinen palotarkastus sekä kello 12.00 eteenpäin järjestetty MapInfon lisäosan RouteFinderin koulutus.

Suoritin yleisen palotarkastuksen normaalisti, eikä kohteessa ei ollut mitään erikoista. Kohde oli kuitenkin palveluasumisyksikkö, niinpä jouduin nopeasti perehtymään uudelleen Pelastuslain 379/2011 palveluasumisyksiköitä koskeviin pykäliin (18 § ja 19 §), koska olen urani aikana tarkastanut vain yhden aikaisemmin. Kuitenkin kohteessa asiat olivat erittäin hyvin, ja minulle hieman vielä vieras dokumentti, poistumisturvallisuusselvitys, oli hyvin laadittu ja ajantasainen.

Siirryin tarkastukselta suoraan Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen Keskuspaloasemalle, jossa etäyhteyden kautta järjestettiin RouteFinderin koulutus minulle ja toiselle osallistujalle, joka auttaa minua paikkatietotyöni kanssa. Tämä aiheutti kuitenkin aluksi hieman ongelmia, koska kummallakaan osallistujista ei ollut torstain 14.02.2019 teknisen ongelman takia lisäosaa asennettuna. Järjestelimme asian niin, että kouluttaja esitteli meille RouteFinderin toimintoja ja sen teoriaa, ja me nauhoitimme koulutuksen Skypeen tallennustyökalun avulla. Näin pystymme palaamaan koulutuksen sisältöön, kun saamme RouteFinderimme toimimaan.

Koulutus loppui kello 16.00 ja pääsimme suunnittelemaan toisen osallistujan kanssa paikkatietotehtävän jatkoa. Sovimme palaavamme asiaan seuraavan kahden viikon aikana, jolloin kerromme edistyksistäni ja käytännön tavoista suorittaa työ. Jos olemme siihen mennessä yhtä mieltä työn toteutustavasta, dokumentoimme myös työtavan Word-tiedostoksi mahdollista tulevaa käyttöä varten.

Tämä työpäivä oli hyvin opettavainen ja koen kehittyneeni huomattavasti MapInfo-paikkatietojärjestelmän käyttäjänä. Ymmärrän minulta vaaditun työn kokonaisuutta paremmin ja pystyn itsenäisesti päättämään jo, millaisia ohjelman työkaluja hyödyntäen pääsen tavoitteeseen tai ainakin lähelle vaadittua lopputulosta.

Keskiviikko 20.02.2019

Tämä päivä vastasi maanantaita hyvin paljon, koska päivälle oli suunniteltu vain toimistotehtäviä ja paikkatietotyön aloittamista. Aloitin päiväni seitsemältä tiistain 19.02.2019 tarkastuksen pöytäkirjan kirjoittamisella ja maanantailta jääneiden laskujen selvittämisellä. Sain viimein aamun aikana laskut eteenpäin, kun Espoon kaupungin kiinteistöjärjestelmän vika oli saatu korjattua.

Sain käsiteltäväkseni entisen tarkastajan asiakirjavalvonnan sekä jälkipalotarkastusten järjestämisen, sillä hän työskenteli samalla alueella eikä ehtinyt valvoa määräystensä toimeenpanoa loppuun ennen siirtymistään toisiin tehtäviin. Loppuosa aamupäivästä meni jälkivalvontaselvitysten arkistoisemisessa ja tekemättä jääneiden jälkipalotarkastusten ajoittamisella kalenteriini.

Iltapäivästä aloitin paikkatietotehtävän työstämisen ensimmäistä kertaa. En pitänyt odotuksiani mitenkään korkealla, koska osaamiseni MapInfo- ja QGIS-ohjelmien käytöstä on vielä hyvin rajallinen ja nyt tutustuin ensimmäistä kertaa ohjelmiin täysin vapaalla toteutustavalla. Törmäsin heti ensimmäisen tunnin aikana ongelmaan, johon en keksinyt ratkaisua koko loppupäivänä. Ongelmaksi osoittautui tarvitsemani rakennustietoaineiston väärä tiedostomuoto, jota MapInfo ei osannut käsitellä. Iltapäivä kului tehokkaasti sen parissa, että yritin keksiä ratkaisua ongelmalle tai kiertoreittiä ongelman ohi, kuitenkin tuloksetta.

Päivän päätteeksi sain sovittua töissä olleen 1. työvuoron paloestimiehen kanssa yhteistarkastusten ajankohdat ja kohteet. Työvuoron kanssa tarkastettaviksi kohteiksi valikoitui toimistorakennus, hoitokoti sekä pysäköintilaitos, joka on aiheuttanut pelastuslaitoksella keskustelua erheellisten hälytystensä määrän vuoksi. Nämä tarkastukset tullaan luultavasti suorittamaan loppukeväästä.

Torstai 21.02.2019

Aamu alkoi sillä, että palasin saman paikkatieto-ongelman pariin, johon en keksinyt ratkaisua keskiviikkona. Käytin noin tunnin aamustani siihen, että yritin keksiä uusia lähestymiskulmia ongelmaan, mutta muiden aikataulujen takia jouduin taas luovuttamaan. Loppupäivä kuluikin erilaisten palotarkastajan tehtävien parissa. Aamulla osallistuin toisen palotarkastajan ja asemani työvuoron kanssa uuden kerrostalon kuivanousujohdon testaukseen.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos määrittelee julkaisemattomassa nousujohtojen suunnittelun ja toteutuksen -ohjeessa nousujohtojen kiinteistön rakenteisiin asennetuksi vesiputkeksi, jonka tarkoituksena on mahdollistaa sammutusveden siirtäminen palokunnan toimesta ylöspäin toisiin kerroksiin korkeissa rakennuksissa (2016, 2). Veden syöttäminen putkistoon tapahtuu kuvion 3 mukaisesta syöttöliittimestä, joka sijaitsee yleensä rakennuksen ulkoseinässä ja on helposti saavutettavissa pelastuslaitoksen kalustolla (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2016, 3). Veden tuominen kerroksiin tapahtuu kerroksissa sijaitsevista vedenottoliittimistä, jotka sijaitsevat yleensä kuvion 2 tapaan opastetun suojaaluukun takana (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2016, 3).

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen (2012, 2) kuivanousuohjeen mukaan kuivanousujohto asennetaan kaikkiin porrashuoneisiin kahdeksan kerrosta tai sitä korkeammassa kerrostaloissa. Nousujohtojen tarkoituksena on parantaa ”pelastuslaitoksen toimintaedellytyksiä” (Päijät-Hämeen pelastuslaitos 2012, 2) sekä nopeuttaa pelastuslaitoksen sammutustöitä. Kuivanousun testaus onnistui hyvin ja opin samalla myös työvuoron näkökulmaa siihen, miten he lähestyvät kerrostalotyypistä kohdetta ja miten kuivanousut täytyisi heidän mielestä opastaa siten, että niitä voidaan käyttää tehokkaasti.

Kuivanousujohtojen testaukselta siirryin suoraan toiselle paloasemalle, josta lähdin suorittamaan toisen palotarkastajan kanssa pientalojen palotarkastuksia. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos hyödyntää itsearviointilomakkeita pientalojen valvonnassa, mutta jos näitä arviointilomakkeita ei palauteta muistutuksesta huolimatta

Kuvio 2: Kuivanousu (Päijät-Hämeen pelastuslaitos 2012)

pelastuslaitokselle, palotarkastajat käyvät pareitain tarkastamassa jäljellä olevat kohteet. Meille oli jaettu yhdeksän pientaloa, joissa tehtiin ylimääräinen palotarkastus. Itse suoritin tarkastuksia kahdeksan, samalla kun toinen palotarkastaja toimi perehdyttäjänäni ja opasti pientalojen tarkastuksissa. Opin erityisesti omakotitalojen rakenteista ja takkojen sijoittamisesta, tarkastamisesta, suojaetäisyyksistä sekä niiden aiheuttamista riskeistä.

Päivä oli erittäin tehokas ja opin paljon uusista, minulle aikaisemmin täysin tuntemattomista asioista. En kuitenkaan tämän päivän aikana pysynyt viikkotavoitteessani, että päivittäin käsittelisin jotain paikkatietoon liittyvää. En ehtinyt aamulla syventyä kohtaamaani ongelmaan, mutta yritän paneutua asiaan enemmän perjantaina.

Perjantai 22.02.2019

Perjantai alkoi torstain lailla paikkatieto-ongelmani käsittelemisellä sekä sähköpostien tarkastamisella.

Pidemmän tovin jälkeen, yritettyäni selvittää

ovatko tiedostot oikeassa muodossa tai järjestyksessä sain varmistuksen siitä, että tiedostot olivat oikeassa CSV-muodossa, mutta eivät auenneet MapInfo- tai QGIS-ohjelmissa oikein. Perehdyttyäni molempiin ohjelmiin totesin, että QGIS on soveltuvampi tämän tyyppisten tiedostojen käsittelemiseen aloittelijan näkökulmasta. Keksinkin myös, että ongelmaani oikea vastaus oli hankkia QGIS-ohjelmasta erilainen, vanhempi versio. QGIS-ohjelmasta julkaistaan kahta erilaista versiota: vain vuosittain päivittyvää ja useammin päivittyvää. Useammin päivittyvä ohjelma on hyvin ominaisuusrikas ja tämän vuoksi en aloittelijana osannut käsitellä tiedostoja oikein. Harvemmin päivittyvässä versiossa tiedostot aukesivat oikein ja sain rakennustiedot sijoitettua oikeisiin koordinaatteihin.

Päivä jatkui uusille palotarkastajille ensimmäistä kertaa järjestettävällä keskustelufoorumilla, jossa kävimme läpi niin palotarkastuksilla, päivystysvuoroilla tai muuten työssä esille tulleita ongelmia, havaintoja ja kehitysehdotuksia. Uusia palotarkastajia ei pelastuslaitoksella sillä hetkellä ollut, mutta foorumiin valittiin osallistujiksi kolme uusinta tarkastajaa. Keskustelufoorumi otettiin hyvin vastaan ja koimme sen hyödylliseksi ja työtämme tukevaksi. Näin saimme kahden viikon välein valmiiksi varatun ajan, jossa voimme johtavien palotarkastajien kanssa käydä läpi kohtaamiamme asioita, joita ei ehkä muissa tarkastajien tilaisuuksissa tulisi

Kuvio 3: Kuivanousun vedensyöttö (Markus Honkanen 2019)

mainittua. Loppupäivä sujui toimistotehtäviä suorittaessa ja työstin karttatiedostojani taas hieman eteenpäin. Muutaman päivän aikana kertyneiden ylitöiden vuoksi hain perjantain ilta-päivän vapaaksi ja aloitin viikonlopunviettoni aikaisemmin, jotta ehtisin myös käydä hake-massa tarvittavia kirjallisuuslähteitäni ennen viikonloppua.

Viikko 2: Yhteenveto

Viikon tavoitteeni täytyivät ainakin palotarkastusten suorittamisen osalta: tein yhden ennalta varaamani palotarkastuksen, eikä muita tarkastuksia tällä viikolla tullut. Paikkatietotavoitteeni eivät täytyneet aivan viikkosuunnitelman mukaisesti, sillä en ehtinyt tai pystynyt jokai-sena päivänä varaamaan aikaa paikkatietoon tutustumiselle tai ohjelmien käytölle. Olen kui-tenkin kehittynyt taas palotarkastajana, vaikka en täysin viikon teeman mukaisesti. Pientalo-jen palotarkastukset toivat minulle paljon uutta tietoa siitä, mihin minun kannattaa tulevai-suudessa keskittyä ja mistä hakea tietoa, jos havaitsen jotain erikoista esimerkiksi talon ra-kenteissa, palo-osastojen jaossa, tulisijoissa tai hormien asettelussa. Opin myös työvuorolta ja kuivanousun tarkastuksella mukana olleelta palotarkastajalta paljon kuivanousun merkityk-sestä, käyttötarkoituksesta ja käytöstavasta. Testaamamme kuivanousu oli vielä pumpputoi-minen, joten pääsin näkemään, miten tällainen pumppu toimii käytännössä.

Paikkatietojärjestelmän kanssa kohtasin ensimmäisen ongelman melkein heti käytön aloitta-misen jälkeen. Tämä oli hyvin odotettavissa, enkä usko sen jäävän viimeiseksi ongelmakseni tätä karttatyötä tehdessäni. Kuitenkin onnistuin keksimään ratkaisun, ja jokaisen kohtaamani ongelman jälkeen uskon oppivani paljon enemmän ohjelmien toiminnasta ja paikkatiedon yleisistä periaatteista.

Perehdyin paikkatiedon teorian perustaan viikkosuunnitelmassa mainitsemieni teosten poh-jalta ja koenkin, että tietoperustan ymmärtäminen on tärkeä osa paikkatietokokonaisuuden tajuamiseksi. Paikkatietojärjestelmiä voi oppia käyttämään ymmärtämättä paikkatiedon teo-riasta tai tieteestä sen enempää, mutta se johtaa siihen, että paikkatietoa ei käytetä niin te-hokkaasti kuin sitä voitaisi käyttää. Michael Demers (2009, 1) mainitsee kirjassaan *Fundamen-tals of geographic information systems*, että paikkatietojärjestelmiä ympäröi väärinkäsitys siitä, että niiden käyttäminen on yksinkertaista ja helppoa ilman kunnollista taustaa aiheesta. Demers tuo kuitenkin esille, että paikkatietojärjestelmä itsessään ei tee mitään vaan sen tuo-tokset riippuvat täysin ohjelman käyttäjästä ja hänen pätevyydestään. Hän vertaa tätä henki-löön, joka ilman riittävää sanallista osaamista ja tarinankerronnan taitoa yrittäisi kirjoittaa novellia ja välittää tehokkaasti tarinaa.

Longley ym. teoksessaan *Geographic information systems & science* (2011-, 4) mainitsevat, että "almost everything that happens, happens somewhere" (Longley ym. 2011, 4) ja tämä mielestäni tiivistää hyvin paikkatiedon merkityksen. Melkein kaikkea mitä maailmassa tapah-

tuu, voidaan mallintaa ja analysoida paikkatiedon ja paikkatietojärjestelmien avulla. Paikkatiedolla on myös esimerkiksi huomattava vaikutus pelastustoimintaan ja pelastusviranomaisien tiedotteisiin. Longley ym. mainitsevat tiedon seurannan ja jäljittämisen olevan tärkeää, jotta sinne voidaan lähteä, lähettää väkeä tai tiedottaa alueella asuvia (2011, 4). Tämä on suoraan rinnastettavissa pelastuslaitoksen tilannekeskuksen, pelastustoimen ja valvontatoimen tehtäviin. Pelastuslaitoksen tilannekeskus ylläpitää paikkatietoa pelastuslaitoksen alueesta ja siellä tapahtuvista asioista, jotta tiettyihin ilmoituksiin tai hälytyksiin voidaan vastata tehokkaasti ja tarkoituksen mukaisesti. Käytännön työssä tämä näkyy itselläni siinä, että esimerkiksi tapahtumien pelastussuunnitelmat, jotka tulevat päivystävälle palotarkastajalle luettavaksi, tulee tallentaa pelastustoimen johtamisen järjestelmään, JOTKEen. JOTKE:n tavoitteena on tilannekuvien muodostaminen, ylläpitäminen sekä jakaminen niitä hyödyntäville tahoille (JOTKE 3.1.0: Käyttöohje 2016). Täältä tilannekeskus saa tiedon alueella järjestettävistä tapahtumista sekä niiden sijainnista, jolloin hyödynnetään paikkatietoa.

Longley ym. (2011, 14) tuovat esille yhdeksi paikkatietojärjestelmien ja -tieteen suurimmaksi saavutukseksi sen, että se kykenee yhdistämään maantieteellistä tietoa sekä hyvin tarkkaa tehtäväkohtaista tietoa järkevaksi kokonaisuudeksi. Näin yhdistämällä molempia tietoja, paikkatietotiede luo kahdesta tietolähteestä hyödyllisen kokonaisuuden, joka luo käyttöarvoa molemmille tietokannoille. Nämä ongelmat, joissa paikkatietoa hyödynnetään, sisältävät yleensä monia tavoitteita (Longley ym. 2011, 16) ja tämän vuoksi paikkatietoa ja tietokantoja joudutaan lähestymään erilaisilla ongelmanratkaisutavoilla. Näihin käytännön ongelmanratkaisutapoihin ja paikkatietojärjestelmien erilaisiin ominaisuuksiin palaan myöhemmillä raportointiviikoilla.

3.3 Viikko 3: Turvallisuusviestintä

Viikon 3 tavoitteena on suorittaa kolme sovittua yleistä palotarkastusta, osallistua palotarkastajien käyttämän Merlot palotarkastus -ohjelman käyttäjien työpajaan sekä perehtyä palorisiasuntojen tarkastuksiin ja päivystävän palotarkastajan toimintaan.

Viikon aikana tarkoitukseni on keskittyä turvallisuusviestintään osana palotarkastuksia ja palotarkastajan työtä. Tutustun turvallisuusviestintään ja onnettomuuksien ehkäisyyn kirjallisuuslähteitteni avulla. Täksi viikoksi olen valinnut Oona Ilmolahden toimittaman kirjan Tulenarkaa - Palonkestävää: Onnettomuuksien ehkäisy ennen ja nyt (2016) sekä Matti Waitisen Pelastustoimen turvallisuusviestinnän käsikirja (2017) -teoksen.

Maanantai 25.02.2019

Viikko alkoi jälleen rauhallisesti viikkoinfolla. Muuten aamu kului viikon kalenterin järjestyksessä sekä viikon tarkastusten materiaalien keräämisellä valmiiksi. Selvitin aamun aikana myös erään erityishuomiota vaativan kohteen tilannetta, koska kiinteistö oli joutunut äkillisesti käyttökieltoon. Tavoitin kohteen edustajan hyvin pikaisesti ja sain varmempaa tietoa kohteen tilanteesta. Tästä syystä siirsin kohteen yleisen palotarkastuksen vuodelta 2019 vuodelle 2020.

Iltapäivän aikana työstin tarkastuskarttoja uudelleen ja sain rakennettua jonkinlaisen järkevän karttakokonaisuuden, mutta tekemäni karttataso jäi vielä hyvin sekavan näköiseksi. Siirryin selvittämään alueella minua ennen toimineen tarkastajan jäljiltä jääneitä jälkivalvonnan puutteita ja onnistuin luomaan melko selkeän Excel-taulukon kohteista, jotka eivät olleet toimittaneet määrätyistä korjausmääräyksistä selvityksiä pelastuslaitokselle määräajassa. Jouduin kuitenkin lykkäämään selvitysten tiedustelemista asiakkailta myöhemmälle ajankohdalle, koska työaikani päättyi.

Tiistai 26.02.2019

Aloitin päivän keräämällä kaikki maanantaina valmistelemani dokumentit kahta yleistä palotarkastusta varten. Jos kohteissa on joko paloilmoin tai sammutuslaitteisto, kuten sprinkleri tai kaasusammutuslaitteisto, pelastuslaitoksen sähköisistä arkistoista yleensä löytyy näiden laitteiden määräaikaistarkastuspöytäkirjat. Näihin pöytäkirjoihin kannattaa tutustua ennen palotarkastusta, sillä niiden puutelistoilta löytyy välillä huomattavia puutteita. Näiden puutteiden korjaamista valvoo alueen pelastusviranomaisen ja Pelastuslain 379/2011 12§ määrää kiinteistön omistajaa, haltijaa ja toiminnanharjoittajaa pitämään kiinteistöön määrätyt tai vaaditut tietyt tekniset laitteet toimintakunnossa, huollettuina ja tarkastettuina vaadituin määräajoin.

Palotarkastuskohteeni olivat toimistokiinteistöjä, joissa oli suoritettu yleinen palotarkastus viimeksi vuonna 2014. Kohteissa oli hieman vaikea toteuttaa viikkosuunnitelmassani tavoitteeksi asettamaa turvallisuusviestintää, koska suurin osa tiloissa toimineista vuokralaisista oli juuri tarkastuksen aikana tai ennen muuttanut pois tiloista. Kiinteistöissä ei varsinaisesti ollut mitään erityistä, mutta käytin tilaisuutta hyödykseni ja keskustelin esimerkiksi kiinteistöjen huoltomiehen kanssa paloturvallisuusasioista ja kiinteistöjen paloilmoitimien toiminnasta. Kohtasin kohteissa uuden tilanteen, mikä ei suoranaisesti ollut mikään vaativa asia. Kohteen paloilmoitimien paikantamiskaavioista tulisi olla paloilmoitinkeskuksella kaksi versiota: alkuperäinen ja kopio. Paikantamiskaaviot ovat laminoituja A3-sivuja, joissa osoitetaan jokaisen paloilmaitimen sijainti kiinteistössä ja niiden tunnuksat. Toisen kiinteistön paloilmaitinkeskukselta löytyi kaksi versiota, mutta kopiosta puuttui sivuja. Tällaista en ollut kohdannut aikaisemmin, mutta asialle naurettiin ja määräsin puutteellisen kopioversion täydennettäväksi.

Palattuani tarkastukselta paloasemalle, aloin työstää tarkastusten pöytäkirjoja. Sain myös tavoitettua 3. työvuoron palo esimiehen ja keskustelimme yhteistarkastusten mahdollisista ajankohdista. Heillä oli valitettavasti juuri sillä hetkellä koulutus menossa, joten sovimme, että selvitämme sopivat päivät sähköpostitse myöhemmin. Loppupäivä kului pöytäkirjojen kirjoittamisessa ja toimittamisessa asiakkaalle.

Keskiviikko 27.02.2019

Keskiviikko oli kokonaan toimistopäivä, sillä olin suunnitellut pelastuslaitoksen henkilöstöltä vaaditun tietoturvakoulutuksen suorittamista aamulla, osallistuvani kello 9.00 alkavaan Merlot palotarkastus -työpajaan sekä minulla oli iltapäiväksi sovittu perehdytys paloriskiasuntojen palotarkastuksista. Paloriskiasunnot ovat yksityisasuntoja, joissa erilaisista syistä johtuen esimerkiksi tavaramäärä on kertynyt sellaiseksi, että pelastus- tai ensihoitotoiminta on vaikeutunut liiallisesti.

Suoritin pelastustoimen henkilöstön tietoturvakoulutuksen hyväksytysti aamun aikana ja ehdin varata itselleni paikan 13.03.2019 Helsingissä järjestettävään MapInfo Pro -seminaariin. Olin saanut luvan esimieheltäni osallistua seminaariin ja tarkoitukseni on hyödyntää tätä tilaisuutta verkostoitua paikkatietoasiantuntijoiden kanssa, jotka voisivat toimia minulle apuna tulevaisuudessa.

Kello 9.00 alkoi työpajamme Merlot-palotarkastusohjelman parissa, joka on Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella käytetty ohjelma (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma 2018). Ohjelma on olennainen osa palotarkastajien työtä, sillä ohjelman kautta palotarkastajat seuraavat valvontakohteitaan, kirjaavat niiden tietoja ylös, ja samaan ohjelmaan kirjaetaan palotarkastuksista kirjoitetut pöytäkirjat. Tämä ohjelma on jokaiselle tarkastajalle tuttu, mutta työpaja oli silti erittäin hyödyllinen. Pääsimme tutustumaan ohjatusti ohjelman erilaisiin toimintoihin ja itse ainakin opin hyödyntämään tätäkin työkalua tehokkaammin jokapäiväisessä työssäni.

Iltapäivä jatkui paloriskiasuntojen tarkastusten perehdytyksellä, joka oli kuitenkin vain nopea pintakosketus aiheeseen. Tästä aiheesta on tulossa lisää perehdytyksiä maaliskuu- ja huhtikuun aikana. Loppupäivä jatkui siten, että työstin tarkastuskarttoja edelleen ja onnistuin luomaan jonkinlaisen järjestyksen karttatasolleni, josta nyt pystyi jo selkeästi erottamaan erilaiset kohteet toisistaan.

Torstai 28.02.2019

Torstaina olin varannut koko päivän sille, että seurasin päivystävää palotarkastajaa ja hänen toimintaansa sekä osallistuin päivystävälle annettuun erityiseen palotarkastukseen iltapäivä-

vällä. Päivystävän palotarkastajan työpäivä jakautuu kahteen osaan: aamupäivän puhelinpäivystykseen ja iltapäivän palotarkastuksiin. Puhelinpäivystystä tehdään kello 9.00-11.30 välillä, jolloin vastataan päivystävän palotarkastajan numeroon soittaneille asiakkaille ja heitä palvellaan vuorossa olevan palotarkastajan parhaimman taidon mukaan. Kaikkiin soittoihin ei pysty aina vastaamaan mitään suoraan, joten tällöin otetaan ylös soittaneen henkilön yhteystiedot ja hänen asiaansa palataan, kun siihen on saatu vastaus selville.

Puhelinpäivystys oli melko rauhallista, koska soittoja tuli vain muutamia. Seurasin päivystävän palotarkastajan toimintamalleja, ja kuten muissakin palotarkastajan työtehtävissä, jokainen tarkastaja suorittaa niitä eri tavoilla. Yritin kuitenkin saada mahdollisimman paljon irti tästä perehdytyskerrasta, koska se oli viimeinen ennen omia päivystysvuorojani. Kuitenkin moni läpi käydyistä asioista vaikutti jo tutulta.

Iltapäivällä lähdimme suorittamaan päivystävän palotarkastajan kalenteriin varattua erityistä palotarkastusta. Kohde ei ollut mikään erityisen vaativa ja tunsinkin oloni jo aika itsevarmaksi tarkastuksella, vaikka olinkin vielä kuunteluoppilana. En ole vielä tehnyt yhtään erityistä palotarkastusta itsenäisesti, mutta tämän tarkastuskerran jälkeen sain hieman lisää itsevarmuutta siihen, että siellä läpikäytävät, rakennuksen henkilöturvallisuuden ja pelastustoiminnan kannalta tärkeät asiat, ovat minulle tuttuja. Palasin erityiseltä palotarkastukselta kello 15.00 maissa paloasemalle ja käytin loppupäivän tarkastuskarttojen työstämiseen, mutta en kuitenkaan rajoitetun ajan vuoksi edistynyt ollenkaan.

Perjantai 01.03.2019

Aloitin päivän tehokkaasti ja aikaisin. Aloin suoraan töihin saavuttuani valmistautumaan aamun yleiselle palotarkastukselle ja sainkin kaikki dokumentit valmiiksi kansiooni hyvissä ajoin. Jatkoin aamua suorittamalla Espoon kaupungin työntekijöiden tietoturvatentin. Tämä oli eri tietoturvatentti, kuin mihin pelastustoimen henkilöstön tietoturvakoulutus liittyi. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen henkilöstöön kuuluvana minun täytyi suorittaa molemmat näistä.

Päiväni jatkui kaksi tuntia kestäväällä yleisellä palotarkastuksella hoivakotiin. Kohteessa oli paljon asioita, joihin puutuin ja osa jopa sellaisia, joita en ole vielä kohdannut omissa tarkastuskohteissani. Yritin kuitenkin keskittyä viikkosuunnitelmassani mainitsemaan turvallisuusviestintään ja pelkän tarkastuksen suorittamisen lisäksi kohdentaa myös turvallisuusviestintää kohteen henkilöstölle. Hoivakodissa oli uusi johtaja, joka ei ollut aikaisemmin osallistunut palotarkastukselle ainakaan Espoon alueella. Kävimme hänen sekä kahden muun henkilön kanssa läpi erilaisia paloturvallisuuteen liittyviä asioita sekä myös paloteknisiin laitteisiin liittyviä vaatimuksia. Tässä kohteessa koin, että palotarkastuksella oli vaikutusta kohteen turvallisuustason parantamisessa, sillä osaan havaituista asioista puututtiin jo tarkastuksen aikana.

Kohteessa oli muutamia minulle uusia asioita, joiden selvittelyssä minulla meni iso osa iltapäivästä. Sain asiat lopulta kuitenkin selvitettyä toisen palotarkastajan avulla ja sain tarkastuksen pöytäkirjan kirjoitettua, mutta päätin palata siihen vielä maanantaina ja tarkastaa mahdolliset virheet virkeällä mielellä. Jatkoin iltapäivän ajan tarkastuskarttojen luomista ja sain viimein ilmoituksen, että RouteFinder-lisäosan lataaminen onnistuu taas. Sain lisäosan ladattua osaksi MapInfo Pro -ohjelmaa ja pääsin laskemaan karttojen kannalta olennaisia saavutettavuusalueita. Tässä kohtasin uuden ongelman, jota en saanut koko päivän aikana korjattua. MapInfo ilmoitti, että käyttämäni pisteaineisto, joka siis sisälsi vakituisten paloasemien osoitteet, oli virheellinen ja tämän vuoksi saavutettavuusalueita ei pystytty laskemaan. Jouduin lykkäämään tämän asian selvittelyä viikolle 4.

Viikko 3: Yhteenveto

Kohtasin viikolla monia uusia tilanteita ja ongelmia, kuten esimerkiksi paikantamiskaavioiden puuttuvien sivujen kanssa ja MapInfon käytön kanssa kohtasin yllättäen taas uuden virheviestin, johon en keksinyt ratkaisua. Kuitenkin kaikki muut asiat selvisivät viikon aikana, paitsi MapInfon liittyvä ongelma. MapInfonkin ongelmat varmasti ratkeaisivat yhtä tehokkaasti kuin palotarkastuksiin liittyvät ongelmat, jos minulla olisi ohjelman käytön kanssa samanlaista vertaistukea kuin mitä minulla on palotarkastusten kanssa.

Viikon alussa asetin tavoitteeksi suorittaa kaikki kolme sovittua yleistä palotarkastusta, osallistua Merlot palotarkastus -työpajaan sekä kahteen perehdytystilaisuuteen. Nämä tavoitteet täyttyivät ja ylitin viikon tavoitteet myös osallistumalla kuunteluoppilaana yhdelle erityiselle palotarkastukselle sekä suorittamalla kaksi tietoturvaluokkua. Viikon tavoitteeni tutustua turvallisuusviestintään osana palotarkastuksia ja palotarkastajan työtä ei onnistunut kuten olin viikon alussa suunnitellut. Viikko oli hyvin toimistopainotteinen ja tämän vuoksi erityisesti turvallisuusviestintään keskittyminen oli hankalaa. Mielestäni kuitenkin onnistuin tavoitteessa siltä osin, että perjantain yleisellä palotarkastuksella koin saaneeni viestini selkeästi perille kohteen edustajille ja maanantaina käyttökieltoon otetun kohteen kanssa kohdistin myös turvallisuusviestintää kohteen haltijoihin selvittäessäni kohteen tilannetta ja sen tulevaisuutta.

Matti Waitinen (2017, 15-17) jakaa kirjassaan Pelastustoimen turvallisuusviestinnän käsikirja pelastusalan turvallisuusviestinnän kolmeen eri osaan: turvallisuuskoulutukseen, -valistukseen ja -neuvontaan. Hän määrittelee turvallisuuskoulutuksen valitulle kohderyhmälle tarkoituksi oppitunneiksi, -tuokioiksi tai harjoituksiksi. Turvallisuusvalistus on taas hänen mukaansa yhteen suuntaan kulkevaa viestintää suurille joukoille, kuten esimerkiksi sosiaalisen median kautta pelastuslaitoksen välittämää viestintää.

Palotarkastuksen ja palotarkastajien tarjoama turvallisuusviestintä ei sovi kumpaankaan näistä kategorioista, mutta se menee turvallisuusneuvonnan alle. Waitisen (2017, 15) mukaan

turvallisuusneuvonta voi tarkoittaa esimerkiksi puhelimitse tarjottavaa neuvontaa, jota vaikka päivystävä palotarkastaja tekee jokaisena arkipäivänä aamupäivän ajan. Waitisen mukaan turvallisuusneuvonta poikkeaa kahdesta aikaisemmasta kategoriasta siten, että se on hyvin epäjärjestelmällistä verrattuna turvallisuuskoulutuksiin tai -valistukseen. Neuvonta on yleensä nopeaa ja kohdistettu vain yhden sen hetkisen kohteen tarpeisiin, kuten esimerkiksi palotarkastusten aikana. (Waitinen 2017, 15)

Kuitenkin useissa kohteissa olen havainnut sen, että monet kokevat paloturvallisuusasiat esimerkiksi liian hankaliksi ja sen vuoksi tylsiksi. Juha Hassila kirjoittaa (2016, 179), että paloturvallisuuteen liittyvät asiat tulisi yrittää kertoa mahdollisimman yksinkertaisesti, jotta viesti menisi tehokkaasti perille. Samassa kirjassa Hassila myös tuo esille, että viestin tulisi olla ymmärrettävä ja helposti toteutettavissa (2016, 181), jotta se saataisiin myös kasvamaan osaksi hitaasti kehittyvää turvallisuuskulttuuria kohteessa.

Tässä on omassa toiminnassani jälleen selvä kehittämiskohde, sillä mielestäni Waitisen (2017, 15) mainitsema turvallisuusneuvonnan nopea ja epäjärjestelmällinen lähtökohta ei sovi yhteen Juha Hassilan (2016, 181) mainitseman viestin ymmärrettävyyden sekä sen toteutettavuuden kanssa. Näihin teoksiin perehtymisen jälkeen huomaan oman toimintani palotarkastuksella noudattavan juuri paljolti ammattisanastoon nojaavaa ja itsenäisesti työskentelevää mallia, jossa en pysty antamaan riittävästi huomiota asiakkaalle ja tarjoamaan hänelle selkeintä mahdollista palvelua. Tämä ei kuitenkaan päde jokaiseen palotarkastukseen, mutta joissain kohteissa huomaan jälkepäin, että olisin voinut huomioida asiakkaan paremmin ja näin tarjota parempaa neuvontaa.

3.4 Viikko 4: Työpaikkojen paloturvallisuus

Viikon 4 tavoitteena on suorittaa yhdeksän sovittua yleistä palotarkastusta, joista suurin osa koostuu ison yritysalueen tarkastuksista. Maanantaille olen varannut koko työpäivän verran aikaa työstää tarkastuskarttoja eteenpäin. Tiistaina osallistun onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan koulutuspäivään ja loppuviikosta esiinnyn entisen lukion jatko-opintopäivällä sekä osallistun Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen koulutyöryhmän kokoukseen.

Viikon aikana perehdyn työpaikkojen paloturvallisuuteen. Lähteinäni käytän Arto Virtalahden kirjaa Rakenteellinen palonehkäisy: palontorjuntaa tulipalossa ja ennen sitä (1993) sekä Jarmo Majamaan ja Kari Koskelan kirjoittamaa SPEK opastaa -sarjan teosta Paloturvalliset ja -järjestelyt: Opas kunnossapitoon ja huoltoon (2011).

Maanantai 04.03.2019

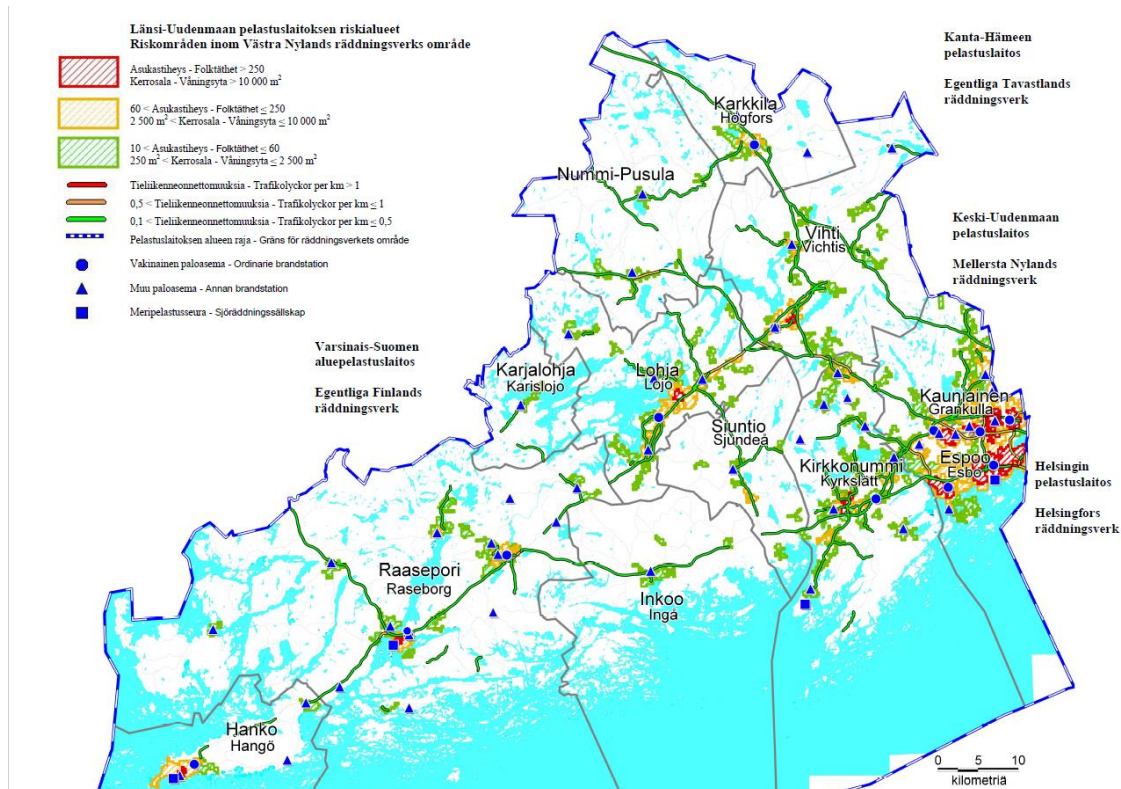
Aloitin viikon aikaisella työpäivällä. Olin jo viikon 3 perjantaina varannut tämän päivän tarkastuskarttojen työstämiseen, joten aloitin päivän tekemällä mahdollisimman nopeasti kaikkirästitehtävät alta pois. Kirjoitin perjantaina 01.03.2019 suorittamani palotarkastuksen pöytäkirjan valmiiksi ja toimitin sen asiakkaalle, sekä laitoin järjestelmässämme muutamat palotarkastuslaskut liikkeelle.

Tämän jälkeen siirryin työstämään tarkastuskarttoja ja onnistuinkin edistymään niiden kanssa melko huomattavasti. Moni paikkatiedon ammattilainen olisi varmasti saanut työn jo tehtyä tässä ajassa, mitä olen karttojen työstämiseen käyttänyt. Kuitenkin näin paikkatietojärjestelmien käytön ja koko paikkatietotieteen kanssa aloittelevalla henkilölle tämä vaati paljon aivotyötä ja välillä pitkiäkin ajatustaukoja. Näistä tauoista oli kuitenkin hyötyä, koska esimerkiksi lounaan aikana sain taas keskittymiskykyni takaisin ja pystyin etenemään.

En suoraan keksinyt, minkä takia en saanut laskettua tiettyjä saavutettavuusalueita RouteFinderilla, mutta keksin toisen keinon, miten saisin tarvitsemäni 10 minuutin saavutettavuusalueet tehtyä kartalle. RouteFinderilla on mahdollista luoda saavutettavuusalueita monilla eri toiminnoilla, joista kahta olen kokeillut: ajoaikaan perustuvaa sekä palvelualueisiin perustuvaa. Koska en saanut ajoaikaan perustuvaa komentoa toimimaan oikein, niin lähdin toteuttamaan saavutettavuusalueita palvelualue-toiminnon kautta.

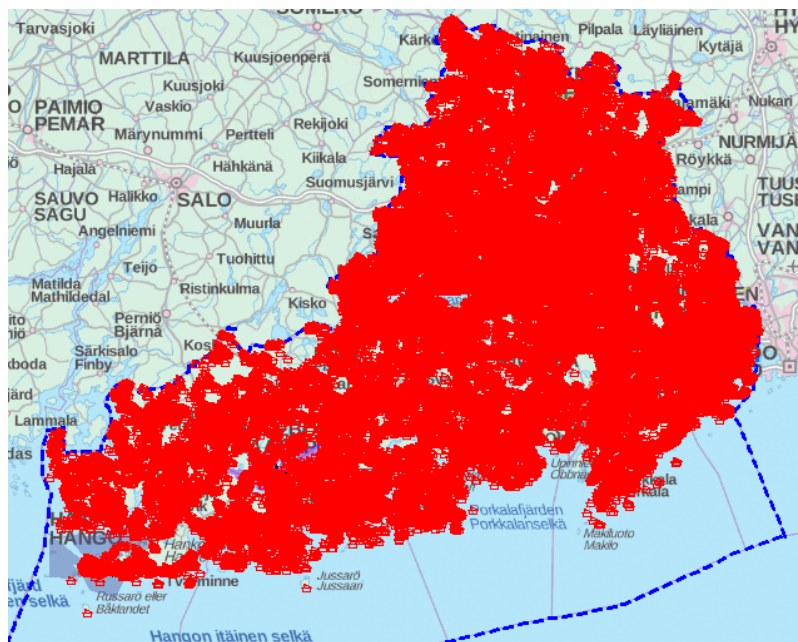
Kehittämistehtävän tehtävänannossa annettu 10 minuutin saavutettavuusalue lasketaan pelastuslaitoksen toimintavalmiusajan mukaisesti siten, että I ja II riskialueiden toimintavalmiusajoissa pysytään. Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje määrittelee pelastustoiminnan toimintavalmiusajan ajaksi, jonka laskeminen alkaa ensimmäisen pelastustoiminnan yksikön vastaanotettua hälytyksen ja sen laskeminen loppuu siihen, kun pelastuslaitos aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan (Sisäasianministeriö 2012).

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimintavalmiusajat perustuvat luotuihin riskialueisiin, jotka luokitellaan I - IV riskialueiksi. Kuvio 4 kuvaa näitä riskialueita. Toimintavalmiusaika vaihtelee riskialueen mukaan. I riskialueella toimintavalmiusaika on enimmillään kuusi minuuttia ja II riskialueella se on enintään 10 minuuttia. III riskialueella toimintavalmiusaika on jo enintään 20 minuuttia, ja IV riskialueella toimintavalmiusaika voi olla jopa yli tunnin. I ja II riskialueet kattavat tiheästi asutetut alueet sekä myös potentiaalisesti suuria vahinkoja aiheuttavat riskialueet, kun taas III ja IV alueet kattavat harvemmin asutetut tai asuttamattomat alueet. (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2012b)

Kuvio 4: Länsi-Uudenmaan riskialueet (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2012)

Kuviossa 6 näkyvät luomani palvelualueet 10 minuutin säteellä jokaisesta Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen vakinaisesta paloasemasta. Paloasemat on merkitty sinisillä tähdillä ja palvelualueet näkyvät erivärisinä alueina paloasemien ympärillä. Seuraavaksi lisäsin Länsi-Uudenmaan alueella olevat omakotitalot osaksi karttaa, jotta voisin rajata asunnot jokaisen palvelualueen sisältä. Kartasta tuli kuitenkin erittäin vaikeaselkoine, kun olin lisännyt siihen omakotitalot, kuten kuviosta 5 voi nähdä.

Kuvio 5: Omakotitalot kartalla (Markus Honkanen 2019)

Tehtävä oli hyvin opettavainen ja koen kaikkien ryhmässä hyötynen tehtävästä. Omaan ryhmääni kuului pelastuslaitoksella pitkään erilaisissa tehtävissä työskennellyt henkilö, minä sekä kaksi uutta palotarkastajaa.

Iltapäivällä siirryimme pelastustoimen puolelle ja kuuntelimme luentoja uudesta ERICA-hätäkeskustietojärjestelmästä, joka on uusi, vuonna 2019 valtakunnallisesti käyttöön tuleva viranomaisten hätäkeskustietojärjestelmä (Hätäkeskuslaitos 2019), sekä pelastuslaitoksella voimaan tulleesta uudesta viestiohjeesta. Nämä aiheet koskettivat enemmän juuri pelastustoiminnan puolta, ja vaikka tätä tietoa palotarkastaja voisi hyödyntää palotarkastuksia suorittaessa, niin en koe oman osaamiseni riittävän vielä siihen, että osaisin soveltaa tätä tietoa työssäni. Tätä tietoa olisi helpompi ymmärtää ja hyödyntää, jos esimerkiksi palotarkastajille tarjottaisiin koulutusta pelastustoimen perustoiminnoista.

Keskiviikko 06.03.2019

Keskiviikko oli maanantain tavoin hyvin raskas päivä, mutta eri tavalla. Suoritin päivän aikana yhteensä kuusi yleistä palotarkastusta, jotka kohdistuivat kaikki samaan kiinteistöön. Kyseessä oli viiden talon kokoinen yritys kiinteistö sekä niiden vieressä sijaitseva parkkihalli. Päivän aluksi keräsin kaikki tarvittavat dokumentit kohteista, ja näitä dokumentteja oli paljon. Aloitin tarkastukset kello 9.30 ja vasta kello 15.00 olin valmiina kaikkien kohteiden kanssa, eikä tässä välissä pidetty kiinteistön keittiön ruuhkan takia lounastaukoa.

Kiinteistöissä oli paljon turvallisuustekniikkaa niin paloturvallisuuden kuin fyysisenkin turvallisuuden näkökulmasta. Kiinteistöt olivat melko hyvässä kunnossa, mutta jokaisesta rakennuksesta tuli huomautettavaa. Näissä kiinteistöissä kuitenkin kiinnostavaa oli se, kuinka paljon ihmisiä samassa paikassa työskentelee. En ollut aikaisemmin kohdannut taikka tarkastanut näin suurta kohdetta, joten erityisesti kiinnitin tarkastuksella huomiota poistumisturvallisuuden, alkusammutuskalustoon ja henkilöstön alkusammutustaitoihin sekä kiinteistön paloturvallisuustekniikkaan. Tein eri kerroksissa ja eri rakennuksissa siellä työskentelevälle henkilöstölle pistokokeellisia kysymyksiä siitä, missä on lähin poistumisreitti ja mistä he löytävät lähimmän käsisammuttimen tai pikapalopostin. Jokaiseen esittämäni kysymykseen sain onneksi tyydyttävän vastauksen. Kohteessa kiinteistön edustajat järjestivät siellä työskenteleville poistumis-, alkusammutus- ja ensihoitoharjoituksia tasaisin väliajoin, joten jokaisella oli hyvä käsitys kiinteistön turvallisuusasioista.

Torstai 07.03.2019

Aamuni alkoi tutulla tavalla, eli keräämällä dokumentit päivän tarkastuksia varten. Päivän tavoitteena oli suorittaa kaksi yleistä palotarkastusta: päiväkotiin ja pienteollisuuskiinteistöön.

Sinänsä kohteet eivät olleet erikoisia ja tarkastukset sujuivatkin nopeasti mutta silti huolellisesti. Päiväkodissa jouduin hieman ohjaamaan päiväkodin johtajaa erään tulkintavirheen kanssa, jonka hän oli tehnyt viimeisimmän palotarkastuksen määräyksen osalta.

Pienteollisuuskiinteistö oli täynnä autokorjaamoita ja -maalaamoita, ja kiinteistö oli juuri sellainen, kuin voi kuvitella: paloturvallisuusasiat oli järjestetty vaihtelevilla keinoilla. Kiinteistön edustaja oli onneksi hyvin ymmärtäväinen ja tiesi mainitsemieni asioiden tärkeyden. Hänen avullaan tarkastus sujui tehokkaasti ja ilman turhaa vastarintaa tiloissa vuokralla olleilta.

Loppupäivä kului laskutuksia tehdessä ja pöytäkirjojen kirjoittamisella. Päiväkodin pöytäkirjan sain valmiiksi ja toimitettua, mutta keskiviikon 06.03.2019 palotarkastuksien pöytäkirjat sekä pienteollisuuskiinteistön pöytäkirjojen laatimisen jouduin lykkäämään viikolle 5.

Perjantai 08.03.2019

Saavuttuani töihin jouduin melkein suoraan sähköpostieni tarkistamisen jälkeen siirtymään auton rattiin. Minut oli kutsuttu vanhan lukioni jatko-opintopäivälle esiintymään ja kertomaan opinnoistani Laurea-ammattikorkeakoulussa. Olin saanut myös luvan esimieheltäni osallistua tapahtumaan työajalla, joten sisällytin esitykseeni Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen esittelyn ja kerroin työstäni palotarkastajana. Esitin esitykseni kolmeen kertaan ja laskujeni mukaan puheeni tavoitti noin 40-50 toisen vuosikurssin lukiolaista. Valitettavasti tämän tapahtuman vuoksi uusien tarkastajien keskustelufoorumi jäi minulta väliin, mutta onneksi tämä järjestetään kahden viikon välein uudelleen.

Saavuttuani takaisin jatko-opintopäivältä siirryin suoraan lounaan kautta Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen koulutyöryhmän kokoukseen. Koulutyöryhmä on perustettu tukemaan alueen koulujen turvallisuuskulttuuria ja vastaamaan siitä, että kouluilla on heille tuttu vastuupalotarkastaja, ja että koulujen henkilökunnalle tarjotaan tasaisin väliajoin turvallisuuskoulutusta esimerkiksi alkusammutustaidoissa. Olen uusi tässä työryhmässä ja ryhmä on kokenut muutenkin paljon muutoksia jäsenissään. Näiden jäsenmuutosten myötä ryhmän aikaisempi puheenjohtajan paikka vapautui ja tässä kokouksessa ryhmälle valittiin uusi puheenjohtaja. Omalta osaltani koulujen palotarkastukset sekä turvallisuuskoulutukset menevät syksyn puolelle, koska minun alueellani toiminut edellinen palotarkastaja oli asettanut itselleen sellaisen rytmin, enkä koe tarpeelliseksi muuttaa sitä, sillä kevään osalta kalenterini on aika täynnä.

Kokouksesta päästyäni palasin omalle paloasemalleni ja laitoin kaikki asiat järjestykseen seuraavaa viikkoa varten. Kävin läpi myös kokouksen aikana tulleet sähköpostini ja huomasin, että maanantain 11.03.2019 palotarkastuksen edustaja perui ja pyysi siirtämään tarkastuksen sairastapauksen vuoksi. Tämän vapautuneen ajan vuoksi varasin koko viikon 5 maanantain tarkastuskarttojen työstämiselle. Valitettavasti sain myös viestin, että 13.03.2019 järjestettävä

MapInfo Pro -seminaari peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Tämä oli aika huono uutinen minulle, sillä en pääse verkostoitumaan alan asiantuntijoiden kanssa yhtä tehokkaasti mitään muuta kautta. Hyödynnän kuitenkin tätäkin vapautunutta aikaa karttojen kanssa työskentelyyn.

Viikko 4: Yhteenveto

Viikon alussa asettamani tavoitteet yleisten palotarkastusten suorittamisesta sekä erilaisiin tapaamisiin ja tapahtumiin osallistumisesta toteutuivat kaikki suunnitellun mukaisesti. Erityisesti koen kehittyneeni paikkatietopuolella maanantain saavutusten ansiosta, sillä yllätyin itsekin siitä mitä ehdin yhden päivän aikana saada aikaiseksi. Oloni tarkastuskarttojen tilanteesta on erittäin positiivinen ja koen saavani työn tehtyä loppuun asti tulevien viikkojen aikana.

Myös onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastustoiminnan koulutuspäivällä oli iso osa omassa kehityksessäni tällä viikolla. Sen enempää tiistain koulutuspäivän sisältöön uudelleen menemättä, koen päivästä olleen minulle erityisen paljon hyötyä ihan pelkästään itsetunnon kohotajana. Virallisesti erityisen palotarkastuksen perusteiden läpikäynti antoi tiettyä varmuutta ja uskoa omiin kykyihin.

Viikko toi minulle uusia haasteita myös palotarkastusten osalta, sillä jälkeempään katsottuna keskiviikon liikekiinteistöjen tarkastukset olivat energiaa vieviä. Tietyille asioille tuli nopeasti sokeaksi pidemmän tarkastuksen aikana, ja koen tästä tiedosta olevan hyötyä minulle tulevaisuudessa samanlaisten kohteiden kanssa. Kun olen tiedostanut tämän henkisen väsymisen tarkastuksen aikana, voin yrittää keskittyä sen torjumiseen esimerkiksi lyhyiden taukojen avulla.

Keskityin tällä viikolla omassa työssäni erityisesti työpaikkojen paloturvallisuuteen. Suurimmat osat tarkastamistani tiloista tällä viikoilla olivat toimistotiloja, ja sen vuoksi keskityin erityisen paljon poistumisreitteihin, alkusammutuskalustoon, henkilöstön alkusammutusosaamiseen sekä kiinteistön paloturvallisuuteen.

Arto Virtalahti (1993, 76) tuo kirjassaan *Rakenteellinen palonehkäisy: palontorjuntaa tulipalossa ja ennen sitä hyvin esille huomion siitä, että poistumistilanteessa työtilassa voi olla monia ovia, joista kaikki eivät välttämättä täytä poistumisreitien vaatimuksia. Tällöin vaikka viralliset poistumisreitit olisivat asianmukaisesti opastettu ”vihreillä merkkivaloilla”* (1993, 76), niin ovien lukumäärä voi hämätä tiloista poistuvia, ja he saattavat poistua väärää reittiä pitkin. Tähän olen itse yrittänyt kiinnittää huomiota tarkastuksillani kysymällä tiloissa työskenteleviltä, mitä reittiä pitkin he poistuisivat juuri sillä hetkellä. Näin pystyn paikan päällä arvioimaan heidän tietoisuuttaan omista työtiloistaan ja tietävätkö he, missä turvalliset poistumisreitit sijaitsevat. Ja jos vastaus on ollut väärä, niin silloin korjaan asian ja kerron, miksi hänen valitsemaa reittiä pitkin ei kannata poistua.

Suurissa kohteissa on hyvinkin todennäköistä, että ainakin muutama poistumisreitti on tukittu tavaroilla tai niiden eteen on niin sanotusti väliaikaisesti sijoitettu jotain raskasta tavaraa. Nämä ovat henkilöturvallisuuden kannalta hyvin vakavia asioita, mutta yleensä tämäkin johdetaan vain henkilöstön tietämättömydestä ja huolimattomuudesta. Kuitenkin Virtalahti kirjoittaa hyvin selkeästi, että ”poistumistiellä ei saa säilyttää mitään tavaraa” (1993, 76) mikä on myös suoraan Pelastuslain 379/2011 10 §:n tiivistetty sisältö. Yleensä kuitenkin kohteissa monet ymmärtävät asian jo heti, kun palotarkastaja siitä mainitsee. Joidenkin tapausten kanssa kuitenkin on täytynyt tuoda esille se, että Pelastuslaki on hyvin yksiselitteinen tämän asian kanssa.

Kuten jo mainitsin, keskityn tarkastuksilla myös paloturvallisuuteen. Esimerkiksi keskiviikkona tarkastamani liikekiinteistön koon ja muiden syiden takia kiinteistöihin oli rakennusvalvontaviranomaisen puolesta vaadittu automaattiset paloilmoinlaitteistot. Kalervo Hyytiä (2010, 7) määrittelee automaattisen paloilmoinlaitteiston laitteistoksi, joka antaa heti ja automaattisesti hälytyksen järjestelmää häiritsevistä vioista ja sen ilmaisimien havaitsemista paloista. Tämä hälytys tulee äänimerkin avulla paikallisesti sekä välittyy suoraan alueen hätäkeskukseen. Paloilmoinlaitteen hälytys voi laukaista myös, jos joku painaa paloilmoinlaitteen painiketta.

Pelastusviranomaisena automaattisia paloilmoinlaitteistoja tulee hyvin usein vastaan ja niiden tarkastus sisältää Jarmo Majamaan ja Kari Koskelan (2011, 46) kirjoittaman Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön, SPEKin, oppaan numero 20 mukaan määräaikaistarkastuksen suorittamisen varmistamisen, suoritetun tarkastuksen puutteiden korjaamisen, kunnossapito-ohjelman lukemisen ja sen varmistamisen, että laitteiston hoitaja noudattaa ohjelmaa, ja että paloilmoinlaitteen kohdekortti on ajantasainen. Kohdekortti on tiivistetysti yhteystietolomake niin pelastuslaitoksille kuin hätäkeskuksille, johon merkitään laitteen hoitajan yhteystiedot sekä muut kiinteistön yhteystiedot ja pelastustoimintaan liittyvät lisätiedot.

Käymällä nämä asiat huolellisesti läpi pystyn jo tehokkaasti vaikuttamaan kohteen palo- ja henkilöturvallisuuteen. Tietenkin tarkastuksilla katson myös muita osa-alueita, mutta henkilökohtaisesti olen kokenut näiden mainitsemieni asioiden olleen hyvin usein melko huonolla pohjalla, joten pyrin aktiivisesti vaikuttamaan niiden tasoon, jotta ne vastaisivat vähintään vaatimusten mukaista tasoa. Erityisesti isoissa kohteissa, kuten tämän viikon keskiviikkona tarkastamani kohde oli, on paloturvallisuudella hyvin iso merkitys kohteen turvallisuuteen ja ne on tarkoituksella sinne viranomaisten toimesta vaadittu.

3.5 Viikko 5: Sähköpalojen ennaltaehkäisy & sähköturvallisuus

Viikon 5 tavoitteena on tehdä ensimmäinen itsenäinen päivystysvuoroni tiistaina 12.03., suorittaa yksi sovittu yleinen palotarkastus, osallistua torstaina 14.03. koko päivän kestävään

Sähköpeto, eli sähköpalojen ennaltatorjunta -koulutukseen sekä työstää tarkastuskarttoja eteenpäin maanantaina ja keskiviikkoamusta. Osallistun myös keskiviikkona 13.03. Toiminta liikenneonnettomuuspaikalla -koulutukseen.

Viikon aikana perehdyn sähköpaloihin, niiden ennaltaehkäisyyn ja sähköturvallisuuteen yleisesti. Kirjallisuuslähteinä tällä viikolla hyödynnän Aulis Partasen ja Ulriikka Lipastin teosta Sähköpalon ennaltaehkäisy kotikonstein (2010) sekä Kati Tiirikaisen kirjaa Turvallinen koti: Joka kodin opas (2009). Näiden kirjallisuuslähteiden lisäksi hyödynnän sähköturvallisuuden taustan rakentamisessa Sähköpeto-koulutuksen perustason (2018) sekä ammattilaistason (2019) koulutusmateriaalia ja koulutuksessa lainattuja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) lähteitä.

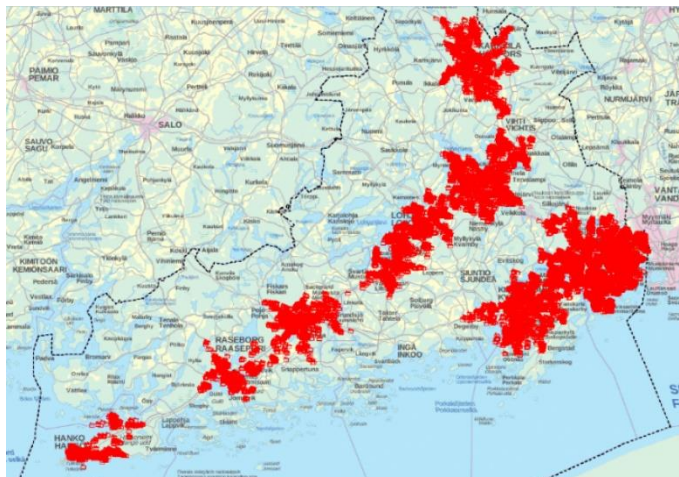
Maanantai 11.03.2019

Olin varannut koko päivän jo viikolla 4 tarkastuskarttoja varten ja näiden kokonaisten päivien kanssa on jo ilmennyt selvä piirre, että tällaisten työpäivien aikana karttojen tilanne etenee yleensä yllättävää tahtia. Olen työstänyt karttoja tähän mennessä paljon myös tunti tai kaksi kerrallaan, mutta muutamassa tunnissa en oikein edisty yhtään.

Viikolla 4 minulta jäi tekemättä asuintalojen jako palvelualueiden mukaan. Ongelmaksi ilmeni silloin se, että tietokoneeni ei ollut riittävän tehokas suorittamaan antamiani komentoja. Silloin lähetin eteenpäin kyselyn tehokkaammasta koneesta, ja sain aamun aikana vastaukseksi, että yksi vapaa kone löytyy. Kuitenkin kone joutui ensin tyhjennettäväksi, joten saan sen vasta keskiviikkona 13.03. koekäyttöön. Jatkoin kuitenkin yrittämistä ja lopulta sain ratkaistua ongelman suorittamalla saman komennon, mutta muuttamalla sitä niin, että komento tuottaa uuden Excel-taulukon tapaisen tietokannan sen sijasta, että se muuttaisi olemassa olevaa karttaa.

Tällä tietokannalla pystyin tuomaan siihen valikoidut, palvelualueiden sisäiset talot, karttatasolle ja siirtämään koko Länsi-Uudenmaan talot pois tasolta. Lopputulokseksi tuli kuvion 7 mukainen karttataso. Tästä kartasta näkyvät siis kaikki omakotitalot, jotka ovat 10 minuutin ajomatkan päässä jokaisesta pelastuslaitoksen vakinaisesta paloasemasta. Erityisesti Kirkkonummen ja Espoon alueen talot ovat hyvin tiiviisti toisissaan kiinni ja aluejakojen näkeminen osoittautui haastavaksi, koska kaikki talot olivat väriltään punaisia.

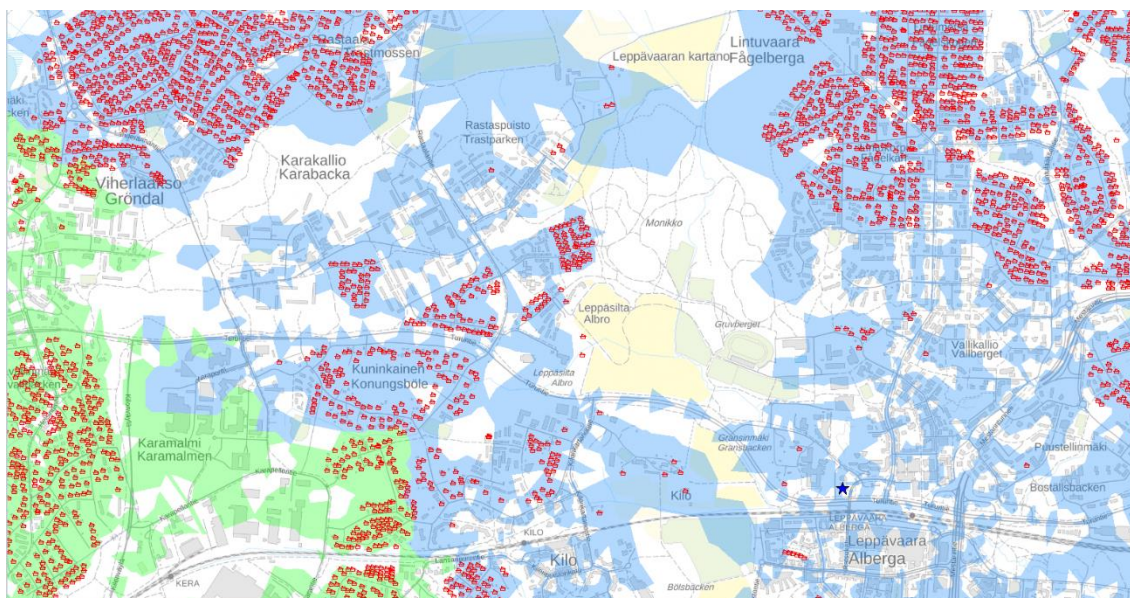
Ratkaisin tämän siten, että loin jokaisen alueen valitsemalla käsin sille alueelle kuuluvat talot ja jaoin ne omaksi tietokannakseen, eli taulukkotiedostoksi. Tehtyäni tämän jokaisen aseman osalta, valitsin jokaisen palvelualueen taloille oman värinsä. Kuvioissa 8 ja 9 näkyy selvästi se, kuinka tämä helpottaa Leppävaaran paloaseman ja Keskuspaloaseman alueiden rajojen hahmottamista. Kuvissa näkyy sinisellä Leppävaaran

Kuvio 7: Omakotitalot palvelualueilla (Markus Honkanen 2019)

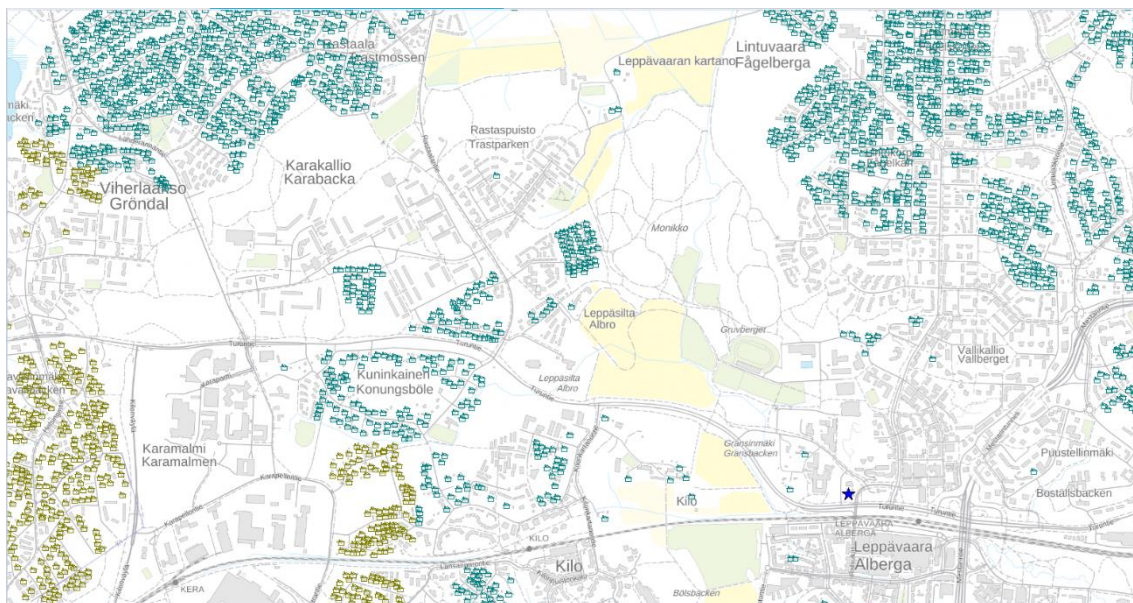
paloaseman palvelualue ja vihreällä Keskuspaloaseman palvelualue. Kun palvelualueet poistetaan ja talot muutetaan vastaamaan väriltään omaa aluettaan, on kartta paljon helpommin luettavissa.

Päivän päätteeksi onnistuin saamaan aikaiseksi ensimmäisen konkreettisen tuotoksen, joka vastasi minulle annettua tehtävänantoa. Onnistuin luomaan Hangon aseman neljännelle työvuorolle vuoden 2020 valvonta-alueen, joka oli hyväksyntää vaille valmis ensimmäinen tarkastuskartta. Kuviossa 10 näkyy ensimmäinen raakaversio monista tarkastuskartoista, joita minun tulisi tämän opinnäytetyön aikana tuottaa.

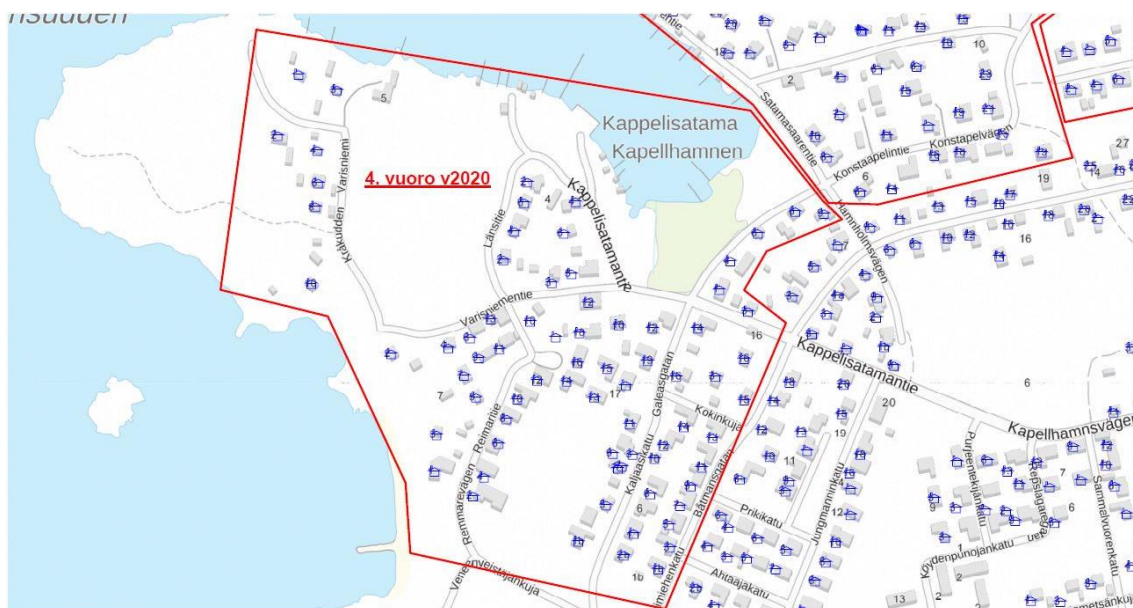
Kuvio 8: Leppävaaran omakotitalot palvelualueilla (Markus Honkanen 2019)

Kuvio 9: Leppävaaran omakotitalot ilman palvelualueita (Markus Honkanen 2019)

Tarkastusalueiden jako tapahtui siten, että valitsin aluksi jo aikaisemmin alueittain jakamani omakotitalot. Valittuani tässä tapauksessa Hangon talot, sain selville niiden kokonaislukumäärän 10 minuutin tavoitettavuusalueen sisällä. Jaoin tämän kokonaismäärän 10:llä, koska alueet tuli jakaa kymmenelle vuodelle siten, että jokaisella vuodella on melkein saman verran taloja valvottavana. Saatuaani yhden vuoden lukumäärän selville, jaoin tämän luvun vielä neljällä, eli jokaisen työvuoron mukaan. Tätä kautta sain tulokseksi, että yksi työvuoro valvoo vuodessa vähän yli 70:tä kohdetta Hangon alueella.

Kuvio 10: Hangon 4. vuoron valvonta-alue vuodelle 2020 (Markus Honkanen 2019)

Tiistai 12.03.2019

Tiistai erosi normaalista rytmistä sen vuoksi, että minulla oli ensimmäinen itsenäinen päivystysvuoro. Päivystävän palotarkastajan toiminta koostuu siis aikaisemmin mainitusti, eli aamupäivä puhelinpäivystyksestä ja iltapäivä erilaisista tarkastuksista. En kuitenkaan iltapäivällä lähtenyt tarkastuksille, koska niitä ei ollut yhtään varattu minulle.

Aamupäivän aikana vastasin alle kymmeneen puheluun, joista moniin onneksi jännityksestäni huolimatta osasin vastata. Varasin myös päivystävän palotarkastajan kalenteriin itselleni viikon 6 maanantaille 18.03.2019 iltapäivälle kaksi tarkastusta: neuvontakäynnin ja ylimääräisen palotarkastuksen.

Koska iltapäivälleni ei ollut varattu yhtään tarkastuksia, siirryin työstämään rästiin jääneitä tehtäviä. Erityisesti keskityin kesken jääneisiin pöytäkirjoihin, jotta saisin ne valmiiksi ja lähetettyä asiakkaalle. Vastasin kuitenkin myös päivystysvuoroni aikana tullessiin sähköposteihin, joita en ollut ehtinyt käsitellä puhelinpäivystyksen aikana. Suurin osa näistä koostui pelastussuunnitelmista ja tilapäismajoituksen ilmoituksista, mutta pääsin myös antamaan Länsi-Uudenmaan poliisille lausunnon eräästä ilotulitusesityksestä.

Keskiviikko 13.03.2019

Alun perin päivän piti alkaa MapInfo-seminaarilla Helsingissä, mutta koska tapahtuma peruuntui, niin hyödynsin vapaana olevaa aikaa saman aiheen parissa. Työstin Hangon tarkastuskarttoja eteenpäin niin, että sain Hangon alueelle vuoden 2020 tarkastusalueet piirrettyä kaikille neljälle vuorolle. Kuviossa 11 näkyy koko vuoden 2020 alue Hangossa, pienien parannusten kanssa. Sain myös alustavan hyväksynnän kartoille ja varmistuksen siitä, että malliesimerkkini vastasi tavoitetta. Mallikuva lähti kuitenkin vielä toiselle johtavalle palotarkastajalle sekä riskienhallintapäällikölle kommentoitavaksi.

Päiväni jatkui karttojen työstämisen jälkeen koulutuksella. Uusille työntekijöille sekä heille, jotka eivät päässeet osallistumaan aikaisempaan koulutukseen, järjestettiin Toiminta liikenneonnettomuuspaikalla -koulutus. Koulutuksessa käytiin läpi yleisiä työturvallisuusasioita sekä toimintatapoja on-

Kuvio 11: Hangon valvonta-alue vuodelle 2020 (Markus Honkanen 2019)

nettomuuspaikalla. Kävimme myös tutustumassa erilaisiin pelastuslaitoksen autoihin ja niiden hätävilkkujen sekä radioiden toimintaan.

Päästyäni koulutuksesta lähdin valmistautumaan torstain 14.03. sähköpalojen ennaltatorjunnan koulutukseen. Koulutusta varten osallistujien tuli käydä ennakkomateriaalina läpi saman koulutuksen perustason materiaali, koska torstain koulutustilaisuus vastasi jo ammattilaistason osaamista. Perustason materiaali oli hyvin selkeää ja se koostui noin seitsemästä Powerpoint-esityksestä.

Perustason materiaaleissa käytiin läpi perusasioita sähköasioista ja sähköturvallisuutta valvovasta viranomaisesta sekä muiden viranomaisten rooleista sähköturvallisuuden osalta. Pääasiassa materiaali koostui sähköpalojen ilmiöistä ja erilaisista sähköpalojen syttymissyistä, sekä myös näiden ennaltatorjunnasta.

Torstai 14.03.2019

Sähköpalojen ennaltatorjunnan koulutus, eli Sähköpeto-koulutus, tapahtui Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen Kallion keskuspelastusasemalla. Koulutus oli koko päivän kestävä, eli vietimme koko päivän samalla paloasemalla. Koulutus pidettiin yhteisesti Uudenmaan pelastuslaitoksille, eli paikalla oli henkilöitä Helsingin, Itä-, Keski- ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksilta. Koulutuksen järjesti Sähkötarkastusyhdistys SÄTY ry ja kouluttajanamme toimi yhdistyksen sähkötarkastaja.

Koulutuksen aluksi kävimme läpi koulutusten rakennetta. Koulutuksia on kolmella tasolla: perustasolla, ammattilaistasolla sekä sähköpalontutkija-tasolla. Perustason sisällön opettelimme itsenäisesti ennakkomateriaalina, ja tämä koulutus vastasi ammattilaistasoa. Kävimme pikaisesti läpi myös perustason asioita, mutta siirryimme nopeasti ammattilaistason puolelle.

Teemoina kävimme läpi sähköpaloja aiheuttavia perusilmiöitä, sähköturvallisuuteen vaikuttamista rakennusvaiheessa, pelastusviranomaisen roolia sähköturvallisuusasioissa sekä hieman erilaisia kyseenalaisia asioita, joista ei ole selvää toimintaohjetta kaikkien pelastuslaitosten kohdalla. Tällainen asia on esimerkiksi kiinteistöjen sähkölaitteistojen määräaikaistarkastusten määrääminen palotarkastuksilla. Sähköturvallisuusasiat kuuluvat Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, mutta taas palojen ennaltaehkäiseminen on pelastusviranomaisen velvollisuus. Eri pelastuslaitokset käsittelevät asiaa omien ohjeittensa mukaan, toiset eivät määränneet määräaikaistarkastuksia ollenkaan, kun taas toiset määräsivät niitä aina puutteen huomatessaan. Selkeää valtakunnallista ohjetta näiden kanssa ei kuitenkaan ollut.

Koulutuksen päätteeksi suoritimme kuusisivuisen tentin koulutuksen aiheista. Tentin läpäisyillä ei ollut merkitystä muuten kuin siinä tapauksessa, että halusi hakea sähköpalontutkinnan koulutukseen. Perus- ja ammattilaistason koulutukset tulee olla käytynä ja tentti hyväksytysti

tehtynä, että saa oikeuden hakea sähköpalontutkinnan kurssille. Suoritin tentin ja tulokset saamme tietää seuraavalla viikolla.

Perjantai 15.03.2019

Päivä alkoi taas tuttuun tapaan tarkastukselle valmistautuessa, ja perjantai ei muutenkaan poikennut normaalista työpäivästä. Suoritin yhden yleisen palotarkastuksen ja sain kohteen pöytäkirjan valmiiksi ja lähetettyä saman päivän aikana.

Olin torstain 14.03. koulutuksen aikana saanut sähköpostitse myös riskienhallintapäällikön hyväksynnän karttojani varten. Nyt kun karttojen malli oli valmiina, niin seuraavaksi edessäni on kaikkien alueiden karttojen tekeminen kuvioiden 10 ja 11 mukaisella tavalla. Nämä kartat kattavat kaikki palvelualueiden omakotitalot ja ne jaetaan vuosille 2020-2029. Tämä seuraava vaihe vaatii paljon manuaalista työtä paikkatietojärjestelmän kanssa ja pitkäjänteistä työkentelyä ilman keskeytyksiä. Tein jatkosuunnitelman karttojen työstämisen tehokkuuden kannalta ja päädyin siihen, että varaan yhteensä noin kuusi tai seitsemän työpäivää viikoille 9 ja 10. Näinä varattuina päivinä työstän pelkästään tarkastuskarttoja niin, että saisin kaikkien alueiden kartat tehtyä viikon 10 loppuun mennessä.

Ennen päivän lopetusta keräsin kaiken maanantain 18.03. päivystysvuorollani tarvittavan materiaalin, sillä olin tiistaina 12.03. varannut sille iltapäivälle kaksi tarkastuskäyntiä, joista toinen koski neuvontaa ja toinen tilapäismajoitustilojen tarkastusta.

Viikko 5: Yhteenveto

Viikon tavoitteeni täytyivät suunnitellun mukaisesti. Erityisesti torstain 14.03. Sähköpeto-koulutus oli mielenkiintoinen ja erittäin hyödyllinen, ja koko viikon osaamiseni kehittyminen liittyikin juuri Sähköpeto-koulutuksen ennakkomateriaaleihin sekä itse koulutukseen. Oma osaamiseni sähköturvallisuuden puolelta ennen tätä koulutusta oli melkein olematonta. Koulutuksen jälkeen taas koen ymmärtäväni sähköturvallisuuteen liittyviä asioita paremmin ja olen huomattavasti kehittynyt tällä osa-alueella.

Viikko on muuten sujunut melkein ongelmitta ja hyvin normaalilla rytmillä. Erityisen yllättynyt ja ylpeä olen kartta-aineistojen aikaansaamisesta tällä viikolla, koska omat odotukseni karttojen osalta olivat hyvin matalat vielä helmikuun alussa. Tällä tahdilla uskon todella saavani kaikki tarvittavat karttamateriaalit valmiiksi opinnäytetyöni aikana. Samalla tavalla kuitenkin sähköturvallisuuden kanssa, osaamiseni paikkatiedosta on hyvin vähäistä, mutta päiväkirjaa kirjoittaessa huomaan selvästi kehittyväni tälläkin alueella.

Sähköpeto-koulutuksen aikana kävimme hieman sähköpalojen taustoja läpi ja materiaaleissamme viitattiin usein Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, Tukesin, erilaisiin tutkimuksiin ja teoksiin. Yksi näistä oli Hatakan, Valkeisen ja Huurinainen (2014) raportti sähkölaitteistoista

aiheutuneista tulipaloista ja palovaaroista Suomessa. Tämän raportin mukaan seurantavuosien 2010, 2011 sekä 2012-2013 aikana suurin sähköpalojen hälytystehtäviä aiheuttanut laite oli sähköliesi tai -uuni, joka kattoi vuosien 2012-2013 hälytystehtävistä yli 54% tämän seurantavälin kaikista sähkölaitteistoista johtuneista hälytyksistä (2014, 16, 25). Kysytyämme koulutuksessa, onko näissä ollut kyseessä sähkölaitteen vai käyttäjän vika saimme vastaukseksi, että tarkempia tilastoja ei löydy. Kuitenkin kokemusten perusteella ja palomiesten kommenttien jälkeen päädyimme lopputulokseen, että luultavin syy on niin sanotusti 'nakit ja muusi', eli huolimaton ruoanvalmistus. Selvästi sähköliesien ja -uunien käyttö on lisääntynyt, sillä Aulis Partanen (2010) tuo kirjassaan esille, että vuosien 1998-1999 välillä aiheutuneista sähköpaloista suurin palon lähde oli sähköliesi tai -uuni, mutta aiheutuneita sähköpaloja niiden osalta oli vain 309 (2010, 10). Kun taas Hatakka ym. tuovat esille vuosien 2012-2013 välillä sähköliesi- tai -uuni aiheutti 1056 sähköpaloa, joista 96 johti rakennuspaloihin (2014, 26).

Hatakka ym. (2014) listaavat raportissaan toiseksi suurimmaksi sähköpaloihin liittyvien hälytysten aiheuttajaksi valaisimet ja kolmanneksi sähkökiukaat. Valaisimet voivat kuulostaa aluksi hyvin oudolta sähköpalon aiheuttajalta varsinkin, kun ne aiheuttivat vuosina 2012-2013 melkein 190 sähköpaloa. (2014, 25) Kati Tiirikainen (2009) huomauttaakin kirjassaan Turvallinen koti: Joka kodin opas, että lampun valinnalla on hyvin iso merkitys turvallisuuden kannalta. Esimerkiksi huonosti sijoitettu tai horjuvalle alustalle asetettu valaisin voi kaatua ja ollessaan pitkään kosketuksissa palavaan materiaaliin, voi sytyttää tulipalon hehkulampun lämmön avulla (2009, 54). Tämä voi myös toimia siinäkin tilanteessa, että lukuvalo jää yöksi päälle ja sen kohdennettu valo kuumentaa alla olevaa paperikasaa. Valaisimien sijoittelu ja lamppujen oikea valinta ovat erittäin tehokkaita keinoja valaisimista johtuvien palojen ennaltaehkäisemiseen. Tiirikainen mainitseekin, että hyvä valaisin vaihtoehto olisi led-valot, koska ne ovat "pitkäjännitteisiä eivätkä juurikaan lämpene" (2009, 56). Tämän vuoksi ne ovat paloturvallisuuden kannalta parempi vaihtoehto kuin lämpenevät halogeenilamput, jotka voivat lämmitä äärimmäisen kuumiksi (2010, 55).

Sähkökiukaat aiheuttivat Hatakan ym. raportin perusteella kolmanneksi eniten sähköpaloihin liittyviä hälytystehtäviä, eli vuosien 2012-2013 välillä yli 150 hälytystehtävää. Samalla tavalla kuten muidenkin kategorioiden kanssa, tarkempaa selvitystä palon sytymissyystä ei ole. Kuitenkin koulutuksessa käydyn keskustelun perusteella voidaan todeta, että luultavimmat syyt ovat jälleen laitteiston tai käyttäjän vika. Suurin riskin aiheuttaja saunassa voisi olla esimerkiksi Tiirikaisen mainitsema vaatteiden kuivaaminen saunassa (2009, 92). Hyvin mahdollinen palonlähde onkin juuri vaatteiden kuivaaminen saunassa varoituksista huolimatta ja kuten Tiirikainen mainitseekin, kotivakuutuksissa suoraan kielletään vaatteiden kuivaus kiukaan päällä (2009, 92). Helsingin Vuosaaren vuoden 2017 kerrostalon tulipalo toimii varoittavana esimerkkinä siitä, mihin vaatteiden kuivaus voi johtaa (Iltalehti 2017). Tähän, kuten muihinkin yllä

mainittuihin sähköpaloihin, ennaltaehkäisevänä tekijänä toimii hyvä turvallisuuskulttuuri, riittävä turvallisuusviestintä asukkaille sekä myös terve niin sanottu maalaisjärki sähkölaitteita käsitellessä.

3.6 Viikko 6: Itsensä johtaminen & ajankäytön hallinta

Viikon 6 tavoitteena on suorittaa yksi päivystysvuoro ja sen aikana käydä yhdellä neuvontakäynnillä sekä yhdellä ylimääräisellä palotarkastuksella. Yleisiä palotarkastuksia tälle viikolle minulla on sovittuna viisi kappaletta, joista kolme on päiväkoteja ja kaksi kiinteistöjä. Perjantaina 22.03. osallistun uusille palotarkastajille järjestettävään Virve-koulutukseen.

Viikon aikana perehdyn itsensä johtamiseen ja ajankäytön hallintaan palotarkastajan työssä. Kirjallisuuslähteinä tällä viikolla toimivat Anita ja Klaus Bischofin teos *Itsensä johtaminen* (2004) sekä Iina ja Patrik Rytikankaan kirja *Tehokas ajankäyttö - vähemmän stressiä, enemmän tuloksia* (2008).

Maanantai 18.03.2019

Viikko alkoi päivystysvuorollani, ja tämän vuoksi siirryin heti aamusta Keskuspaloasemalle. Aamupäivän puhelinpäivystyksen aikana soittoja tuli yhteensä kuusi kappaletta ja neljään niistä osasin vastata suoraan puhelimen ääressä. Kahden soiton kysymykset jäivät minulle kuitenkin vielä puhelinpäivystyksenkin jälkeen selvitykseen, koska asiat koskivat minulle täysin uusia aiheita. Aamupäivä oli yleisesti hyvin kiireinen, sillä päivystävän palotarkastajan postiiin oli viikonlopun aikana ehtinyt tulla huomattavasti sähköpostia, joiden työstämiseen meni oma aikansa. Uutena asiana opin sen, miten päivystävä palotarkastajan tehtävissä käsitellään iltatutustilujen myöntämistä yksityishenkilöille. Tämä ei ollut tullut minulle vastaan kertaakaan perehdytyksieni aikana eikä muissakaan yhteyksissä, mutta sain omakohtaista kokemusta asiasta nyt.

Iltapäiväksi minulle oli varattuna kaksi käyntiä eri kohteissa: yksi neuvontakäynti yksityisasuntoon koskien alkusammutuskaluston valintaa ja sijoittelua. Toinen oli ylimääräinen palotarkastus koskien erään koulun tilapäismajoitustilojen arvioimista. En ollut aikaisemmin käynyt neuvontakäynnillä, mutta asia oli onneksi melko yksinkertainen. Neuvoisin asiakasta erilaisten käsiammuttimien käyttötarkoituksissa sekä siinä, miten ne olisi suositeltavaa sijoittaa kiinteistön tiloihin. Ylimääräinen palotarkastus suoritettiin kouluun, joka on myös oma valvontakohteeni.

Tilapäismajoitukseen soveltuvien tilojen arviointi tapahtuu Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston laatiman ohjeen (2015) mukaan. Tilapäismajoitus tarkoittaa majoittumista sellaisissa tiloissa, joiden käyttötarkoitus ei ole majoittuminen (2015, 1). Tällaisia tiloja ovat yleensä esimerkiksi koulujen luokkahuoneet, urheilusalit tai auditoriot. Yleisiä asioita, joita tällaisella tarkastuksella arvioidaan ovat esimerkiksi tilojen riittävät poistumahdollisuudet, palovaroittimien tai paloilmoitinlaitteiston ilmaisimien soveltuvuus ja määrä, alkusammutuskaluston sijoittelu sekä yöpymiseen käytettävien tilojen valvonta (2015, 3-4).

Tiistai 19.03.2019

Päivän aluksi työstin maanantailta 18.03. jääneet päivystysvuoron tarkastusten pöytäkirjat valmiiksi sekä hoidin kesken jääneet rästisähköpostit, jotka koostuivat enimmäkseen tapahtumien kirjaamisesta ja pelastussuunnitelmien liittamisestä pelastuslaitoksen JOTKEen. JOTKE ei kuitenkaan jostain syystä toiminut, sillä en päässyt kirjautumaan ollenkaan, vaikka salasananikin nollattiin. JOTKE on tärkeä osa palotarkastajan työtä, joten laitoin asiasta tietoa eteenpäin, ja asia jäi selviteltäväksi.

Päivän aikana tarkoitus oli suorittaa kolme yleistä palotarkastusta, joista kaksi kohdetta oli päiväkoteja ja yksi erillinen kiinteistö. Tämä kiinteistö ja yksi päiväkoti sijaitsivat samassa osoitteessa, joten niiden tarkastaminen tapahtui samalla kertaa. Tarkastuksen aikana selvisi kuitenkin, että päiväkoti on vain yksi osa koko tarkastettavaa kiinteistöä, joten todellisuudessa tarkastin vain kiinteistön ja päiväkodin osana sitä. Palattuani asemalle muutin päiväkodin tiedot tietokannassamme niin, että päiväkoti ei enää ollut erillinen valvontakohde, vaan osakohde koko kiinteistölle.

Kun sain tämän tehtyä, sain omaan puhelimeeni soiton, jonka vuoksi jouduin vetämään esimieheni pois keskeneräisestä kokouksesta ja anomaan loppupäivän vapaaksi. Onneksi työtilanteeni oli siltä päivältä sillä mallilla, että sain luvan poistua. Työpäiväni jäi kesken ja jouduin perumaan iltapäivän tarkastukseni.

Keskiviikko 20.03.2019

Aamulla minua odotti huomattava määrä vastaamattomia sähköposteja, sillä olin joutunut lähtemään tiistaina aikaisemmin töistä. Sain kuitenkin suurimman osan niistä työstettyä ennen aamun yleistä palotarkastusta. Tarkastuskohteeni oli yksityisen yrityksen omistama päiväkoti ja aikaisempien pöytäkirjojen perusteella päiväkodissa oli ollut melko isojakin puutteita, kuten esimerkiksi päiväkodeille pakollisen sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien puuttuminen (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2012a).

Tarkastus sujui kuitenkin tehokkaasti ja nopeasti, ja vaikka aikaisemmin puutteita oli ollut reilummin, omistajan muutoksen jälkeen asiat olivat kohteessa erinomaisesti. Suoritin tarkastuksen nopeasti loppuun ja siirryin takaisin paloasemalleni, jossa olikin käynnissä kunnan työntekijöille syksyn 2018 aikana suoritettun kyselyn tulosten läpikäynti esimiehen johdolla.

Loppupäivä kului normaalien toimistotehtävien parissa sekä kokouksen seuraamisessa. Kokouksessa tuli esille mielenkiintoisia ja minulle täysin uusia näkökulmia palotarkastajien työstä ja käsitelimme aiheita työturvallisuudesta ja -hyvinvoinnista, yleisestä tyytyväisyydestä tehtäviin ja niiden monipuolisuuteen sekä työn tulevaisuudesta.

Torstai 21.03.2019

Aloitin päivän laatimalla itselleni kattavan Excel-tilin omista valvontakohteistani vuoden 2019 aikana sekä seuranta-tilin tarkastusten määräysten jälkivalvontaa varten. Olin jo pitkään miettinyt tällaisen työkalun laatimista itselleni, sillä kokeilemani paperiset aikataulutukset tai kalenteriin merkitsemäni muistutukset olivat vaikeita ylläpitää sekä ymmärtää. Laadin taulukon helpottamaan omaa ajankäyttöäni ja keskeneräisten sekä tulevien työtehtävien aikatauluttamista varten. Laajensin taulukon vielä kattamaan tämän vuoden työvuorojen kanssa tehtävien yhteistarkastusten seurannan, jotta pysyn tarkasti kartalla siitä, mitkä kohteet olen sopinut työvuorojen kanssa tehtäväksi ja mitkä ajat tarkastuksia varten sopivat heille.

Taulukon tehtyäni lähdin tarkastukselle, jossa kohteena oli liikekiinteistö. En kuitenkaan ollut valmistautunut siihen, että kohde oli kolmen kerrostalon kokoinen ja tajusinkin kohteeseen saavuttuani, että olin varannut aivan liian vähän aikaa tarkastusta varten. Onneksi en kuitenkaan ollut sopinut mitään tarkastuksen jälkeen, joten selvisin säikähdyksellä tällä kertaa. Tämä kuitenkin toimi opettavana tilanteena siitä, että kohteen koko kannattaa myös selvittää ennen sen aikatauluttamista kalenteriin.

Tarkastus sujui ongelmitta ja pääsin suosittamaan kohteeseen palovaroittimia tai palovarointinjärjestelmää, joita en ollut vielä aikaisemmin yhteenkään kohteeseen suositellut. Loppupäivä kului hyvin normaalisti kohteen pöytäkirjan kirjoittamisella, mutta kohteen laajuuden vuoksi jouduin lykkäämään sen kirjoittamista seuraavaan viikkoon.

Perjantai 22.03.2019

Aamulla osallistuin jälleen uusien tarkastajien keskustelufoorumiin, jossa päivän aiheena oli Virve-koulutus, keskittyen erityisesti Virve-verkkoa käyttävän päätelaitteen käyttöön ja perustoimintoihin. Virve tarkoittaa Viranomaisverkkoa, joka on käytössä Suomessa eri tahojen viranomaisilla, kuten esimerkiksi poliisilla, pelastuslaitoksilla, ensihoidolla, hätäkeskuksilla sekä puolustusvoimilla. Virve on johtamisen apuna käytetty työkalu, jonka avulla saadaan viesti perille nopeasti. (Erillisverkot 2019)

Käsittelimme kolmea erilaista päätelaitetyyppiä, joita pelastuslaitoksellamme on käytössä. Niin sanottu 'toimistomalli', eli kuvion 12 mukainen Cassidianin TH1n -pätelaite, on minun paloasemani palotarkastajien käyttämä laite. Suoritimme koulutuksemme omilla päätelaitteilla, jotta normaalissa työssä käytössä olevat laitteet tulisivat riittävän tutuiksi. Opimme erilaisista toiminnoista ja esimerkiksi sen, miten päätelaitteella tehdään hätäkutsu henkeä uhkaavassa tilanteessa.

Omassa käytössäni päätelaite tulee eniten olemaan mukana paloriskiasuntojen tarkastuksilla, sillä näillä tarkastuksilla tarkastuksen aloittaminen ja arvioitu kesto täytyy ilmoittaa pelastuslaitoksen tilannekeskukseen. Muuten päätelaitteesta on hyötyä esimerkiksi erityisillä palotarkastuksilla, koska laite ilmoittaa, jos se menettää kenttänsä. Näin Virve-verkon kattavuutta voidaan arvioida rakennuksen rakennusvaiheessa ja suuriin katvealueisiin pystytään tehokkaasti puuttumaan, jos niitä ilmenee.

Loppupäivä minulla kului uuden tietokoneen asentamisessa, sillä sain viimein käyttööni tehokkaamman tietokoneen, jonka tarkoituksena on paikkatietokäyttö. Onneksi sain koneen käyttööni ennen viikkoja 9 ja 10, koska näillä viikoilla tarkoitukseni on käyttää MapInfoa monta päivää viikossa. Sain myös tiedon, että JOTKE on osaltani taas käytössä, joten sain viimein maanantain päivystysvuoron aikana ilmoitetut tapahtumat kirjattua järjestelmään.

Viikko 6: Yhteenveto

Viikon tavoitteet eivät täytyneet aivan odotetusti, koska jouduin tiistaina 19.03. poistumaan töistä aikaisemmin kuin olin suunnitellut. Viiden yleisen palotarkastuksen sijasta suoritin viikolla niistä vain neljä, mutta muuten viikon tavoitteet täytyivät. Kuitenkin viikon teemanani ollut ajankäytön hallinta ja itsensä johtaminen korostuivat sattumalta erityisen paljon, sillä monista eri syistä viikostani tuli hyvin täysi ja kiireinen.

Palotarkastajan työssä oma ajankäytön hallinta korostuu erityisen paljon, sillä työskentely on, kuten aikaisemmin olen maininnut, hyvin itsenäistä. Yleistä työn sujumista seurataan noin puolen vuoden välein, mutta tässäkin on tiettyjen asioiden kanssa poikkeuksia. Tämä antaa hyvin paljon vapautta omassa työssäni ja mahdollistaa monien vapaa-ajan asioidenkin sujuvampaa sovittamista osaksi arkipäivää. Omalla vastuulla oleva työn edistyminen ja työajan riittävyys ovat kuitenkin rasite itsessään ja aina kevät- tai syyskauden alussa menee tietty osa työajasta omien aikataulujen suunnittelemiseen ja kalenterin mallintamiseen.

Kuvio 12: Palotarkastajien Virve-pätelaite TH1n (Markus Honkanen 2019)

Anita ja Klaus Bischof kirjoittavat kirjassaan *Itsensä johtaminen* (2004) monista oman työn johtamisen näkökulmista ja vaatimuksista, joihin esimerkiksi kuuluu myös ajankäytön hallinta monien muiden asioiden kanssa (2004, 4-5). Yksi näistä aiheista on ajankäytön suunnittelu etukäteen, jota voi tehdä esimerkiksi päiväsuunnitelman avulla. Bischof ym. painottavat myös sitä, että ajankäyttöä suunnitellessa tulisi huomioida mitä aidosti pystyy kyseisen päivän aikana tekemään. Mitä todennäköisempää on, että tavoitteet saavutetaan, sitä todennäköisemmin käytetystä ajasta saa kaiken mahdollisen irti. (2004, 56)

Toisena tärkeänä seikkana Bischof ym. pitävät myös päiväsuunnitelmaa laajempaa tavoitteiden asettamista, eli suuriviivaisempia pidemmän aikavälin tavoitteita. Suuremmat tavoitteet auttavat ja kohdentavat omaa tulevaa kehittymistä. (2004, 23) Tämä on mielestäni ja omasta kokemuksestani myös hyvin tärkeä osaa omaa jaksamista, että on jokin määränpää mihin tähdätä. Kuitenkin palotarkastajan työssä tämä on hieman vaikeampaa, sillä puolivuositteiset ja vuosittaiset tavoitteet määrittävät päätoimisesti sen ensisijaisen määränpään, eikä niihin pysty vaikuttamaan. Siinä sivulla vapaana olevalla työajalla voi kuitenkin itse kohdentaa omaa kiinnostustaan niihin osa-alueisiin, jotka ajavat omaa ammatillista kehittymistä eteenpäin ja näin pakollisten yleisten palotarkastusten rinnalle palotarkastajat saavat itseään kiinnostavia aiheita.

Lina Rytikangas käsittelee Bischof ym. tarkemmin ajankäyttöä teoksessaan *Tehokas ajankäyttö - vähemmän stressiä, enemmän tuloksia* (2008). Rytikangas käsittelee esimerkiksi sitä, mitä jatkuvasta kiireestä voi seurata. Huono ajankäytön hallinta tai muut syyt voivat johtaa erilaisiin työhön vaikuttaviin negatiivisiin piirteisiin kuten myöhästelyyn, jatkuvaan aikataulusta myöhästymiseen, stressiin ja siitä johtuviin sairaslomiin sekä yleisesti kommunikoinnin ja viestimisen vaikeutumiseen. (2008, 22-23) Omassa elämässäni kiire ja huono aikatauluttaminen omalta osalta näkyvät enimmäkseen siinä, että työtehtäviä jää niin sanotusti 'roikkumaan' ja ne saattavat jäädä totaalaisesti kesken tai unohtua kokonaan.

Rytikangas tuo myös esille termin oma luontainen tehokas työaika, joka voi olla esimerkiksi tietyt tunnit päivästä taikka tietty osa päivää. Rytikangas kehottaa selvittämään, milloin on oma luontainen tehokas työaika ja hyödyntämään tätä aikaikkunaa vaativimpien ja eniten ajatustyötä vaativien työtehtävien suorittamiseen, jotta päivän tehokkaimmasta ajasta saadaan kaikki hyöty käyttöön. (2008, 80) Omalla kohdallani olen jo tunnistanut olevani tehokkaammillani noin tunti lounaan jälkeen, yleensä kello 14-17 välillä. Varsinaisesti en ole Rytikankaan neuvojen mukaan hyödyntänyt tätä aikaa parhaimmalla tavalla, vaan enimmäkseen ylimääräinen energiani on kulunut täysin jokapäiväisiin tehtäviin. Olen kuitenkin tarkastuskarttoja tehdessäni huomannut, että lounaan aikana sekä sen jälkeisenä aikana keksin parhaimmat ratkaisut ongelmiini sekä saan myös eniten aikaan karttojen osalta. Asetankin omaksi tavoitteeksi hyödyntää Rytikankaan neuvoa omasta luontaisesta tehokkaasta työajasta työstäessäni tarkastuskartat loppuun asti viimeisillä raportointiviikoilla.

Yleisesti koen ajankäyttöni sekä oman työni johtamisen olevan hyvällä tasolla, mutta olen kuitenkin huomannut kehittyneeni myös oman työni organisoinnissa, kun ammattitaitoni palotarkastajana on kehittynyt. Pystyn paljon tehokkaammin arvioimaan kohteen käyttötavasta ja koosta riippuen siihen kuluvan keskimääräisen ajan ja olen jo kevään aikana hyödyntänyt tätä tietoa uusien kohteitteni kanssa. Kuitenkin tutustuttuani Bischof ym. (2004) ja Rytikankaan (2008) teoksiin, huomaan omissa taidoissani monia kehittämisen kohtia. Työajan hallinta kokonaisuudessaan saa kuitenkin hieman odottaa, sillä koen tärkeämmäksi ensin oppia omaa ammattiani koskevat tärkeimmät asiat ja sen jälkeen vasta keskittyä oman työsuoritukseni hiomiseen.

3.7 Viikko 7: Asuintalojen paloturvallisuus

Viikon 7 tavoitteena on suorittaa jälleen yksi päivystysvuoro sekä yhteensä yhdeksän yleistä palotarkastusta. Maanantaina 25.03. koko päivä on varattu paloriskiasuntojen käsittelyn perehdytykseen ja torstaina 28.03. käyn kokeneemman tarkastajan kanssa läpi, miten pelastuslain 379/2011 19 § mukaisia poistumisturvallisuusselvityksiä käsitellään.

Viikon teemana on paloriskiasuntojen perehdytyksen innoittamana asuintalojen paloturvallisuus. Kirjallisuuslähteinä hyödynnän SPEK opastaa -sarjan Jarmo Majamaan kirjoittamaa Kerrostalon paloturvallisuus -teosta (2012), SPEK opastaa -sarjan Jarmo Majamaan ja Jari Koskelan teosta Palovaroitinopas (2010) sekä Kati Tiirikaisen kirjaa Turvallinen koti: Joka kodin opas (2009).

Maanantai 25.03.2019

Maanantai oli kokonaan varattu paloriskiasuntojen perehdytystä varten, ja sen vuoksi lähdimkin heti aamusta ajamaan Lohjan paloasemaa kohti. Kävin paloriskiasuntojen kanssa tällä hetkellä eniten työskentelevän palotarkastajan kanssa hyvin perusasioita läpi ja aloitimme siitä, miten paloriskiasuntojen tarkastukset varataan ja yleistä etikettiä siitä, miten kohteessa käyttäydytään. Nämä asiat saattavat kuulostaa ja vaikuttaa hyvin yksinkertaisilta, mutta paloriskiasuntoja käsitellessä vaaditaan tietynlaista hienovaraisuutta ja varovaisuutta. Tarkastuksissa kohteena on kuitenkin henkilön asunto ja monesti kohteiden asukkaat saattavat kokea viranomaisen läsnäolon uhkaavaksi, he saattavat myös pelätä viranomaisen arvostelevan heidän elämäntapojaan. Näitä harhaluuloja pyritään kuitenkin heti tarkastuksen alusta ehkäisemään hyvällä asiakaspalvelulla ja kunnioittamalla asukkaiden vapaata tahtoa sekä yksityisyyttä.

Tarkastusten varaaminenkin osoittautui aika työlääksi, sillä asiakkaalle tulee toimittaa ilmoitus tarkastuksesta joko puhelimitse tai kirjeitse. Minua perehdyttävä tarkastaja kertoi suosivansa kirjeitse tehtävää varaustyyliä, koska se säästää hieman aikaa jo valmiiksi työläästä prosessista. Lopuksi kävimme hieman läpi käytäntöjä siitä, miten toimitaan tarkastusten jälkeen, millaisia pöytäkirjoja tarkastuksista kirjoitetaan ja missä tilanteissa on kannattavaa mennä varmistamaan kohteen tilanteen paraneminen.

Perehdytys kesti melkein koko päivän ja siirryinkin pariksi viimeiseksi tunniksi takaisin omalle asemalleni työstämään muutamia rästiin jääneitä toimistotehtäviä. Tiistaina 26.03. minulla on yhteensä viisi yleistä palotarkastusta ja kohteena on eräs isompi yrityspuisto, joka koostuu yhteensä yhdeksästä kiinteistöstä. Viisi näistä suoritan 26.03. tiistaina ja loput neljä 27.03. keskiviikkona.

Tiistai 26.03.2019

Päivä alkoi nopealla alustuksella päivän valvontakohteisiin ja lähdinkin pian töihin tulon jälkeen tarkastuksille. Kyseessä on tämän vuoden suurin tarkastuskohteeni, ja juuri sen koon ja jokaisen kiinteistön oman isännöintiyrityksen takia se jakautuu moniksi eri tarkastuskohteiksi. Yrityspuistojen tyyppiset kohteet tarkastetaan vain viiden vuoden välein (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma 2018) ja, koska erillistä tarvetta valvontavälin tiukentamisella ei ole esiintynyt, kohteet pysyvät tulevaisuudessakin viiden vuoden tarkastusvälillä.

Tarkastukset sujuivat normaaliin tapaan ja lukuun ottamatta jatkuvaa seisomista ja kävelyä noin kuuden tunnin ajan, kokemus oli hyvin opettavainen ja silmiä avaava. En ole koskaan aikaisemmin tarkastanut tämän kokoluokan kohdetta ja oli hyvin mielenkiintoista vertailla, miten eri järjestelyt muuttuivat tässä kohteessa verrattuna aikaisemmin keväällä tarkastamiini yrityspuistoihin.

Tarkastukset alkoivat 9.30 ja palasin takaisin omalle asemalleni kello 16.00 mennessä. Viiden kiinteistön tarkastukset kestivät siis yhteensä noin 5,5 tuntia, ja taaskaan lounastaukoa ei pidetty tarkastuksen aikana. Päivän tarkastuksista tulee yhteensä viisi pöytäkirjaa, mutta ne saavat jäädä luultavasti viikolle 8, koska oma loppuviikkoni on paljolti täyteen varattu.

Keskiviikko 27.03.2019

Keskiviikkona jatkui tiistaina 26.03. alkanut urakka yrityspuiston palotarkastusten kanssa, sillä yhdeksästä kiinteistöstä neljä oli vielä tarkastamatta. Tarkastuskohteita tälle päivälle on kuitenkin vain kolme, koska viimeiset kaksi kiinteistöä kuuluvat samalle isännöintiyritykselle. Tällaisissa tapauksissa kiinteistöt voidaan yhdistää omissa järjestelmissämme yhdeksi valvontakohteeksi, koska kerralla suoritetusta tarkastuksesta ei ole tarkoituksenmukaista laskuttaa kahdesti, vain koska kiinteistöt ovat eri nimillä.

Kiinteistöt olivat hyvin samantyyppisiä kokonaisuuksina, lukuun ottamatta valmistumisvuosia sekä erilaisia järjestelyjä automaattisten sammutuslaitteistojen kanssa. Majamaa ja Koskela jakavat automaattiset sammutuslaitteet kahteen alakategoriaan teoksessaan Paloturvallisuuslaitteet ja -järjestelyt: Opas kunnossapitoon ja huoltoon (2011, eli ”vesisammutuslaitteistoihin” (2011, 54) ja ”erityissammutuslaitteistoihin” (2011, 54). Vesisammutuslaitteistot sisältävät yleisesti tunnetut sprinklerilaitteistot sekä myös vesisumulla sammuttavat laitteistot (2011, 54). Erityissammutuslaitteistot taas kattavat yleensä normaalia herkimmissä tiloissa käytettäviä sammutuslaitteistoja, kuten automaattiset kaasu- tai jauhesammutuslaitteistot (2011, 54).

Tarkastukset kestivät suunniteltua pidempään, ja olinkin takaisin asemallani vasta kello 15.00. Tämän päivän tarkastukset kestivät yhteensä noin 4,5 tuntia. Työaikaa oli kuitenkin sen verran vielä jäljellä, että aloin työstää tiistain 26.03. tarkastusten pöytäkirjoja. Valitettavasti huomautettavaa oli kuitenkin niin paljon, että ehdin tehdä kahdesta pöytäkirjasta vain ainoastaan hyvin nopeat luonnokset. Koko yrityspuiston pöytäkirjojen työstäminen siirtyi luultavimmin viikolle 8, kuten jo tiistaina arvelin.

Torstai 28.03.2019

Torstai koostui yhdestä yleisestä palotarkastuksesta, poistumisturvallisuusselvitysten käsittelyn perehdytyksestä sekä yhdestä käynnistä kiinteistön pelastustien leveyden selvittämiseksi. Yleinen palotarkastus oli heti aamusta ja kohde oli hyvin kiinnostava, sillä se oli ensimmäinen kohteeni, jossa oli kemikaalivarasto. Kohde oli muuten hyvin yksinkertainen ja kemikaalivarastokaan ei ollut suurimmasta päästä, mutta pääsin käytännössä tutustumaan niihin vaatimuksiin, joita kemikaalivarastoilta vaaditaan, kuten esimerkiksi käyttöturvallisuustiedotteet. Kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet sisältävät tietoa varaston sisältämistä kemikaaleista, niiden vaaroista ja ohjeita niiden turvalliseen käsittelyyn, sekä myös niiden kemiallisista ominaisuuksista (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto 2019). Pelastustoimen osalta käyttöturvallisuustiedotteet ovat palon sattuessa hyvin tärkeitä paikalle saapuvalla yksikölle, koska niiden avulla saadaan tarkka tieto palavista kemikaaleista ja niiden mahdollisia reaktioita voidaan ennakoita sekä ehkäistä.

Tarkastuksen jälkeen siirryin Mikkelän paloasemalle kokeneemman palotarkastajan perehdytykseen poistumisturvallisuusselvitysten käsittelystä. Pelastuslain 379/2011 18 §:ssa eritellään eri toiminnanharjoittajat, jotka ovat velvollisia laatimaan Pelastuslain 379/2011 19 § mukaisen poistumisturvallisuusselvityksen. 19 § taas erittelee poistumisturvallisuusselvityksen piirteet, tarkoituksen sekä päivitysvälin. Poistumisturvallisuusselvitykset olivat minulle jo ennalta tuttuja, sillä olen määrännyt niitä tehtäviksi kohteissa sekä olen saanut niitä myös arviotavaksi asiakkailta. Pelastuslaki 379/2011 20 § vaatii pelastusviranomaisia arvioimaan, täyttääkö toimitettu poistumisturvallisuusselvitys 18 §:n vaatimuksia ja tämä prosessi oli minulle vielä

melko tuntematon. Tutustuin asiaan kokeneemman tarkastajan johdolla ja sain onneksi riittävät vastaukset mietityttäneisiin kysymyksiin, jotta pystyn tulevaisuudessa arvioimaan selvitykset itsenäisesti ja kirjaamaan niistä vaaditut pöytäkirjat.

Torstai jatkui sillä, että siirryin lounaan jälkeen erään kiinteistön edustalle mittanauhan kanssa ja mittasin asiakkaan pyynnöstä erään kaupungin tontilla olevan valaisinpylvään sekä kiinteistön kiveyksen välisen etäisyyden. Näin varmistuin siitä, että leveys vastasi pelastuslaitoksen Pelastustien suunnittelu ja toteutus -oppaan (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2018) mukaisia etäisyyksiä. Pylvään ja kiveyksen välissä oli noin neljä metriä etäisyyttä ja ajoreitti oli siinä kohtaa suoraksi luokiteltava. Ohje asettaa leveyden minimivaatimukseksi suoralla 3,5 metriä ja tien kääntyessä leveyden täytyy olla suurempi (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2018). Olin kuitenkin hyvin epävarma siitä, pääseekö nostolava-automme kyseisestä välistä sujuvasti kulkemaan tontin sisäisille alueille, jonne sen täytyi päästä. Sovin isännöitsijän kanssa, että tulen toisena päivänä paikalle pelastuslaitoksen nostolava-auton mukana ja mitaamme käytännössä, mahtuuko automme kulkemaan siitä.

Perjantai 29.03.2019

Perjantaina minulla oli jälleen päivystysvuoro, eikä iltapäivälle ollut varattu yhtään tarkastusta. Aamupäiväni koostui siis tuttuun tapaan puhelinpäivystyksestä sekä samalla uuden tarkastajamme niin sanotusta perehdytyksestä, vaikka olen itsekin vielä oppimassa. Puheluita tuli yhteensä vain neljä kappaletta, eikä yksikään onneksi jäänyt selviteltäväksi päivystysvuoron jälkeen. Muutamia sähköposteja tuli myös vuoron aikana, mutta yksi niistä oli minulle täysin uusi asia: lemmikkieläinliike pyysi ”Huoneistossa kotieläimiä” -tarroja pelastuslaitokselta. En aluksi uskonut, että tarjoamme kyseisiä tarroja, mutta selvitettyäni asiaa tulikin ilmi, että postitamme niitä lemmikkieläinliikkeille jaettaviksi, jos niitä pyydetään.

Päivä sujui rauhalliseen tahtiin ja kävimme uuden tarkastajan kanssa läpi hänen kysymyksiään ja vastailin niihin omien kykyjeni mukaisesti. Iltapäivän aikana samoissa MapInfo- sekä Route-Finder-koulutuksissa mukana ollut suunnittelija tuli kysymään minulta neuvoa erään työtehtävän kanssa, jonka hän oli saanut. Kyseessä oli MapInfolla tehtävä karttamateriaali, joka oli melkein identtinen nykyisen kehittämistehtäväni kanssa. Selvittelimme asiaa hänen kanssaan ja neuvoin häntä asioissa, jotka olen itse oppinut opinnäytetyön kirjoittamisen aikana. Kuitenkin itseänikin aikaisemmin vaivanneiden teknisten rajoitteiden, eli ohjelman kaatumisen vuoksi päätimme varata muutaman tunnin työn tarkastelulle viikolta 9. Hänelle annettu tehtävä vaikutti mielenkiintoiselta, ja koska se vastasi niin paljon omaa tehtävänantoani, päädyin siihen lopputulokseen, että osallistuminen kyseiseen tehtävään ei haittaa omien tavoitteitteni saavuttamista.

Viikko 7: Yhteenveto

Viikon tavoitteet täyttyivät suunnitellusti. Yleisiä palotarkastuksia tuli suoritettua yhteensä yhdeksän kappaletta, pääsin osallistumaan kaikkiin perehdytyksiin ja päivystysvuoro sujui ongelmitta. Tämä viikko toimi myös hyvänä vastakohtana viime viikolle, eli viikolle 6. Vaikka tekemistä riitti ja tyhjiä hetkiä ei työpäivissä ollut, en silti tuntenut kiirettä tai stressiä, koska olin suunnitellut ja ajoittanut päiväni etukäteen hyvin.

Kuten viikkosuunnitelmassa totesin, viikon teemana oli asuintalojen paloturvallisuus. Vaikka teeman mukaista sisältöä ehti viikolla olla vain maanantaina 25.03. ja torstaina 28.03., olen perehtynyt muuten mainitsemini kirjallisuuslähteisiin ja lähestynyt aihetta kirjallisuuden sekä paloriskiasuntojen näkökulmasta. Kuitenkin painotan enemmän yleisesti asuintalojen paloturvallisuutta, ja jätän paloriskiasunnot taka-alalle.

Jarmo Majamaan kirjoittaman Kerrostalon paloturvallisuus (2012) mukaan on helppo jakaa kerrostalojen paloturvallisuus neljään yläkategoriaan: asuinhuoneistojen paloturvallisuuteen, kiinteistön poistumisturvallisuuteen sekä operatiivisen toiminnan edellytyksien täyttymiseen. Asuinhuoneistojen paloturvallisuuteen kuuluu esimerkiksi viikolla 5 käsitelty sähköturvallisuus ja sähköpalojen ennaltaehkäisy, mutta samaan kategoriaan kuuluu myös palovaroittimien oikea valinta, kunnossapito ja sijoittelu. Palovaroittimia pitää olla Majamaan mukaan yksi jokaista alkavaa 60m² kohden ja ne tulisi sijoittaa makuuhuoneisiin sekä ulos johtaville reiteille (2012, 7). Palovaroittimien huolimattomasta asennuksesta voi myös aiheutua päänsärkyä, sillä lieden, takan tai muun aiheuttama savu tai höyry voi aiheuttaa palovaroittimen aktivoitumisen vahingossa. Tällaisissa tilanteissa on vaarana se, että asiakas saattaa turhautua varoittimen hälytykseen ja ottaa siitä patterit irti tai muuten irrottaa varoittimen sähkövirrasta. Tällaisissa tilanteissa on esimerkiksi paloriskiasunnoissa suuri vaara, koska käyttäjä esimerkiksi polttaessaan tupakkaa sisätiloissa saattaa epähuomiossa sytyttää palon ja tällöin palovaroitin ei varoita uhkaavasta tilanteesta. Majamaa tuokin esiin, että teoksen kirjoittamisen aikoihin noin kolmannes palokuolema on johtunut tupakan sytyttämästä palosta (2012, 10).

Palovaroittimien kunnossapidosta on mainittu teoksessa Palovaroitinopas (2010), jonka on kirjoittanut Majamaa ja Koskela. He mainitsevat, että palovaroittimen paristot tulisi keskimäärin vaihtaa kerran vuodessa ja tämän muistamisen apuna toimii hyvin 112-päivä, eli 11.02. jokaista vuotta. Palovaroittimet tulee myös pitää kunnossa laitevalmistajan ohjeiden mukaan, palovaroittimissa tämä tarkoittaa yleensä kuukausikokeiluja, mutta esimerkiksi palovaroitinjärjestelmät vaativat käyttäjältään enemmän toimenpiteitä, kuten kuukausikokeilujen lisäksi vuosihuoltojen tekemisen. (2010, 26)

Majamaa ja Koskela kertovat oppaassaan Paloturvallisuus ja -järjestelyt: Opas kunnossapitoon ja huoltoon palovaroitinjärjestelmän eroavan palovaroittimesta siten, että palovaroitinjärjestelmään kuuluu ohjauskeskus, johon palovaroittimet ovat joko langallisesti yhteydessä

tai etäyhteydessä. Palovaroitinjärjestelmä voi olla myös osa suurempaa hälytinja järjestelmäkonaisuutta, ja jotkut järjestelmät ilmoittavat jopa laitteiston virheellisen toiminnan pelkän palohälytyksen lisäksi. (2011, 41)

Kiinteistön poistumisturvallisuus on jaettavissa kolmeen eri kohtaan, joihin kannattaa kiinnittää huomiota. Nämä ovat kiinteistön rappukäytävien käytettävyys, kiinteistön mahdollinen savunpoisto sekä varateiden käyttökelpoisuus. Majamaa tuo hyvin esille eri asioita, jotka vaikuttavat porraskäytävien käyttöturvallisuuteen. Näitä ovat esimerkiksi savunpoisto, joka mahdollistaa lisäajan porraskäytävän käyttöön hätätilanteessa, porraskäytävän pitäminen käyttökelpoisena sekä palovaroittimien lisääminen rappujen tasoille (2012, 14). Savunpoistoluukku antaa lisäaikaa poistumiselle siten, että se siirtää palosta johtuvaa savua ja lämpöä pois rappukäytävästä. Sen vaatimuksena on kuitenkin se, että rappuun virtaa korvausilmaa alemmista kerroksista, ja yleensä korvausilmaa lisätään tilaan avaamalla rapun ovi alimmasta kerroksesta. (Majamaa 2012, 14)

Operatiivisen toiminnan edellytyksiin kuuluu esimerkiksi kiinteistön näkyvä, valaistu osoitmerkintä, pelastusteiden kunnossapito sekä kerrosten numeroinnit rappukäytävissä (Majamaa 2012, 19-22). Kun nämä asiat ovat kunnossa, helpottuu pelastuslaitosten operatiivinen toiminta hätätilanteissa huomattavasti. Esimerkiksi osoitmerkintöjä valvotaan Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella tämän opinnäytetyön aikana työstämieni karttojen avulla.

Kati Tiirikainen kirjoittaa kirjassaan Turvallinen koti: Joka kodin opas (2009) yleisesti kodin turvallisuudesta, mutta hän tuo myös esille näkökulmaa asuintalojen turvallisuuteen, joka koskee yksilötasolla enimmäkseen omakotitalojen asukkaita. Majamaan (2012) mainitsemat asuinhuoneistojen paloturvallisuuteen sekä poistumiseen liittyvät huomiot kuuluvat samalla tavalla myös osaksi omakoti- ja rivitalojen asukkaiden turvallisuutta, mutta Tiirikaisen esille tuoma piha-alueen kunnossapito tuo myös näkökulman asumisen turvallisuudesta, josta omakotitalojen asukkaat vastaavat täysin itsenäisesti.

Näihin kuuluu esimerkiksi kesäaikaan grillaamisen paloturvallisuuden huomioiminen piha-alueella. Turvallisen grillaamisen edellytykseksi vaaditaan monia asioita, joista kuitenkin tärkeimmät ovat turvalliset ja ehjät välineet, erityisesti kaasugrillia käyttäessä. Tiirikainen tuo esille sen, että kaasugrillien liitokset täytyy tarkastaa ennen grillauksen aloittamista tai silloin kun pullon joutuu vaihtamaan uuteen (2009, 102). Kaasuvuoto grillatessa voi aiheuttaa hyvinkin vakavia vammoja. Muita huomioitavia asioita ovat, että grillin alla oleva alusta on palamaton ja että grillin lähetyville on tuotu riittävä alkusammutuskalusto, joksi riittää esimerkiksi ämpärillinen vettä (Tiirikainen 2009, 102). Talviseen aikaan piha-alueiden paloturvallisuus ei samalla tavalla liity enää palojen ennaltaehkäisemiseen, vaan enemmänkin operatiivisen toiminnan mahdollistamiseen. Tiirikainen tuokin hyvin esille kaikkien pelastuslaitok-

sien painottaman asian siitä, että kelistä huolimatta pitäisi varmistua siitä, että opastenumeroinnit ovat nähtävissä tielle asti (2009, 108). Tämä hyödyttää myös pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan lisäksi ensihoidon sekä poliisin toimintaa. Myös kulkureitti piha-alueella talviaikaan tulisi olla esteetön ja helppokulkuinen, jotta tarvittaessa hälytystehtävissä oleva henkilöstö voi turvallisesti päästä kiinteistöön ja ulos sieltä (Tiirikainen 2009, 109).

3.8 Viikko 8: Rakenteellinen paloturvallisuus

Viikon 8 tavoitteena on suorittaa kolme omaa yleistä palotarkastusta sekä osallistua uuden tarkastajamme ensimmäiselle omalle tarkastukselle. Maanantaina 01.04. suurin osa päivästä kuluu paloriskiasuntojen tarkastuksien perehdytyksessä ja perjantaina 05.04. pyrin osallistumaan uusien tarkastajien keskustelufoorumiin. Muuten viikon aikana on tarkoitus kuroa rästiin jääneitä pöytäkirjojen laatimisia sekä laskutusasioita.

Viikon teemana on rakenteellinen paloturvallisuus ja vaikka viikon sisältö ei tue täysin viikon teemaa, niin pyrin parhaimpani mukaan tuomaan sitä osaksi viikon työtehtäviäni. Tutustun rakenteelliseen paloturvallisuuteen Ympäristöministeriön laatiman asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta (2017) kanssa sekä asetusta selkeyttävän Juha-Pekka Laaksosen teoksen Rakenteellinen paloturvallisuus: Yleiset perusteet ja ohjeet (2018) avulla.

Maanantai 01.04.2019

Maanantai oli melkein kokonaan varattu paloriskiasuntojen perehdytystä varten ja tämän päivän tarkoituksena oli viedä viikolla 7 opitut perusteet käytännön tasolle, eli osallistua paloriskiasuntojen tarkastuksille. Paloriskiasuntojen tarkastukset perustuvat Pelastuslain 379/2011 42 §:n velvoitteeseen siitä, että pelastusviranomaisten tulee onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi sekä yleisen turvallisuustason vuoksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Samassa pykälässä annetaan velvoite toisille viranomaisille sekä tietyille muille tahoille velvoite ilmoittaa pelastuslaitokselle havaittu palovaara tai mahdollisesti onnettomuuteen johtava tilanne rakennuksessa, asunnossa tai muissa kohteissa (Finlex 2019). Näiden saatujen ilmoitusten pohjalta kyseisiin asuntoihin suoritetaan palotarkastajien toimesta valvontakäynti turvallisuustason parantamiseksi.

Seurasin toista tarkastajaa hänen paloriskiasuntojen tarkastuksillaan ja perehdyin hänen toimintatapoihinsa. Olimme varanneet tälle päivälle viisi erillistä paloriskiasuntoa tarkastettavaksi, mutta näistä viidestä kaksi pyysi lykkäystä tarkastukselle erinäisistä syistä. Kävimme

loppujen loppuksi kolmessa kohteessa ja näistä kolmesta kohteesta pääsimme tekemään tarkastuksen vain kahteen, koska kolmannessa kohteessa ei ollut ketään paikalla sovittuna ajan kohtana.

Tarkastukset sujuivat näissä kahdessa kohteessa ongelmitta ja vaikka asiat saattoivat olla huonommin silloin, kun ilmoitus tehtiin pelastuslaitokselle, olivat molemmat kohteet hyvässä kunnossa meidän saapuessamme sinne. Opin toiselta tarkastajalta hyviä käytännön asioita, joihin kannattaa tarkastuksella kiinnittää huomiota, sekä seurasin hänen tuttavallista lähestymistapaansa puhutellessaan asiakasta. Tarkastuksilla mukana oleminen antoi minulle itsevarmuutta omien tulevien paloriskiasuntojen tarkastusten kanssa ja sain myös omassa mielessäni vahvistuksen sille, että nämä tarkastuskohteet ovat minulle sopivia. Sovimme myös jatkosta perehdytyksen osalta ja sovimme toisen päivän loppukuulle, jossa itse tarkastan varaamiani kohteita ja minua perehdyttänyt tarkastaja tulee seuraamaan toimintaani.

Perehdytys ei kestänyt niin kauaa kuin suunnittelimme, koska molemmat iltapäivän tarkastuskohteet peruuntuivat. Perehdytyspäivän päätyttyä palasin asemalleni ja heti seuraavaksi muokkasin valvontakohteiden seurantaan auttavaa Excel-taulukkoani niin, että loin tuleville paloriskiasuntojen tarkastuksille oman taulukon. Loppupäivä kului viikon 7 tarkastusten pöytäkirjojen laatimisessa, koska ne olivat odottaneet laatimista ja toimittamista jo hetken aikaa.

Tiistai 02.04.2019

Aloitin päivän samasta mihin jäin maanantaina, eli viikon 7 tarkastusten pöytäkirjojen laatimisesta. Ohje palotarkastusten suorittamisesta: Onnettomuuksien ehkäisyn toimiohje (2014) ohjeistaa, että palotarkastuspöytäkirjan kohtuullinen toimitusaika on enintään 14 vuorokautta, ja kiireisimpinä aikoina tämä saattaa olla hyvin vaikea toteuttaa. Olen kuitenkin itse pyrkinyt siihen, että jokaisen kohteen pöytäkirjat toimitetaan enintään seuraavalla viikolla tarkastuksen suorittamisesta. Hyödynsin myös aamulla tyhjää aikaa varaamalla seuraavia tarkastuksia sekä aikatauluttamalla työvuorojen kanssa suoritettavia yhteistarkastuksia, jotka ovatkin jo melko hyvin varattuja.

Aamupäivästä lähdin uuden tarkastajamme matkassa hänen ensimmäiselle omalle yleiselle palotarkastukselle. Kohteen edustaja oli unohtanut tarkastuksen kokonaan, mutta muuten tarkastus sujui hyvin ja opin itsekin muutamista asioista, joita ei ollut omissa kohteissani tullut vastaan. Yksi näistä asioista oli esimerkiksi se, että kohteen nousujohdon syöttöliittimelle ei ollut pääsyä muuten kuin kiinteistön avaimilla. En kohteessa tarkalleen tiennyt, miten asian kuuluisi olla, mutta päätin kuitenkin puuttua asiaan. Palattuani uuden tarkastajan kanssa asemalle, tutustuimme Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen Nousujohdon suunnittelu ja toteutus -ohjeeseen (2013), ja sieltä löytyikin vastaus asiaan. Pääsy syöttöliittimelle täytyy

olla suojattu lukituksella ilkevallan varalta, mutta lukitus tulisi olla avattavissa pelastuslaitoksen toimesta, eli ”ikkuna-avaimella, kolmioavaimella (10 mm) tai palopostiavaimella” (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2013). Tällä perusteella pystyimme määräämään lukituksen vaihdettavaksi ohjeen mukaiseen muotoon.

Koko loppu työpäivä kului yllättäen tämän tarkastuksen pöytäkirjan laadinnassa, kun tutustuimme eri ohjeisiin ja samalla neuvoin uutta tarkastajaa omissa tavoissani laatia pöytäkirja. Muistutin häntä kuitenkin usein löytämään itselleen sopivan tavan laatia niitä ja kehotin välttämään suoraan matkimasta kenenkään tyyliä, koska se saattaa turhaan vaikeuttaa omaa työskentelyä ja oppimista. Yllätyksekseni kuitenkin koin päivän hyvin opettavaiseksi omalta osaltani ja tajusinkin, että olen itsekin vielä niin uusi tarkastaja, että perehdyttäminen on yllättävän rankkaa ja haastavaa nykyiselle ammattitaidolleni.

Keskiviikko 03.04.2019

Keskiviikko ei ollut mitenkään erityinen päivä oman kehittymiseni tai minkään muun kannalta. Tein aamusta normaaleja toimistotehtäviä ja vastailin sähköposteihin, kunnes lähdin aamun tarkastukselleni päiväkotiin. Kohde oli hyvin pieni, vain alle 20 lapsen suuruinen päiväkotia, ja kaikki asiat olivat siellä melko hyvin. Kuitenkin havaitsin kohteessa puutteen, josta on jo vuosien aikana mainittu useaan kertaan. Antaakseni painoa puutteen jatkuvalla olemassaololle lisäsin pöytäkirjaan vielä maininnan, että asiasta on mainittu ensimmäisen kerran jo vuonna 2013.

Koska kohde oli niin yksinkertainen, palasin tarkastuksen jälkeen asemalle ja tulevien rästitehtävien välttämiseksi laadin kohteen pöytäkirjan ja laskun heti ensimmäiseksi. Päivä jatkui täysin normaalisti toimistotehtävien parissa, kunnes lähdin iltapäivän tarkastukselle toiseen päiväkotiin. Tässä päiväkodissa erikoista oli kuitenkin se, että joistain minulle tuntemattomista syistä kohteessa oli automaattinen paloilmoin. Omissa valvontakohteissani ei vielä ollut tullut vastaan automaattisella paloilmoinlaitteistolla varustettua päiväkotia, mutta lukuun ottamatta tätä yksityiskohtaa, kohde oli hyvin tavanomainen. Tarkastus sujui normaaliin tahtiin ja vaikka kohteella oli kokoa, oli tarkastus tehty tunnin sisällä. Palasin tarkastuksen jälkeen asemalle ja tein saman kuin aamun tarkastuksella, eli laadin laskun ja pöytäkirjan suoraan, että ne eivät jäisi rästitehtävien joukkoon.

Torstai 04.04.2019

Tämä päivä alkoi samoin kuin keskiviikko, mutta tällä kertaa minulla ei ollut tarkastusta aamupäivällä. Tein normaaleja toimistotehtäviä, sekä keksin varmistaa MapInfon toimivuuden, että ajantasaisuuden etukäteen viikkoja 9 ja 10 varten, jotta ohjelmisto toimii täysin normaali-

listi silloin kun sitä tarvitsen. Valmistauduin myös iltapäivän tarkastusta varten, koska kohteessa oli tuttuun tapaan paloilmoitinlaitteisto ja tarvitsin sen määräaikaistarkastuksen pöytäkirjan mukaan tarkastukselleni.

Iltapäivästä siirryin kohteeseen yleiselle palotarkastukselle ja kohde ei ollut mitenkään erityinen, paitsi että se oli rakennettu alun perin 1600-luvulla. Kohteessa ei ollut paljoa toimintaa, muutamaa toimistotyöntekijää lukuun ottamatta, eikä siellä ollut puutteitakaan sen vertaa, että niistä kannattaisi mainita. Kohteen tarkastuksen jälkeen palasin asemalleni ja laadin pöytäkirjan hetimiten, jotta tämän osalta töitä ei jäisi perjantaille.

Perjantai 05.04.2019

Tein hetken aikaa aamusta tuttuun tapaan toimistotehtäviä, mutta siirryin kuitenkin omalta asemaltani Keskuspaloasemalle uusien tarkastajien keskustelufoorumia varten. Aikaisemmin foorumiin osallistui minun lisäksi vain kaksi muuta tarkastajaa, mutta tällä kertaa myös uusimmat tarkastajamme osallistuivat. Keskustelufoorumissa tuli tällä kertaa paljon hyvää uutta käytännön asiaa ja koin tämän kerran ehkä varmaan hyödyllisimmäksi tähän mennessä. Keskustelua jatkui reilut 1,5 tuntia, ja sain samalla vastauksen kaikkiin tähän mennessä mietityttäneisiin kysymyksiin.

Keskustelufoorumin jälkeen onnistuin sattumalta tapaamaan turvallisuuskouluttajamme, joka oli juuri menossa kirjamaan muutamia koulutuksia PRONTO-tietokantaan. PRONTO on pelastustoimen hyödyntämä ja Sisäministeriön ylläpitämä tilastojärjestelmä, jolla pystytään seuraamaan erilaisia asioita, kuten onnettomuuksien tietoja sekä määrää (PRONTONET.FI 2019). Omaan työhöni liittyen PRONTOon tilastoidaan ja sieltä seurataan turvallisuusviestintään liittyviä koulutuksia, neuvontaa sekä tapahtumia, kuten esimerkiksi turvallisuuskoulutuksia ja poistumisharjoitusten seurantoja. En ollut käyttänyt PRONTOa koskaan aikaisemmin, joten pyysin päästä tutustumaan järjestelmän käyttöön turvallisuuskouluttajan johdolla. Onneksi ehdotukseni sopi kouluttajalle ja pääsin hyvin selkeään perehdytykseen järjestelmän käytöstä. Palotarkastajat joutuvat hyvin harvoin kirjaamaan itse suoritettuja turvallisuuskoulutuksia PRONTOon, koska yleensä sen hoitaa koulutukselle osallistunut turvallisuuskouluttaja. Järjestelmän tuntemisesta ei kuitenkaan ole haittaa, sillä sen käyttö tulee väistämättä jos-sain vaiheessa vastaan palotarkastajan tehtävien ohella.

Perehdytyksen jälkeen keskustelimme turvallisuuskouluttajan kanssa syksyllä tulevista koulujen turvallisuuskoulutuksista, joihin osallistun omien kohteitteni osalta, koska olen osa Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen koulutyöryhmää. Koulutyöryhmä vastaa koulujen palotarkastuksista sekä turvallisuuskoulutuksista, joita suoritetaan jokaiseen kohteeseen vuorotellen kahden vuoden välein. Sovimme hänen kanssaan, että koska en omaa aikaisempaa taustaa turval-

lisuuskoulutuksista eivätkä alkusammutuskalustot ole käytännössä minulle vielä riittävän tuttuja, niin osallistun muutamaan turvallisuuskoulutukseen seuraamalla tilaisuutta sekä mahdollisesti pienen perehdytyksen jälkeen vedän muutaman harjoituksen.

Viikko 8: Yhteenveto

Viikon tavoitteet täyttyivät melko suunnitellusti. Suoritin omat sovitut palotarkastukseni ja osallistuin sivullisena tarkkailijana uuden tarkastajan palotarkastukseen, mutta maanantain 01.04. paloriskiasuntojen tarkastusten perehdytys jäi hieman vajaaksi vähäisten tarkastusten takia. Sinänsä viikkotavoitteet täyttyivät, mutta en ehkä koe saaneeni päivästä irti kaikkea hyötyä, jota olisin voinut saada. Opin kuitenkin sen, että paloriskiasuntojen kanssa ajan varaminen hyvissä ajoin on tärkeää juuri peruuntumisien takia ja sen, että paloriskiasuntojen tarkastuksia ei pysty suorittamaan tehokkaasti, vaan niiden kanssa täytyy olla kärsivällisyyttä. Osallistuin myös suunnitellusti perjantaina järjestettyyn keskustelufoorumiin ja koen saaneeni siitä erittäin paljon hyötyä irti tällä kertaa, ja odotan innolla seuraavaa keskustelufoorumin kokoontumista.

Viikon tavoitteena oli myös suunnitellun mukaisesti perehtyä rakenteelliseen paloturvallisuuteen, ja vaikka kohteeni taikka työtehtäväni tällä viikolla eivät tukeneet teemaa täysin, pääsin silti tutustumaan tiistaina 02.04. kohteen nousujohtoon ja sen virheellisen lukituksen myötä opin paljon nousujohdoista tutustuessani pelastuslaitoksen ohjeeseen aiheesta. Rakenteelliseen paloturvallisuuteen liittyy monia oppaita, mutta rakennettaessa noudatetaan nykyään Ympäristöministeriön asetusta rakennusten paloturvallisuudesta (2017), jota nimitetään työympäristössä pelkästään nimellä 'asetus'. Asetusta noudatetaan erilaisissa rakennustilanteissa, kuten uuden rakennuksen rakentamisessa, vanhan korjaamisessa sekä myös laajennustöiden kanssa (2017, 1).

Asetuksen astuttua voimaan vuoden 2018 alussa, laadittiin RIL 195-1-2018 -teos, eli Rakenteellinen paloturvallisuus: yleiset periaatteet ja ohjeet (2018). Tämä Juha-Pekka Laaksosen laatima kirja toimii tukena uutta asetusta tulkittaessa. Laaksonen tuokin hyvin esille heti kirjan alkusivuilla pelastusviranomaisen roolin rakenteellisessa paloturvallisuudessa ja hän mainitsee erään tärkeän seikan, joka näkyy jokaisen palotarkastajan työtehtävissä tasaisin väliajoin. Tämä seikka on se, että pelastusviranomaisella ei ole valtaa puuttua rakennuslupaan liittyviin asioihin (2018, 14). Tämä näkyy työtehtävissä siten, että jokainen tarkastaja saa erityisesti päivystysvuoroissa soittoja liittyen asioihin, jotka eivät ole pelastusviranomaisen päätösvallan piirissä. Nämä kysymykset liittyvät taas hyvin usein rakennusvalvontaan ja tämän vuoksi asiakkaiden ohjaamisesta rakennusvalvonnan asiakaspalveluun on tullut hyvin normaali osa päivystysvuorojen puhelinpäivystystä.

Asetus rakennusten paloturvallisuudesta (2017) sekä Rakenteellinen paloturvallisuus: Yleiset perusteet ja ohjeet (2018) ovat täynnä erityyppisiä taulukoita ja kaavoja, joita minunkin on

vielä vaikea ymmärtää. Tärkeimpinä elementteinä näistä teoksista pidän kuitenkin sellaisten perusasioiden, kuten asetuksen 17 §:n määräys siitä, että osastoivien palo-ovien, eli rakenteiden palo-osastointiluokitusta vastaavien ovien, tulee sulkeutua itsenäisesti ja salpautua (2017, 11), käsittelyä. Tämä käytännön tieto on auttanut monissa kohteissa, joissa olen havainnut osastoivan oven menevän kiinni ilman salpautumista. Asetus ottaa myös kantaa erilaisiin paloteknisiin laitteisiin, joita tietynlaisissa kohteissa täytyy löytyä. Omassa työssäni asetus on auttanut selittämään kohteessa, miksi tietynlaisia laitteistoja vaaditaan sinne. Esimerkiksi vastaus keskiviikkona 03.04. tarkastamaani päiväkodin paloilmoinlaitteistoon löytyy suoraan asetuksesta. Seitsemännen luvun 38 §:n taulukko 12 osoittaa, että päiväkoteihin, joissa on yli 150 hoidettavaa, tulee asentaa paloilmoin, mutta hätäkeskusyhteyttä paloilmoinnille ei vaadita (2017, 22). Taulukko 12 löytyy opinnäytetyön liitteestä 1.

Kuten mainitsin aikaisemmin, asetus otti kantaa osastoivien palo-ovien toiminnan vaatimukseen. Rakenteellinen paloturvallisuus: Yleiset perusteet ja ohjeet (2018) selkeyttää erilaisia palo-osastointien muotoja, joita rakennuksissa voi esiintyä. Näitä ovat esimerkiksi kerros-, pinta-ala- sekä käyttötarkoitussastoinnit (2018, 60). Kerrossastointi tarkoittaa sitä, mihin nimikin viittaa, eli jokainen kerros toimii omana palo-osastonaan ja kerrossastoinnin vaatimukset täyttyvät, vaikka jokaista rappukäytävän kerrosta ei osastoitaisi erikseen (2018, 60). Nämä ovat hyvin yleisiä esimerkiksi toimistorakennuksissa ja tarkastamissani yrityspuistoissa. Pinta-alaosastointi ei taas ole niin selkeä kuin kerrossastointi. Pinta-alaosastoinnilla tarkoitetaan palo-osastoinnin laatimista niin, että palo saadaan rajattua tiettyyn osaan kiinteistöä, välttyen suuremmilta omaisuusvahingoilta (2018, 60). Käyttötarkoitussastointi taas tarkoittaa sitä, että erilaiset tilat ovat asetuksen 5 §:n mukaisesti eri käyttötarkoitusta varten suunniteltuja tiloja, kuten asunnot, majoitustilat, hoitolaitokset ja liiketilat (2017, 3). Näin voidaan ottaa huomioon eri käytössä olevien tilojen erilaiset vaarat, ja parantaa henkilöturvallisuutta tiloissa osastoimalla eri käytössä olevat tilat toisistaan palo-osastoilla (2018, 60).

Pääasiallisesti Ympäristöministeriön asetuksesta rakennusten paloturvallisuudesta (2017) sekä Rakenteellinen paloturvallisuus: yleiset periaatteet ja ohjeet (2018) hyötyvät pelastuslaitoksen tehtävissä rakennusten suunnittelun ohjausta tekevät palotarkastajat. Asetuksen tunteminen on kuitenkin välttämätöntä palotarkastajan työssä ja omalta osaltani asetukseen tutustuminen opinnäytetyön kirjoittamisen aikana on osoittautunut erittäin hyödylliseksi. Juha-Pekka Laaksosen (2018) teoksen tunteminen ei taas ole niin tärkeä osa erityisesti aloittelevan palotarkastajan osaamista, vaan tästäkin teoksesta on Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella annettu kopiot vain suunnittelun ohjausta tekeville tarkastajille sekä päivystävän palotarkastajan pisteelle. Kokonaisuudessaan rakenteellisessa paloturvallisuudessa on minulla vielä paljon opittavaa, mutta omien lähtökohtieni ja aikaisemman osaamiseni kannalta koen päässeeni jo pitkälle tällä osa-alueella.

3.9 Viikko 9: Paikkatietojärjestelmät & omat kokemukset

Viikon 9 tavoitteena on suorittaa yksi sovittu yleinen palotarkastus sekä edistää karttatehtävän tilannetta ja saada valmiiksi puolet vaadituista kartta-alueista. Tavoitteenani on myös perehtyä keskiviikkona 10.04. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen turvallisuuskouluttajien tehtäviin osallistumalla heidän pitämäänsä alkusammutuskoulutukseen.

Viikon teemana on paikkatietojärjestelmät sekä omien MapInfo-käyttökokemusten pohdintaa. Kirjallisuuslähteinä käytän viikolta 2 tuttuja Longley, ym. teosta *Geographic information systems & science* (2011) sekä Demersin kirjaa *Fundamentals of geographic information systems* (2009). Uutena teoksena otan lähteeksi David Davisin kirjan *GIS for everyone: Exploring your neighborhood and your world with a Geographic Information System* (2003).

Maanantai 08.04.2019

Viikko piti olla suurimmaksi osaksi tarkoitettu pelkästään karttojen työstämiseen, ja olin alun perin suunnitellut maanantainkin olevan pelkästään sitä varten. Kuitenkin viime viikolta ja sitä aikaisemmilta viikoilta oli jäänyt sen verran rästitehtäviä suorittamatta, että päätin käyttää koko maanantain niiden hoitamiseen. Enimmäkseen työpäiväni koostui laskujen ja sähköpostien hoitamisesta, mutta ehdin myös käydä yhden kiinteistön kautta, jossa oli ilmeisesti ongelma pelastusteiden kanssa.

Päivän alussa hoidin kaikki rästissä olleet laskuni. Tämän jälkeen hoidin sähköpostiasioitani ja lähetin samalla aikaehdotuksia tuleville palotarkastuksille. Lounaan jälkeen siirryin ajamaan kohti erästä kerrostaloaluetta, jonka sisäpihalla olleista pelastustien puomeista oli tullut valituksia pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköltä. Siirryin kohteeseen, ja hetken aluetta kierreltyäni havaitsin heidän mainitsemansa puomit, jotka oli lukittu riippulukoilla. Tällaisista puomeista ei tietenkään pääse kulkemaan, sillä ensihoitoyksiköllä ei ole mahdollisuuksia avata lukkoja. Tutustuttuani Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen ohjeeseen pelastusteiden suunnittelusta ja toteutuksesta, jossa selvästi mainittiin, että pelastustiellä saa pitää vain jousitoimista puomia tai jos se on lukittu, tulisi sen olla avattavissa kuvion 13 mukaisella kolmioavaimella (2018, 5).

Lähdin asemalle paluun jälkeen selvittämään puomeista vastaavaa tahoa ja aikomukseni oli ilmoittaa heille, että lukot tulisi poistaa puomeista toimintamme mahdollistamiseksi. Muutamien soittojen ja sähköpostien jälkeen sain selville kohteen vastuutahon, mutta en päivän päättyessä

Kuvio 13: 10mm kolmioavain (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2018)

ollut saanut heiltä vielä vastausta ilmoitukseeni. Asia jää vielä selvitettäväksi, mutta tulevina päivinä keskityn pääsääntöisesti vain karttojen kanssa työskentelyyn.

Tiistai 09.04.2019

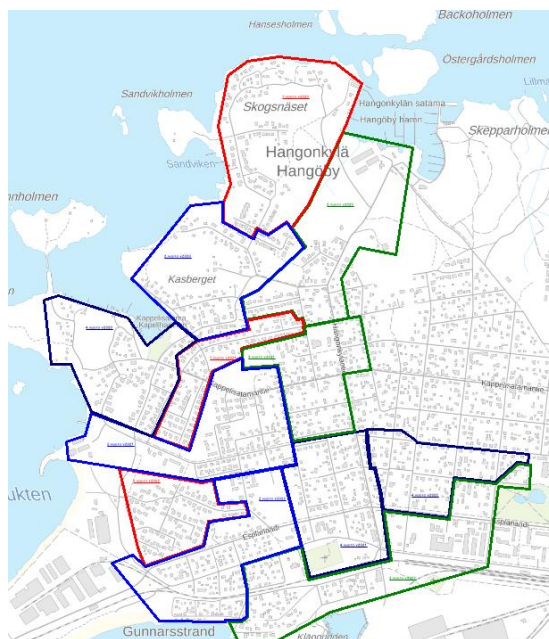
Päivä alkoi yhdellä yleisellä palotarkastuksella päiväkotikohteeseen. Tarkastus oli hyvin suora-
viivainen ja sain pöytäkirjan sekä laskutuksen tehtyä suoraan tarkastukselta palattuani. Te-
hokkaan aamupäivän jälkeen pääsin viimein aloittamaan viikon osalta karttojen kanssa työ-
skentelyyn.

Olen työskennellyt karttojeni kanssa kunnolla viimeksi viikolla 5 ja tämän vuoksi alku oli hie-
man hidaskin. Pääsin kuitenkin nopeasti taas ajan tasalle tilanteestani ja sain työstettyä Hangon
keskeneräistä aluetta hieman eteenpäin. Sain kuvion 14 kaltaiset alueet valmiiksi Hangon pa-
loaseman alueelta ja nämä kuvan alueet kattavat tarkastusalueet kolmen vuoden ajalta, eli
vuosien 2020-2023 väliltä. Kokonaisuudessaan koko alueen kohteet jaetaan kymmenelle vuo-
delle, joten koko alueen tarkastusalueet kattavat vuodet 2020-2029.

Suurin osa ajastani tiistaina kului erilaisten
asetusten kokeilemiseen, jotta saisin kartta-
alueista järkevän oloiset. Viikolla 5 olin aja-
tellut rakentavani kartat siten, että yksi väri
symboloisi yhtä vuotta, mutta huomasin hel-
pommaksi valita neljä väriä työvuorojen mu-
kaan, kuin valita kymmenen väriä vuosien mu-
kaan. Tämä myös helpottaa karttojen luke-
mista, koska työvuoroilla on jokaisella aina
sama väri. Omassa järjestyksessäni punainen
on ensimmäisen työvuoron väri, sininen toisen
työvuoron, vihreä kolmannen työvuoron ja vio-
letti neljännen työvuoron.

Kohtasin myös pienen ongelman, johon en ol-
lut varautunut. Ongelma liittyi kohteiden
määrään 10 minuutin saavutettavuusalueella.

MapInfon RouteFinder-työkalu laski asetusteni takia myös saaristoissa sijaitsevat valvottavat
asuinrakennukset osaksi alueen kohteita, minkä takia vuosittainen kohdemääräni hieman vää-
ristyi. Korjasin asian siten, että tarkistin karttojen avulla, onko saaristoon realistista pääsyä
ajoneuvolla ja jos ei ollut, niin poistin saaristokohteet kartta-alueiltani.

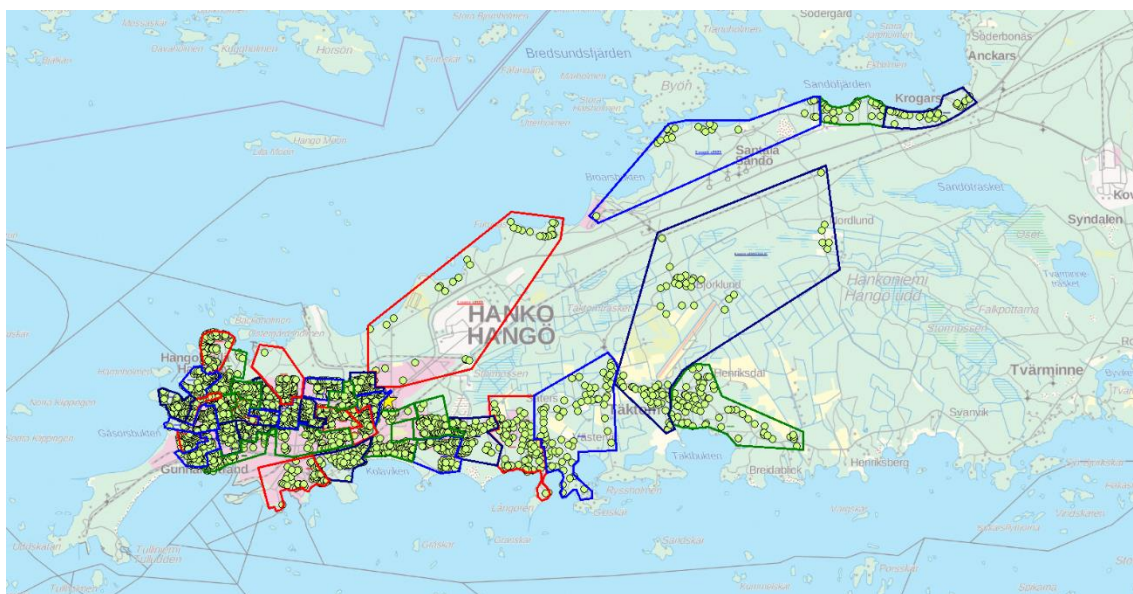
Kuvio 14: Hango 2020-2023 (Markus Honkanen 2019)

Keskiviikko 10.04.2019

Aloitin päivän laatimalla haastattelukysymykset viikolle 10 suunniteltua johtavan palotarkastajan haastattelua varten. Kysymyksiä laatiessa olin kuitenkin varautunut siihen, että tiukkojen aikataulujen vuoksi haastattelu-aika ei välttämättä onnistu suunnitellusti. Tämän vuoksi suunnittelin ne myös niin, että niihin on helppo vastata sähköpostitse. Laadittuani kysymykset jätin asian odottamaan ja päätin tarkastaa kysymykset uudelleen loppupäivästä, ennen niiden toimittamista haastateltavalle.

Jatkoin karttojen kanssa työskentelyä ja tässä vaiheessa huomasin työvuorojen alueiden laatimisen olevan erittäin aikaa vievää. Muutaman kokonaisen alueen tehtyäni työ ei ole enää vaativaa, vaan se toistaa itseään uudelleen ja uudelleen. Se vaatii kuitenkin huomattavasti keskittymistä sekä tarkkuutta, ja tämän vuoksi yhden kokonaisen alueen rakentaminen vie paljon aikaa. Koska alueet jaetaan kymmenelle vuodelle ja neljän työvuoron kesken, tulee vuosittaisia tarkastusalueita paloaseman kymmenen minuutin saavutettavuusalueelle kokonaisuudessaan 40. Tässä vaiheessa laskeskelin pystyväni juuri tekemään nämä 40 aluetta yhdessä kahdeksan tunnin työpäivässä, jos pidän vain sallitun 30 minuutin lounastauon. Uskon kuitenkin tahtini nopeutuvan kokemuksen myötä.

Päivän päätteeksi olin saanut Hangon tarkastusalueet valmiiksi ja kartan tehtyä vuosien 2020-2029 ajalle. Kuvioista 15 näkyy, miltä valmis alue näyttää, kun se sisältää kohteet sekä alueet yhdessä. Koska kyseessä on kuitenkin alue kuten Hango, niin kuvioista ilmenee myös se, että kaikki asuinrakennukset eivät sijaitse siististi kaupungin keskustasta, vaan viimeisimmät vuoden 2029 kohteet sijaitsevat aivan 10 minuutin saavutettavuusalueen reunoilla.

Kuvio 15: Hangon valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

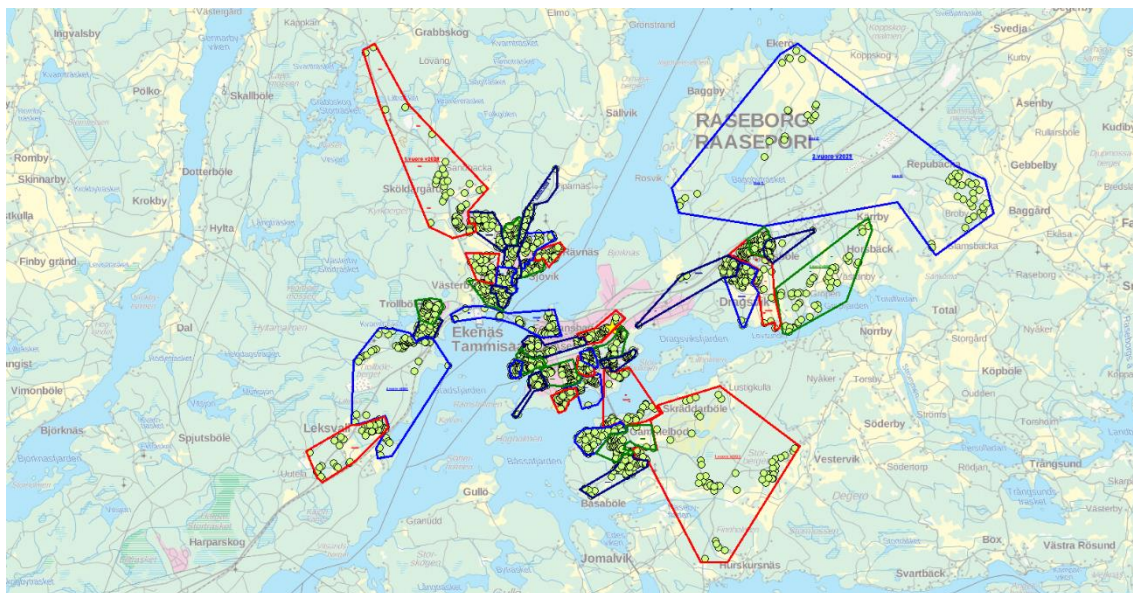

Vaikka kartta onkin tässä muodossa hyvin vaikeaselkoinen, tulevat lopulliset kartat sisältämään vähemmän tietoa. Suunnittelin tekeväni lopulliset kartat niin, että niissä on vain kyseisen vuoden työvuorojen alueet ja valvontakohteet, jotta kartta olisi helpolukuisempi. Tässä pidän malliesimerkinä liitteen 4 mukaista pelastuslaitoksella aikaisemmin käytettyä karttamallia, joka kuitenkin on vanhentunut jo 2010-luvun alkupuolella.

Päivän päätteeksi valmistelin itselleni seuraavan paloaseman, eli Tammisaaren aseman, valvonta-alueen lisäämällä alueen valvontakohteet karttaan ja tallentamalla työni tietokoneelleni sekä erilliselle muistitikulle. Tämän jälkeen osallistuin vielä perehtyjänä turvallisuuskouluuttajiemme järjestämään alkusammutuskoulutukseen, sillä tulen syksyn aikana osallistumaan valvontakohteinani olevien koulujen turvallisuuskoulutuksiin. Koulutus oli hyvin yksinkertainen mutta sisälsi muutamia minulle täysin uusia asioita, joten koen perehtymiskäyntini olleen erittäin hyödyllinen omalle ammatilliselle kehitykselleni.

Torstai 11.04.2019

Ensimmäistä kertaa koko viikkoon suunnitelmani varata koko työpäivä karttojen kanssa työskentelyyn onnistui, sillä mitään muita työtehtäviä ei osunut torstain kohdalle. Tarkoitukseni oli saada pelkästään Tammisaaren paloaseman alue valmiiksi ennen päivän loppua, ja saavutinkin tämän tavoitteen. Tammisaaren paloaseman alue kattoi vaaditun saavutettavuusalueen Raaseporin alueella ja kuviosta 16 näkee, millaisen karttamateriaalin sain aikaiseksi tällä alueella.

Kuvio 16: Raaseporin valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Raaseporin alueella ilmeni kesken työskentelyn sama asia kuin Hangon alueellakin, eli saaris-
toissa sijaitsevat valvontakohteita. Ratkaisin asian kuitenkin samalla tyylillä ja päädyin jälleen

poistamaan kohteet kartalta, koska en nähnyt mitään mahdollisuutta, että sinne pääsisi kulkemaan pelastuslaitoksen ajoneuvolla. Kohteet valvotaan kuitenkin valvontasuunnitelman mukaisesti, mutta eivät vain kuulu osaksi tätä työvuorojen suorittamaa alueellista valvontaa. Havaitsin myös seuraavaksi ongelman, joka ei tällä kertaa liittynyt mitenkään kohteisiin tai ohjelman toimivuuteen. Huomasin, että suunnittelemani aikaresurssit työn valmiiksi saamiseen eivät mitenkään riitä, sillä työ olikin paljon odotettua hitaampaa. Jäin työskentelyn ajaksi miettimään ratkaisua tähän ongelmaan, mutta en vielä päivän loppuun mennessäkään ollut keksinyt ratkaisua.

Jakaessani Raaseporin kohteita alueille tasapuolisesti ja järkevästi, jotta työvuorot voisivat ajaa mahdollisimman yksinkertaista reittiä, ongelmaksi ilmeni se, että tarkentaessani karttaa erittäin lähelle, satuin usein unohtamaan yhden tai kaksi kohdetta rajaamani alueen ulkopuolelle. Tämä aiheutti lopussa ongelmia, koska keskellä valmiiksi jaettuja alueita saattoi olla muutama kohde, joita en ollut huomannut jakaa yhdellekään työvuoron valvonta-alueelle. Yritin keksiä erilaisia menetelmiä, joilla varmistuisin, että en ole unohtanut yhtään kohdetta. Varmimmaksi tavaksi kuitenkin osoittautui kuitenkin vain se, että ennen lopullista rajan piirtämistä katson karttaa laajemmalla mittakaavalla, kuten 1:14 000 tai 1:28 000 ja näin näen mahdollisesti eristyksissä olevat kohteet. Normaalisti karttojen kanssa työskennellessä käytän mittakaavaa 1:1750, 1:3500 tai 1:7000.

Perjantai 12.04.2019

Aamupäivästä olin varannut aikaa pelastuslaitoksen suunnittelijan avustamiseen hänelle annetun MapInfo-tehtävän kanssa. Hänen tehtävänsä muistutti osittain opinnäytetyöni tehtävänantoa, joten päätimme, että pystyn auttamaan häntä tämän kanssa kokemuksen takia. Työstimme hänen karttojaan melkein koko aamupäivän ja valitettavasti jouduimme juuri ennen työn valmistumista lopettamaan teknisten ongelmien takia.

Päätin hyödyntää pienen mietintätauconi työtehtävien välillä siihen, että keksisin ratkaisun ajankäyttöön ongelmaan karttatehtävän kanssa. Yritin muotoilla ja suunnitella seuraavan viikon ajankäyttöäni, että saisin mahdollisimman paljon kartoista tehtyä. Tästä huolimatta en mitenkään saisi karttoja valmiiksi suunnitellusti viikon 10 loppuun mennessä. Tajusin kuitenkin, että voisin työstää karttoja työkoneellani vapaa-ajalla myös, jos erinäiset virkamiehen tietoturvavelvollisuudet eivät sitä estäisi. Sainkin tähän suoran vastauksen pelastuslaitoksemme tilanneyksikön päälliköltä, ja hän neuvoi minua kopioimaan tarvitsemani karttamateriaalit kovalevyille. Tätä kautta pystyisin työstämään karttoja vapaa-ajallanikin ja saisin ne viikon 10 aikana valmiiksi.

Koska suurin osa päivästä oli kulunut muihin tehtäviin, en saanut seuraavan alueen karttoja kokonaan tehtyä. Seuraavaksi listallani oli tehdä Karjaan paloaseman saavutettavuusalueen kartat, ja sainkin työn hyvin aloitettua iltapäivän aikana. Päivän loppuun mennessä sain jopa

viiden vuoden alueet tehtyä valmiiksi, eli vuosien 2020-2024 ajalta. Sain myös valmisteltua uuden ulkoisen kovalevyn ja kopioitua tarvitsemiä tiedostoja sille, eli asetin tavoitteeksi saada Karjaan sekä Lohjan alueen kartat viikonlopun 13.-14.04.2019 aikana valmiiksi.

Viikko 9: Yhteenveto

Viikon tavoitteet täyttyivät osittain suunnitellusti. Sain tehtyä yhden yleisen palotarkastuksen sekä osallistuin keskiviikkona 10.04. alkusammutuskoulutukseen. Asetin viikon alussa tavoitteeksi saada valmiiksi puolet kaikista kartta-alueista. Kokonaisuudessaan alueita on 12, eli jokaiselta vakitukselta paloasemalta, jossa on pelastustoiminnan kalustoa. Tämä tarkoittaisi sitä, että vähintään viisi aluetta olisi pitänyt saada valmiiksi viikon loppuun mennessä. Tavoitteeni osoittautui erittäin epärealistiseksi ja sainkin valmiiksi vain kaksi ja puoli aluetta viikon aikana. Olen kuitenkin erittäin toiveikas, että omaa vapaa-aikaani hyödyntämällä pysyisin tavoitteessa, että työ tulisi valmiiksi 21.04.2019 mennessä.

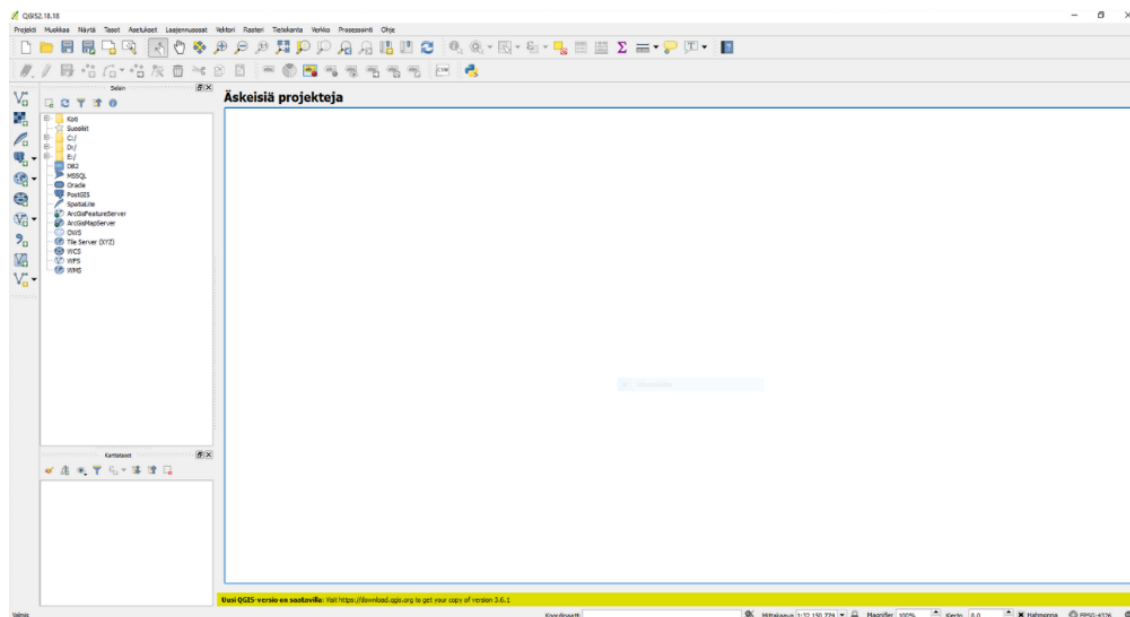
Viikon teemana oli tutustua erilaisiin paikkatietojärjestelmiin ja niiden ominaisuuksiin. Opin näytetyöni alussa hyödynsinkin kahta paikkatietojärjestelmää työni kanssa: QGIS- sekä MapInfo Pro -ohjelmia. Kuitenkin käytön myötä olen päättänyt käyttämään vain MapInfoa, koska sen käytön kanssa minua on koulutettu, kun taas QGIS-ohjelma on hyvin erilainen MapInfosta. Tämä johtuu kuitenkin myös siitä, että minulla on pääsy MapInfo Pro -ohjelmaan, joka on maksullinen ja vaatii erillisen lisenssin toimiakseen. QGIS on täysin ilmainen, jokaisen vapaasti ladattavissa oleva paikkatietojärjestelmä, joka on myös rahoitettu ja ylläpidetty lahjoituksilla ohjelman kehittäjille. Davis mainitseekin kirjassaan GIS for everyone: Exploring your neighborhood and your world with a Geographic Information System (2003), että digitaalisen kehittymisen myötä paikkatietotyökalut tulevat vapaammin saataviksi ja niitä pystytään tarjoamaan kaikille paikkatiedoista kiinnostuneille, kuten esimerkiksi ilmaiseksi harrastustaroituksiin ja maksullisesti ammattimaiseen käyttöön (2003, 2).

Demers (2009) listaa kirjassaan erilaisia paikkatietojärjestelmiä, joita on useita ja ajan myötä niitä kehitellään yhä enemmän. Paikkatietojärjestelmiä ovat esimerkiksi paikkatietoasiantuntijoiden keskuudessa hyvin tunnetut Arc-tuotteet: ArcView, ArcGIS sekä ArcInfo. Listaan kuuluvat myös ohjelmat kuten Grass GIS, GIS Plus, MapInfo ja GeoMedia. (2009, 405-406)

Longley, ym. (2011) mainitsevat teoksessaan hieman myös paikkatietojärjestelmien toimialan laajuudesta. Heidän mukaansa omana sektorinaan paikkatietojärjestelmät tuottavat jopa miljardin dollarin edestä tuottoja. Tämä voi tietenkin myös vaihdella riippuen siitä, miten määritellään paikkatietojärjestelmä. Ala on kuitenkin laaja, tuottaa huomattavasti sekä työllistää tuhansittain tietotekniikka-alan sekä luonnontieteiden ammattilaisia. (2011, 26)

hallussa, kuka tahansa voi oppia käyttämään tarvitsemiin paikkatietojärjestelmiä riittävällä tasolla, jotta saadaan aikaiseksi haluttu lopputulos.

Kuvio 18: QGIS 2.18.18 (Markus Honkanen 2019)

3.10 Viikko 10: Paikkatiedon merkitys pelastuslaitoksen valvontatoiminnalle

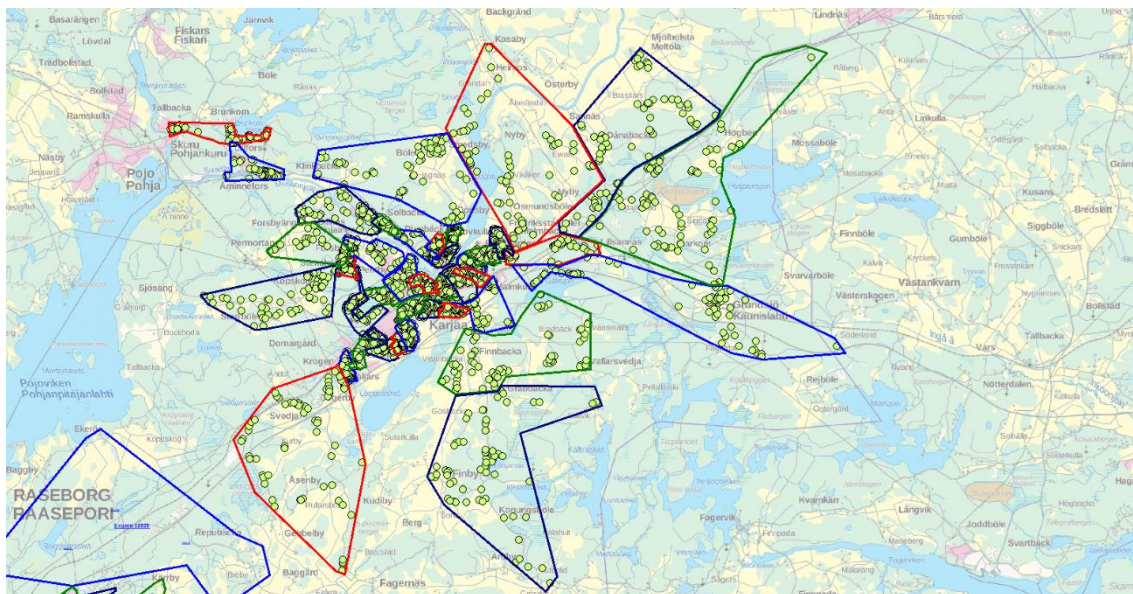
Viikon 10 tavoitteena on suorittaa päivystysvuoro tiistaina 16.04. sekä siihen liittyen yksi erityinen palotarkastus. Tavoitteena on myös osallistua torstaina 18.04. pelastuslaitoksen koulutyöryhmän kokoukseen ja saada viikon loppuun 21.04. mennessä kaikki kartta-alueet valmiiksi sekä työvuoroille jaettavaan muotoon.

Viikon teemana on paikkatiedon merkitys Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontatoiminnalle. Lähteinä hyödynnän Longley, ym. teosta Geographic information systems & science (2011), Demersin kirjaa Fundamentals of geographic information systems (2009) sekä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtavan palotarkastajan Janne Rautasuon sähköpostihaastattelun (2019) vastauksia.

Maanantai 15.04.2019

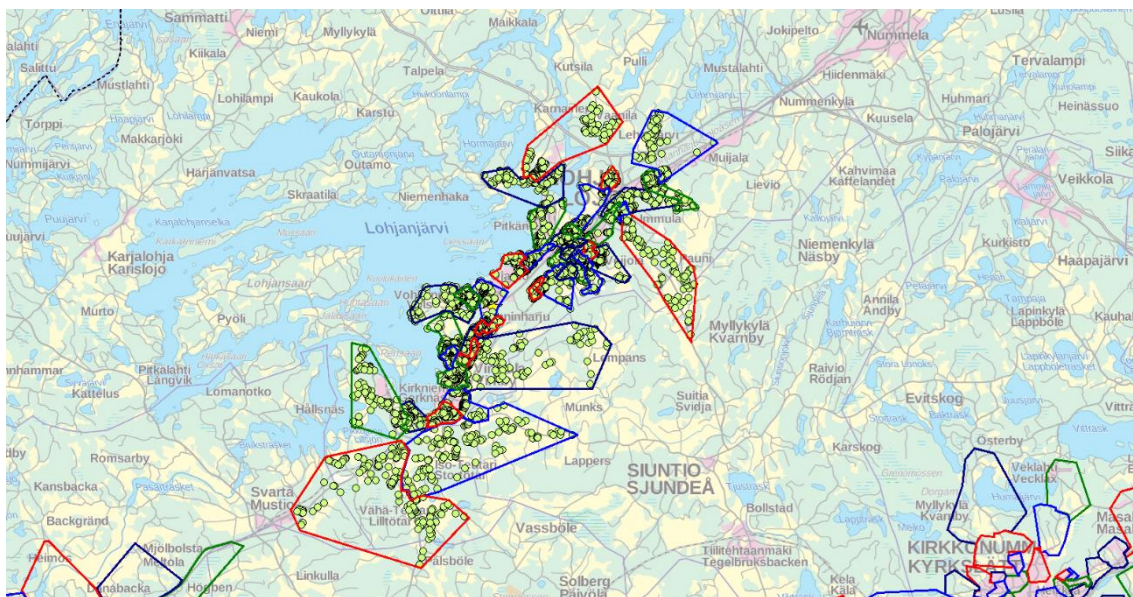
Maanantai meni kokonaan karttojen edistämisessä ja sainkin alueita hyvin nopealla tahdilla valmiiksi. Perjantaina 12.04. asettamani tavoite saada viikonlopun aikana Karjaan ja Lohjan paloasemien alueet valmiiksi ei täytynyt täysin odotetusti, sillä sain Karjaan alueen tehtyä loppuun, mutta Lohjan alueen vain vuosien 2020-2026 ajalta valmiiksi. Jatkoin heti aamupäivästä Lohjan alueen työstämistä ja sainkin sen nopeasti loppuun viimeisten kolmen vuoden

osalta. Kuvioista 19 ja 20 näkyvät valmiit alueet Karjaan ja Lohjan paloasemien saavutettavuusalueilta.

Kuvio 19: Karjaan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

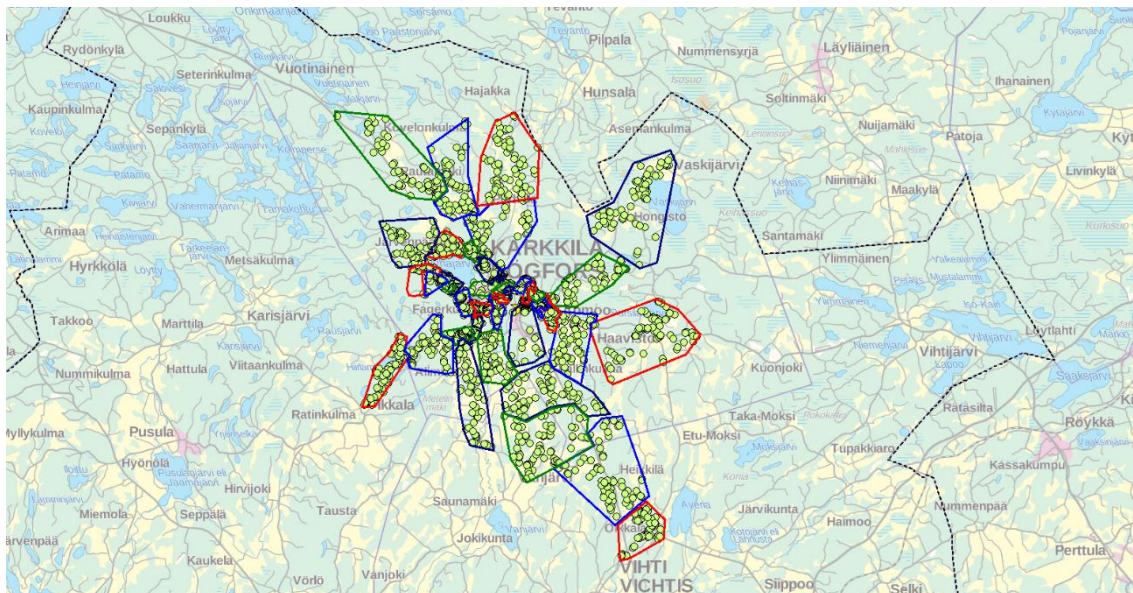
Heti Lohjan alueen valmistuttua jatkoin karttojen tekemistä siirtymällä seuraavaksi Karkkilan alueelle, jonka onneksi sain valmiiksi jo aikaisemmin kuin oletin. Kuvioista 21 näkyy valmis Karkkilan valvonta-alue. Ehdin jopa aloittaa Kirkkonummen alueen tekemistä ennen päivän päättymistä, mutta alue jäi valitettavasti keskeneräiseksi, ja joutuu odottamaan mahdollisesti jopa keskiviikkoon 17.04. asti ennen kuin saan sen valmiiksi.

Kuvio 20: Lohjan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Päivän loppuksi keräsin tavarani valmiiksi tiistain 16.04. päivystysvuoroa varten. Ehdin myös tutustua iltapäivälle varatun erityisen palotarkastuksen materiaaleihin, eli tietojärjestelmisämme oleviin ennakkotietoihin kohteesta ja sen suunnittelusta. Kohde vaikutti kuitenkin hyvin yksinkertaiselta, mikä oli helpotus, koska en ole urallani suorittanut itse vielä yhtään erityistä palotarkastusta.

Kuvio 21: Karkkilan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Tiistai 16.04.2019

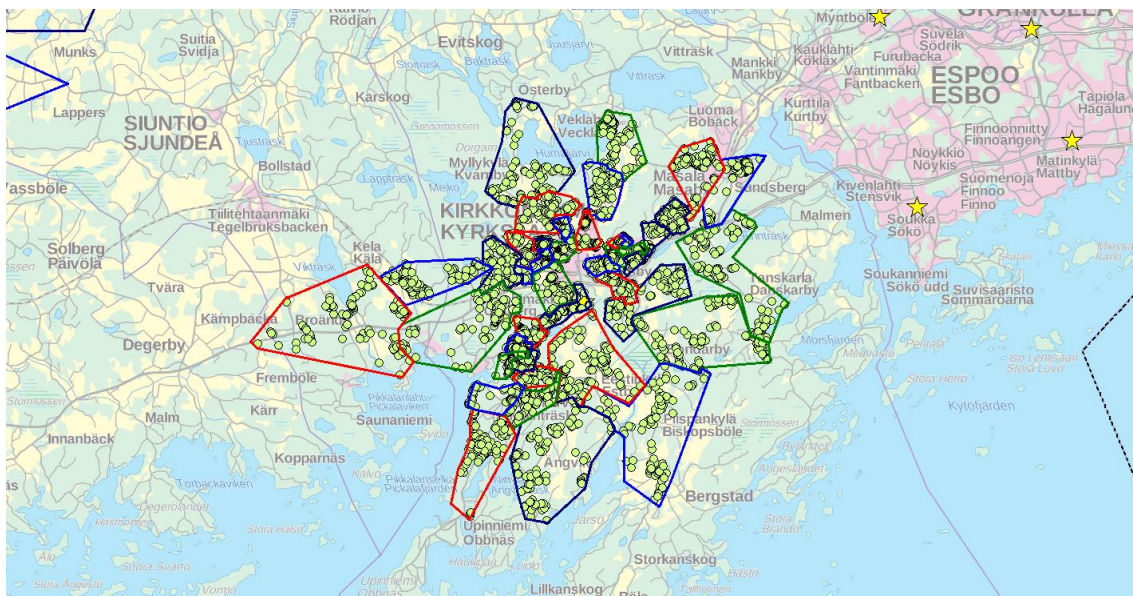
Päivystysvuoro alkoi hyvin normaalilla tavalla puhelinpäivystyksen kanssa, ja aamupäivä olikin melko rauhallinen. Yhteensä soittoja tuli aamupäivän aikana kuusi ja sähköposteja muutama kappale. Soittojen osalta ei jäänyt yhtään asiaa selvitettäväksi jälkepäin, mutta kolme ei niin kiireistä sähköpostia jäi minulle hoidettavaksi myöhempänä ajankohtana.

Iltapäivällä siirryin kohteeseen suorittamaan erityisen palotarkastuksen. Kohde oli kolmen rakennuksen kokoinen ja sinne oli valmistumassa kaksi kerrostaloa sekä yksi autosuoja. Tarkastus sujui hyvin ja koen saaneeni tarkastuksella myös paljon enemmän varmuutta tulevia erityisiä tarkastuksia varten. Yksi asia jäi kuitenkin vielä selvitettäväksi tarkastuksen jälkeen koskien erään parvekelinjan poistumisturvallisuutta, mutta asia ratkesi erittäin nopeasti johtavan palotarkastajan avun kanssa. En kuitenkaan tästä syystä saanut pöytäkirjaa kokonaan valmiiksi ennen työpäivän loppua.

Keskiviikko 17.04.2019

Aloitin päivän kirjoittamalla tiistailta jääneen erityisen palotarkastuksen pöytäkirjan loppuun asti ja toimittamalla sen asiakkaalle, että hän saa sen riittävän ajoissa ennen rakennusvalvonnan tekemää omaa tarkastusta kohteeseen. Asiakas vastasi onneksi nopeasti viestiini ja sain samalla kohteen laskutustiedot ja laskun tehtyä valmiiksi järjestelmässämme.

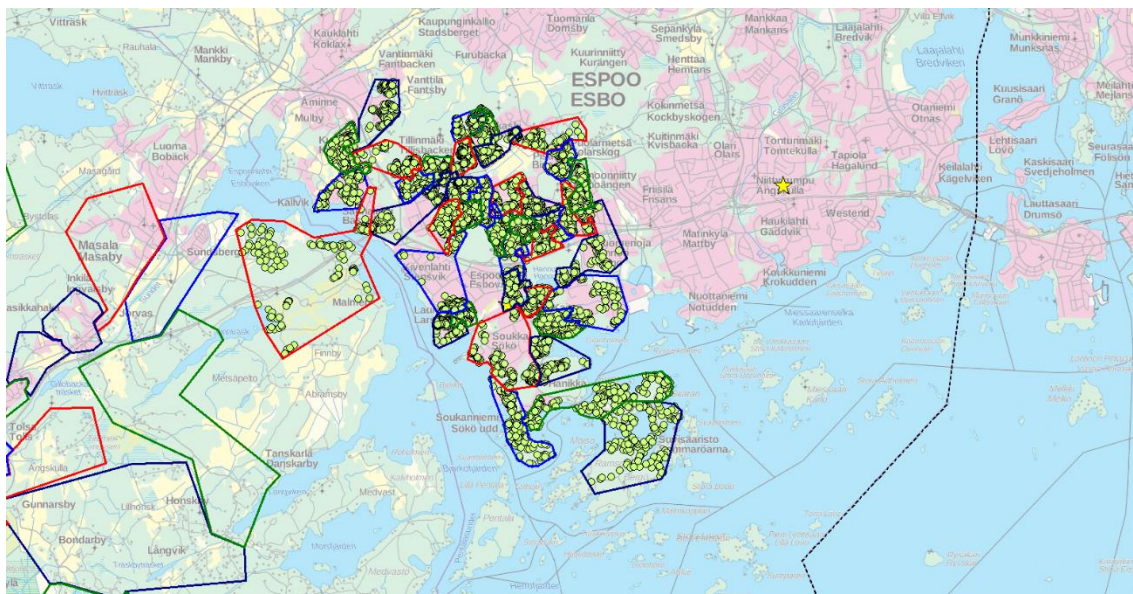
Pöytäkirjan teon jälkeen aloitin jälleen työni karttojen parissa. Minulta oli jäänyt maanantaina 15.04. kesken Kirkkonummen alueen tekeminen, joten jatkoin niiden työstämistä. Sain Kirkkonummen aluejaot nopeasti tehtyä loppuun kuvion 22 mukaisesti ja minulla oli vielä ilta-päivä aikaa aloittaa uuden alueen kanssa. Siirryin viimein Espoon alueen paloasemien alueille, missä onkin tekemistä aivan eri tavalla tiheään asutuksen vuoksi. Aloitin Espoonlahden paloaseman alueesta ja sainkin ennen päivän päättymistä sen valmiiksi.

Kuvio 22: Kirkkonummen valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Kuvioista 22 ja 23 näkyvät lopulliset aluejaot Kirkkonummen ja Espoonlahden paloasemien alueilta, ja ennen töistä lähtemistä sain alustettua itselleni Leppävaaran alueen kohteet valmiiksi. Valitettavasti en kuitenkaan saa torstain aikana karttoja paljoa tehtyä, sillä muiden työtehtävien ja yhden kokouksen takia pystyn työstämään karttoja vain muutaman tunnin ajan aamupäivästä.

Kuvio 23: Espoonlahden valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Torstai 18.04.2019

Päivän aluksi olin suunnitellut tekeväni muutaman tunnin karttoja, mutta päästyäni töihin huomasin, että ehtisin tehdä niitä vain noin 30 minuutin ajan. Hoidin aamusta sitten muita työtehtäviä ja sain tehtyä esimerkiksi tiistain 16.04. päivystysvuoron viimeiset rästitehtävät loppuun. Tämän jälkeen siirryinkin suoraan Keskuspaloasemalle koulutyöryhmän kokoukseen.

Kokouksessa käsitelimme koulutyöryhmän tulevia tehtäviä ja koska ryhmässä on paljon uusia jäseniä, minä mukaan lukien, kävimme aluksi läpi hyvin nopeasti koulutyöryhmän perustehtävät. Totesimme myös, että me uudet jäsenet tarvitsemme hieman tarkempaa perehdytystä erityisesti kouluille pidettävistä turvallisuuskoulutuksista, joten sovimme kaksi perehdytyspäivää kesälle. Ensimmäisessä käymme läpi hieman erilaisia koulutusvaihtoehtoja, joista koulut saavat valita itselleen sopivat. Toisessa perehdytyspäivässä osallistumme turvallisuuskouluttajamme järjestämään alkusammutuskouluttajien koulutukseen, josta saamme pätevyudet ja valmiuden pitää alkusammutuskoulutuksia itsenäisesti.

Loppupäivä kului omien paloriskiasuntojen tarkastusten varaamisessa. Paloriskiperehdytyksissä kokeneempi tarkastaja varoitti siitä, että varaukset ovat hyvin hidasta työtä, koska kohteiden tilanne ja historia täytyy tarkastaa ensin ennen kohteen varaamista. Sain kuitenkin päivän loppuun mennessä riittävän määrän kohteita valittua ja tarkastukset niihin varattua.

Perjantai 19.04.2019

Perjantai oli pitkäperjantai, eli vapaapäivä töistä. Työstin kuitenkin päivän aikana itsenäisesti karttoja eteenpäin ja sain valmiiksi Niittykummun sekä Leppävaaran paloasemien kuvioden

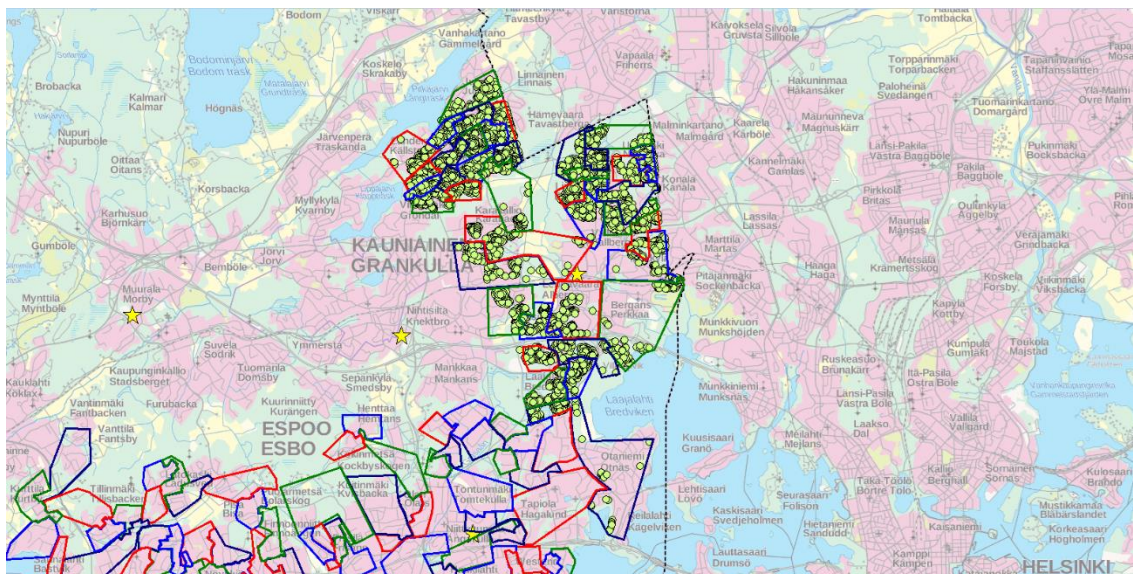

24 ja 25 mukaiset alueet. Asetin tavoitteeksi saada loput alueet sekä myös työvuoroille jaettavat liitteen 4 malliset vuosikartat valmiiksi 21.04. mennessä. Päästyäni työstämään Espoon paloasemien aluejakoja, huomasin että aikaisemmin viikolla 5 tekemäni kuvioiden 8 ja 9 mukaiset värijaot Espoon alueella olivat lopulta turha lisäys karttoihin, koska valvontakohteet eivät ole näkyvillä kartalla samanaikaisesti. Tästä syystä luovuin värijaosta kokonaan.

Kuvio 24: Niittykummun valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

En ole vielä saanut tehtyä yhtään vuosikarttaa, sillä päädyin laatimaan kartat siten, että valmistan ensin kaikki aluejaot. Aluejakojen valmistuttua voin jakaa valmiit alueet pienempiin sektoreihin ja tehdä niistä valmiita vuosikarttoja, jotka sisältävät vain tietyn alueen ja valitun vuoden työvuorojen alueet sekä valvontakohteet. Otin paljon mallia ja inspiraatiota tähän ideaan liitteen 4 mallista, ja uskon tämän tyylin olevan paras kartan helppolukuisuuden ja suunnitellun käytön kannalta.

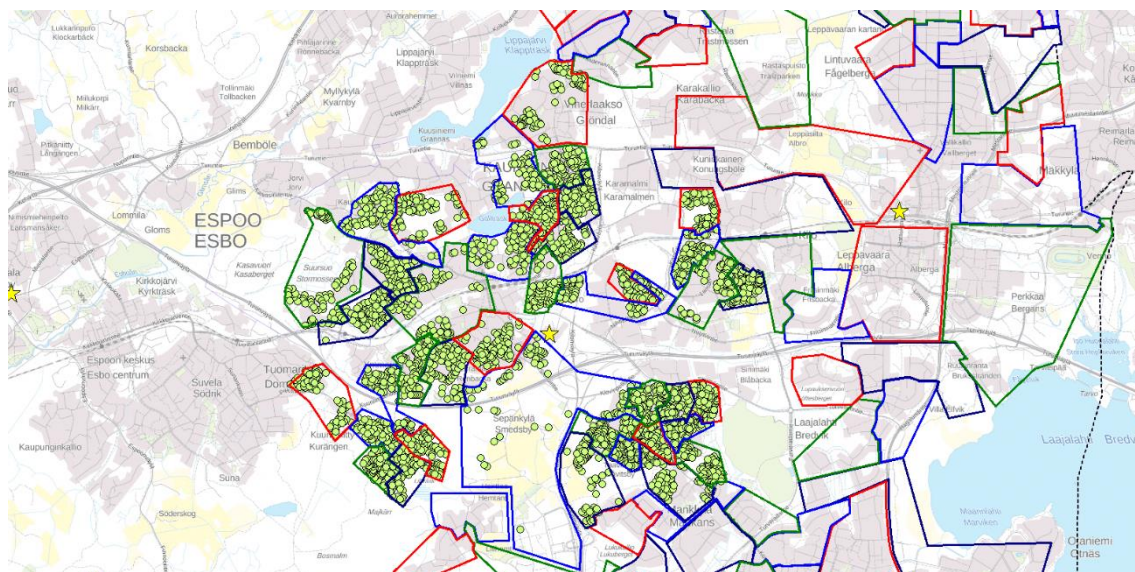

Kuvio 25: Leppävaaran valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Viikko 10: Yhteenveto

Viikon tavoitteet onnistuivat viikkosuunnitelman mukaisesti. Suoritin päivystysvuoron sekä päivystävän vuorolle osuneen erityisen palotarkastuksen ja osallistuin torstaina 18.04. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen koulutyöryhmän kokoukseen. Tavoitteeni saada kartta-alueet tehtyä ja valmiiksi työvuorille jaettaviksi karttakuviksi osoittautui erittäin haasteelliseksi, mutta sain 21.04. mennessä kuvioden 26, 27 ja 28 mukaiset alueet valmiiksi sekä liitteessä 3 esitellyn malliversion tapaiset valmiit kartat tehtyä osille alueista. Valmiiden karttamateriaalien tuottaminen osoittautui myöhemmin hyvin epärealistiseksi tavoitteeksi saada viikonlopun aikana tehtyä.

Koska tarkoitus oli saada jokaiselle työvuorolle jokaisen vuoden 2020-2029 väliltä oman, sen vuoden valvonta-alueen kartta, tarkoittaisi tämä 120 kartan tekemistä, jotta jokaiselle vuodelle olisi neljän työvuoron kokonaiskartta jokaiselta vakinaisen paloaseman alueelta. Siten jokaiselle työvuorolle oman kartan tuottaminen tarkoittaisi 480 kartan tuottamista. Tästä syystä muutin suunnitelmaani, ja tein vain muutamat mallikappaleet, jotta pystyn hyödyntämään niitä työstäessäni kaikki loput kartat vuoden 2019 aikana.

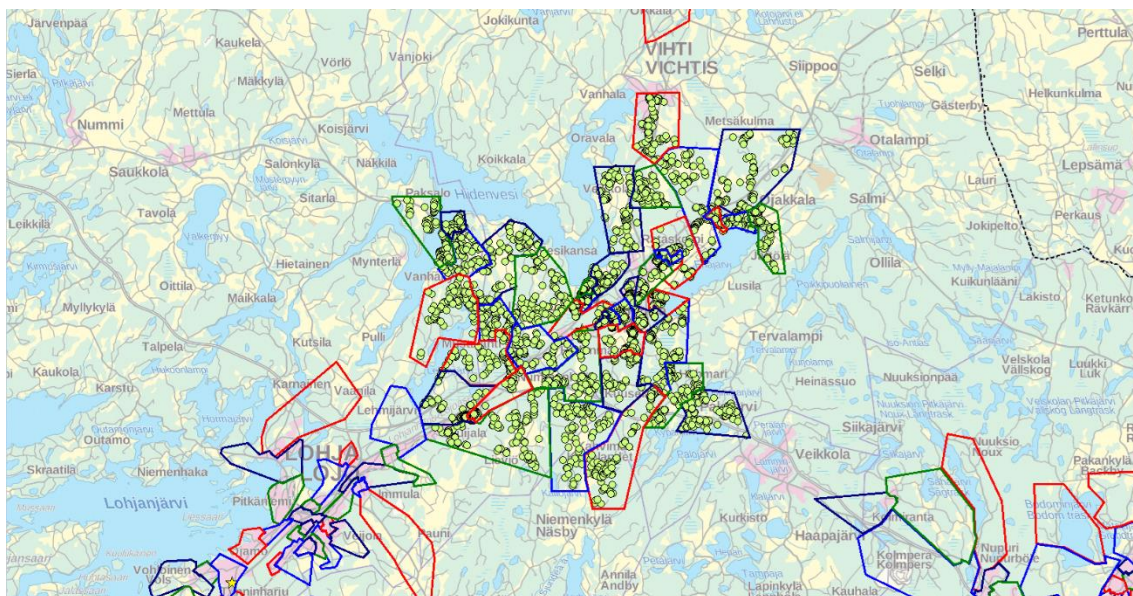
Kuvio 26: Keskuspaloaseman valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Viikon teemaksi otin haastavan ja erittäin uuden aiheen, eli paikkatiedon merkityksen Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontatoiminnalle. Aihepiiristä ei löytynyt kirjallisuutta ollenkaan, ainoastaan pelastustoiminnan puolelta. Tästä syystä haastattelin sähköpostitse pelastuslaitoksen johtavaa palotarkastajaa ja hyödynnän hänen näkemystään lähdemateriaalina tätä teemaa käsitellessäni. Haastattelun kysymykset ja vastaukset löytyvät liitteestä 2. Ensimmäiseksi lähdin kartoittamaan sitä, mitä paikkatieto oikeasti merkitsee valvontatoiminnan

Tarkasteltaessa paikkatiedon merkitystä Longley, ym. (2011), Rautasuon (2019) ja Demersin (2009) valossa, voidaan päätellä paikkatiedon olevan avainasemassa pelastuslaitoksen toiminnassa ja tärkeä työväline nyt ja tulevaisuudessa. Sen merkitys, kuten Rautasuo mainitsikin, tulee vain kasvamaan (2019). Ohjelmien kehittyessä ja muotoutuessa jatkuvasti yhteiskunnan ja käyttäjien tarpeiden mukaan, voidaan niitä käyttää yhä enemmän erilaisten analyysien teossa sekä päätöksenteon apuna.

Kuvio 28: Nummelan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

4 Loppuanalyysi & pohdinta

Aloittaessani opinnäytetyöni tekemisen 28.01.2019, asetin työn tavoitteeksi kehittyä pelastusviranomaisena, oppia paikkatiedosta enemmän eri näkökulmista sekä tuottaa pelastuslaitokselle tehtävänannon mukaisia karttamateriaaleja. Olen suunniteltujen tavoitteiden mukaisesti kehittynyt palotarkastajana huomattavasti tammikuun tilanteeseen verrattuna. Osittain uskon tähän vaikuttaneen järjestelmällisen teemojen suunnittelemisen viikoittain, joiden päätavoitteena oli kartoittaa teoretietoa sekä kokemusta käytännössä tietyiltä minulle vielä melko tuntemattomilta osa-alueilta.

Enimmäkseen huomaan kehittyneeni yleisesti työssäni tämän kevään aikana, sillä olen joutunut kohtaamaan työssäni tilanteita, jotka ovat olleet minulle täysin tuntemattomia. Olen myös löytänyt uusia toimintamalleja ja -työtapoja, kuten esimerkiksi heti ensimmäisen viikon yhteenvedon jälkeen havaitsin hyväksi todetun tarkastustyylin. Tästä lähtien hyödynsin heti oppimaani tietoa ja olenkin jokaisella tarkastuksella tämän jälkeen keskittynyt erityisesti ot-

tamaan kontaktia tiloja käyttäviin henkilöihin ja keskustellut heidän kanssaan käytännön turvallisuusasioista kohteessa. Huomaan myös viikon 6 teemalla ajankäytön hallinnasta olleen pysyvä vaikutus omaan työhöni, sillä olen pystynyt tunnistamaan tehokkaita hetkiä päivistäni ja jatkuvasti hyödyntämään niitä vaikeiden työtehtävien suorittamiseen.

Viikoittaiset analyysit ovat myös johtaneet siihen, että pohtiessani tiettyjä ennalta valittuja teemoja viikon aikana ja peilattessani omia päätöksiä tietoperustaa vasten viikon lopussa, olen saanut luotua hyvin tarkkaa pohdintaa omasta ajatuksenkulustani. Olen tätä kautta oppinut paljon siitä, miksi teen asiat tietyllä tavalla. Oman ammatillisen ja henkilökohtaisen kehittymisen kannalta on olennaista ymmärtää oma ajatusprosessi, jotta sitä voi kehittää tulevaisuudessa oikeanlaisten toimintamallien mukaisesti. Palotarkastajan työssä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksella on tietyt vapaudet kuitenkin omien työtapojen löytämisessä, mutta itse tähtään löytämään oman toimintatapani siten, että ne perustuvat joko teoretietoon tai kokeenempien palotarkastajien suosimiin tai ehdottamiin työskentelytapoihin.

Opinnäytetyön tavoitteeni luoda pelastuslaitokselle heidän tarvitsemiaan aineistoja onnistui ja ei onnistunut samanaikaisesti. Olen onnistunut opinnäytetyön teon aikana luomaan tarkat jaot alueittain ja työvuoroittain kuvion 29 näyttämällä tavalla, sekä olen opinnäytetyössäni dokumentoinut toimintatapojani ja ajatuksenkulkuani karttojen suunnittelun ja työstämisen aikana. En kuitenkaan ole saanut valmiita karttoja tehtyä suunnitellusti suoraan pelastuslaitoksen käyttöön. Tässä viittaa jo viikon 10 yhteenvedossa mainitsemaani asiaan, jossa laskin valmiiden karttojen kokonaisuudeksi yhteensä 120 vuosialueiden karttaa sekä 480 vuorojen karttaa, eli yhteensä 600 erillistä karttaa. Vaikka tavoite kaikkien karttojen valmistumisesta ei täyttynytkään, lasken tavoitteeni täyttyneeksi, sillä onnistuin luomaan mallisuorituksen karttojen työstämisestä alusta loppuun, eli liitteen 3 mukaiseen lopputulokseen asti. Kuten aluejakojen tekemisen kanssa, käytännön työ näissä on itsensä toistamista ja sen vuoksi koen pelkän malliesimerkin olevan riittävä tulos, jotta koen itselleni asettamani tavoitteen täyttyneen riittävästi.

Kaiken kaikkiaan olen oppinut monia asioita, mutta koen erityisesti ja tarkoituksellisesti painottaneeni paikkatietoa opinnäytetyön teon aikana. Tämän vuoksi koen, että vaikka olenkin kehittynyt pelastuslaitoksen työntekijänä, olen eniten kehittynyt paikkatiedon kanssa. Vaikka en paikkatietoasiantuntija olekaan, olen silti paljon pätevämpi työskentelemään MapInfo Pron sekä RouteFinder-työkalun parissa, kun mitä olin tammikuussa 2019 tämän opinnäytetyön alkaessa. Viikon 2 yhteenvedon aikana, jossa käsittelin paikkatiedon tietoperustaa, havaitsinkin kiinnostukseni paikkatietoa kohtaan kasvaneen sitä mukaa, mitä enemmän opin aiheesta. Tämä kiinnostuksen kasvu ei ole lakannut työn edetessä ja jokainen onnistuminen lisää ha-

luani työskennellä paikkatiedon parissa tulevaisuudessakin. Erityisesti kiinnostukseni paikkatiedon ja turvallisuuden välisestä yhteydestä on kasvanut, ja uskonkin tulevaisuudessa löytäväni joitain aihepiiriin sopivia opintoja syventämään omaa osaamistani.

Seuraavana askeleena työn etenemisessä on työstää itse käyttökartat pelastuslaitokselle, kuten olen jo kertonutkin. Jatkokehitysidea aiheesta nousi keskustelussa työtehtävän antaneen johtavan palotarkastajan kanssa, jossa pohdimme mahdollisen ohjeen laatimista näiden karttojen laatimiselle. Sinänsä ohje olisi hyödyllinen, sillä jos siitä tehdään tarpeeksi yksityiskohtainen, pystyisi kuka tahansa tekemään kartat tulevaisuudessa ilman minkäänlaista aikaisempaa paikkatieto-osaamista. Vaikeaksi tämän ohjeen laatimisen tekee tietenkin sen laajuus, jos halutaan olla yksityiskohtaisia ohjeiden kanssa. Tämän lisäksi ongelmaksi havaittiin myös se, että kartat tehdään 10 vuoden ajalle ja tämän 10 vuoden aikana paikkatietojärjestelmä päivittyy useamman kerran tai vaihtuu kokonaan, jolloin ohje olisi enää vain suuntaa-antava. Nämä ongelmat täytyy ohjeen laatijan ratkoa ennen sen laatimista, jotta siitä saataisiin kaikki mahdollinen hyöty irti.

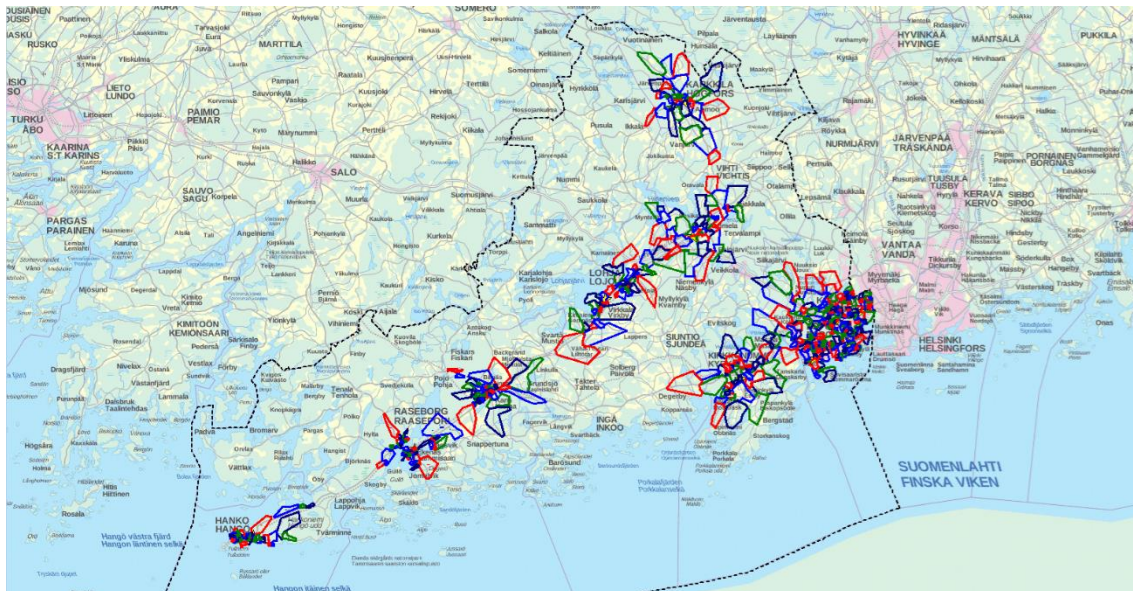
Opinnäytetyön aihe synnytti myös tarpeen uudelle sivutehtävälle, joka liittyy osittain luomiini karttoihin. Pelastuslaitokselta ilmaistiin tarve valvonnan suunnittelulle 10 minuutin saavutettavuusalueiden ulkopuolisten asuinrakennusten kohdalla sekä niiden osalta saman tyyppisten aluejakojen sekä karttojen luomiselle. Työni tämän aihepiirin parissa ei siis lopu tämän työtehtävän saavuttaessa maalinsa.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos hyötyi opinnäytetyöstäni, sen ohella luoduista karttamateriaaleista sekä sen seurauksena tuotetuista valmiista kartoista siten, että he saivat seuraavalle 10 vuodelle alkaen vuodesta 2020 valvontakartat, joiden mukaan työvuorot pystyvät pitkän ajan suorittamaan valvontaa omien asemiansa saavutettavuusalueilla. Pelastuslaitoksen valvontatoiminta hyötyi opinnäytetyöstä myös, sillä tuotettuja karttoja voidaan hyödyntää paloturvallisuuden itsearviointin tulevassa suunnittelussa ja käytännön toteutuksessa. Näiden valmiiden karttojen avulla pystyttiin myös vapauttamaan niiden korvikkeita luoneiden johtavien palotarkastajien aikaa tulevaisuudessa muihin työtehtäviin. Kokonaisuudessaan karttoja tulee jo edellä mainittu määrä: 600 kappaletta. Nämä kartat tulevat pelastuslaitokselle liitteen 7 mukaisesti arkistoituna, jotta niiden käyttöönotto olisi tehokasta ja vaivatonta.

Itse opinnäytetyö toimii pelastuslaitokselle alustavana ohjeena saman kaltaisten karttojen luomiselle, sillä olen kuvannut eri vaiheita, joiden kautta olen päätenyt liitteen 3 mukaiseen lopputulokseen. Liitteissä 5 ja 6 selvennän omaa ajatusmalliani karttojen työstämisessä. Liite 5 on prosessikartta, jossa näkyy eri karttojen tekemisen vaiheet ja mitä asioita kyseisessä vaiheessa tehdään ja mitä pitää olla tehtynä tiettyyn vaiheeseen päästäessä. Liitteessä 6 selvennän hieman sitä, mitä kaikkia tietoja on kartalla esillä tiettyssä prosessikartan vaiheessa. Tämän lisäksi pelastuslaitos hyötyi opinnäytetyön kokonaisuudesta myös siinä mielessä, että

heillä on nyt uusi paikkatieto-osaaja palveluksessaan. Kuten jo aikaisemmin on mainittu, en ole paikkatietoasiantuntija, mutta osaamiseni ja ymmärrykseni MapInfon sekä paikkatiedon maailmasta on tämän työn tuloksena monia työntekijöitä edistyneempi.

Kuvio 29: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen vakinaisten paloasemien valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)

Lähteet

Painetut

- Bischof, I. & Bischof, K. 2004. Itsensä johtaminen. Suomentaja Hellsten, S. Helsinki: RASTOR.
- Davis, D. 2003. GIS for everyone: Exploring your neighborhood and your world with a Geographic Information System. 3. painos. Redlands, California: ESRI Press.
- Demers, M. 2009. Fundamentals of geographic information systems. 4. painos. United States of America: John Wiley & Sons.
- Hassila, J. 2016. Yksisuuntaisesta tiedottamisesta kohti multiagenttikampanjointia. Sivut 177-185 teoksessa Tulenarkaa - Palonkestävää: Onnettomuuksien ehkäisy ennen ja nyt, toim. Ilmolahti, O. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.
- Hatakka, S., Valkeinen, H., Huurinainen, V. 2014. Sähkölaitteistoista aiheutuneet tulipalot ja palovaarat Suomessa - esiselvitys. Helsinki: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes.
- Hyytiä, K. 2010. Paloilmoittimen suunnittelu, asennus, huolto ja kunnossapito 2009. 5. uudistettu painos. Espoo: Sähköinfo.
- Laaksonen, J. 2018. Rakenteellinen paloturvallisuus: Yleiset perusteet ja ohjeet. Helsinki: Suomen Rakennusinsinöörien Liitto RIL ry.
- Longley, P., Goodchild, M., Maguire, D. & Rhind, D. 2011. Geographic information systems & science. 3. painos. Hoboken, N.J.: Wiley.
- Majamaa, J. 2012. Kerrostalon paloturvallisuus, SPEK opastaa, 13. 4., uudistettu painos. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.
- Majamaa, J. & Koskela, K. 2011. Paloturvalliset ja -järjestelyt: Opas kunnossapitoon ja huoltoon, SPEK opastaa, 20. 3., uudistettu painos. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.
- Majamaa, J. & Koskela, K. 2010. Palovaroitinopas, SPEK opastaa, 23. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.
- Partanen, A & Lipasti, U. 2010. Sähköpalon ennaltaehkäisy kotikonstein. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.
- Rytikangas, I. 2008. Tehokas ajankäyttö - vähemmän stressiä, enemmän tuloksia. 3. painos. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari, Helsingin Kamari.
- Tiirikainen, K. 2009. Turvallinen koti: Joka kodin opas. Ryttylä: Rakas-kustannus.
- Virtanen, A. 1993. Rakenteellinen palonehkäisy: palontorjuntaa tulipalossa ja ennen sitä. 2., muuttumaton painos. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.
- Waitinen, M. 2017. Pelastustoimen turvallisuusviestinnän käsikirja. Helsinki: Suomen Palopäällystöliitto.
- Waitinen, M. & Ripatti, E. 2009. Oppilaitoksen turvallisuusopas. Helsinki: Suomen Palopäällystöliitto.
- Waitinen, M. 2005. Koulutyön paloturvallisuusopas. Helsinki: Suomen Palopäällystöliitto.

Sähköiset

- Erillisverkot. 2019. Palvelut: Viranomaisradioverkko Virve. Viitattu 29.03.2019. <https://www.erillisverkot.fi/palvelut/tietoliikenne/virve>
- Finlex. 2019. Pelastuslaki 379/2011. Viitattu 02.04.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>
- Hätäkeskuslaitos. 2019. ERICA-hätäkeskustietojärjestelmä: Valtakunnallisesti verkottunut viranomaisten yhteiskäyttöinen hätäkeskustietojärjestelmä. Viitattu 19.03.2019. https://www.112.fi/hatakeskusuudistus/uusi_tietojarjestelma

Iltalehti. 2017. Vuosaaren tappava palo lähti kiukaasta - asunnossa ei ollut palovaroitinta. Viitattu 24.03.2019. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201709042200370462>

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2019. Auta auttajia auttamaan -112-päivä Länsi-Uudella-maalla. Viitattu 17.02.2019. [https://www.lup.fi/fi-FI/Auta_auttajia_auttaamaan__112paiva_LansiU\(153532\)](https://www.lup.fi/fi-FI/Auta_auttajia_auttaamaan__112paiva_LansiU(153532))

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2018. Pelastustien suunnittelu ja toteutus. Viitattu 18.04.2019. <https://www.lup.fi/download/noname/%7B2B9EF7E3-4CAE-4A87-BD4C-A566FD5C7435%7D/111970>

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2017. Pelastuslaitos. Viitattu 01.02.2019. <https://www.lup.fi/fi-FI/Pelastuslaitos>

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2013. Nousujohdon suunnittelu ja toteutus: Onnettomuuksien ehkäisy ohje LUP 2013-6. Viitattu 08.04.2019. <https://www.lup.fi/download/noname/%7BC170131E-266A-49FF-9A84-33841464B084%7D/42207>

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2012a. Palovaroitin valvoo turvallisuuttasi yötä päivää. Viitattu 29.03.2019. https://www.lup.fi/fi-FI/Turvallinen_arki/Palo_haka_ja_kaasuvaroittimet/Palovaroitin

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2012b. Toimintavalmius. Viitattu 06.05.2019. <https://www.lup.fi/fi-FI/Pelastustoiminta/Toimintavalmius>

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto. 2015. Ohje tilapäismajoituksen turvallisuusjärjestelyistä kokoontumistiloissa. Viitattu 29.03.2019. <https://www.lup.fi/download/noname/%7BA7DAE0A4-59B1-4142-8313-D54BEF90B8A8%7D/69464>

PRONTONET.FI. 2019. PRONTO. Viitattu 08.04.2019. <https://prontonet.fi/>

Päijät-Hämeen pelastuslaitos. 2012. Nousujohto-ohje. Viitattu 27.02.2019. https://www.phpela.fi/easydata/customers/phpela/files/ohjeet/ohjeet_20130527091613_nousujohto_phpela.pdf

Rakennusvalvonta Helsinki-Espoo-Vantaa-Kauniainen. 2018. Yhtenäiset käytännöt. Viitattu 17.02.2019. <https://www.pksrava.fi/asp2/default.aspx>

Sisäasiainministeriö. 2012. Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje. Viitattu 06.05.2019. http://www.pelastustoimi.fi/download/33309_212012.pdf?88af21fd0e5bd488

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. 2019. Käyttöturvallisuustiedote. Viitattu 26.04.2019. <https://tukes.fi/kemikaalit/reach/kayttoturvallisuustiedote>

Ympäristöministeriö. 2017. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta. Viitattu 08.04.2019. [http://www.ymp.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uusi_asetus_rakennusten_paloturvallisuus\(45212\)](http://www.ymp.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uusi_asetus_rakennusten_paloturvallisuus(45212))

Julkaisemattomat

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2018. Organisaation sisäinen materiaali. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma 2018.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2018. Organisaation sisäinen materiaali. Palotarkastuskarttojen QGIS & MapInfo -ohje.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2016. Organisaation sisäinen materiaali. Nousujohtojen suunnittelu ja toteutus.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. 2014. Organisaation sisäinen materiaali. Ohje palotarkastusten suorittamisesta: Onnettomuuksien ehkäisy ohje LUP 2014-2.

Rautasuo, J. 2019. Sähköpostihaastattelu 19.04.2019. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. Espoo.

Tieto Finland Oy. 2016. Organisaation sisäinen materiaali. JOTKE 3.1.0: Käyttöohje.

Kuviot

Kuvio 1: Palotarkastajan sidosryhmät (Markus Honkanen 2019).....	11
Kuvio 2: Kuivanousu (Päijät-Hämeen pelastuslaitos 2012)	21
Kuvio 3: Kuivanousun vedensyöttö (Markus Honkanen 2019).....	22
Kuvio 4: Länsi-Uudenmaan riskialueet (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2012)	31
Kuvio 5: Omakotitalot kartalla (Markus Honkanen 2019)	31
Kuvio 6: Palvelualueet (Markus Honkanen 2019)	32
Kuvio 7: Omakotitalot palvelualueilla (Markus Honkanen 2019)	38
Kuvio 8: Leppävaaran omakotitalot palvelualueilla (Markus Honkanen 2019)	38
Kuvio 9: Leppävaaran omakotitalot ilman palvelualueita (Markus Honkanen 2019)	39
Kuvio 10: Hangon 4. vuoron valvonta-alue vuodelle 2020 (Markus Honkanen 2019)	39
Kuvio 11: Hangon valvonta-alue vuodelle 2020 (Markus Honkanen 2019)	40
Kuvio 12: Palotarkastajien Virve-päätelaite TH1n (Markus Honkanen 2019)	47
Kuvio 13: 10mm kolmioavain (Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos 2018)	61
Kuvio 14: Hanko 2020-2023 (Markus Honkanen 2019)	62
Kuvio 15: Hangon valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	63
Kuvio 16: Raaseporin valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	64
Kuvio 17: MapInfo Pro 16.0.4 (Markus Honkanen 2019)	67
Kuvio 18: QGIS 2.18.18 (Markus Honkanen 2019)	68
Kuvio 19: Karjaan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	69
Kuvio 20: Lohjan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	69
Kuvio 21: Karkkilan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	70
Kuvio 22: Kirkkonummen valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	71
Kuvio 23: Espoonlahden valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019).....	72
Kuvio 24: Niittykummun valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	73
Kuvio 25: Leppävaaran valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019).....	73
Kuvio 26: Keskuspaloaseman valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019).....	74
Kuvio 27: Mikkilän valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019).....	75
Kuvio 28: Nummelan valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	76
Kuvio 29: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen vakinaisten paloasemien valvonta-alueet 2020-2029 (Markus Honkanen 2019)	79

Liitteet

Liite 1: Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta: Taulukko 12	84
Liite 2: 19.04.2019 Haastattelukysymykset ja -vastaukset.....	85
Liite 3: Leppävaaran koko valvonta-alue 2023	86
Liite 4: Leppävaaran koko valvonta-alue 2014	87
Liite 5: Valvontakarttojen luomisen prosessikaavio	88
Liite 6: Prosessikaavion vaiheiden sisältämät tiedot	89
Liite 7: Karttojen sähköisen arkistoinnin menetelmä	90

Liite 1: Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta: Taulukko 12

Tila	Paikkamäärä	Sähköverkkoon kytketty palova- roitin	Paloilmoitin	Hätäkeskukseen kyt- ketty paloilmoitin
Asunnot, jotka on kyt- ketty sähköverkkoon	Ei rajoitettu	x		
Majoitustilat	Enintään 50 majoituspaikkaa Yli 50 majoituspaikkaa	x		x
Hoitolaitokset, yleensä	Enintään 25 vuodepaikkaa Yli 25 vuodepaikkaa	x		x
- ympärivuorokautisen käytön päiväkodit	Enintään 50 vuodepaikkaa Yli 50 vuodepaikkaa	x		x
Päivähoitolaitokset	Ei rajoitettu	x		
Päiväkodit ja muut varhaiskasvatuksen ti- lat	Enintään 150 hoidettavaa Yli 150 hoidettavaa	x	x	
Koulut	Enintään 250 oppilasta 251-500 oppilasta Yli 500 oppilasta	x	x	x

Liite 2: 19.04.2019 Haastattelukysymykset ja -vastaukset

Rautasuo, J. sähköpostihaastattelu

1. Miten pelastuslaitos hyödyntää paikkatietoa valvontatoiminnassaan?

V: Paikkatietoa hyödynnetään valvontatoiminnan suunnittelussa erityisesti aluevalvonnan sekä pientalojen paloturvallisuuden itsearvioinnin osalta. Lisäksi sitä hyödynnetään myös muiden valvontakohteiden osalta esimerkiksi tarkasteltaessa riskialueiden tavoitettavuutta ja toimintavalmiutta.

2. Voisiko paikkatietoa yrittää hyödyntää laajemmin osana valvontatoimintaa? Miten/Miksi ei?

V: Näkisin, että paikkatiedon hyödyntämisen tarve tulee jatkossa lisääntymään nykyisestä. Esimerkiksi arvioivan valvontamenetelmän tuottama riskitieto voidaan sitoa paikkatietoon ja näin saadaan yksi indikaattori lisää toimintaympäristön analysointiin ja turvallisuustilannekuvaan.

3. Olisiko esimerkiksi ”mökkitarkastuskarttojen” tavoite saavutettavissa ilman paikkatietoaineistoja? Miten/Miksi ei?

V: Käytännössä pientalojen paloturvallisuuden itsearvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa paikkatietoon perustuva aluejako on välttämätön, jotta valvottavat alueet saadaan jaettua riskiperusteisesti ja toteutuksen kannalta tarkoituksenmukaisesti.

4. Onko paikkatietoaineistoilla tarvetta valvontatoiminnan kannalta myös tulevaisuudessa? Miksi/Miksi ei?

V: Sama kuin kysymyksessä kaksi: Näkisin, että paikkatiedon hyödyntämisen tarve tulee jatkossa lisääntymään nykyisestä. Esimerkiksi arvioivan valvontamenetelmän tuottama riskitieto voidaan sitoa paikkatietoon ja näin saadaan yksi indikaattori lisää toimintaympäristön analysointiin ja turvallisuustilannekuvaan.

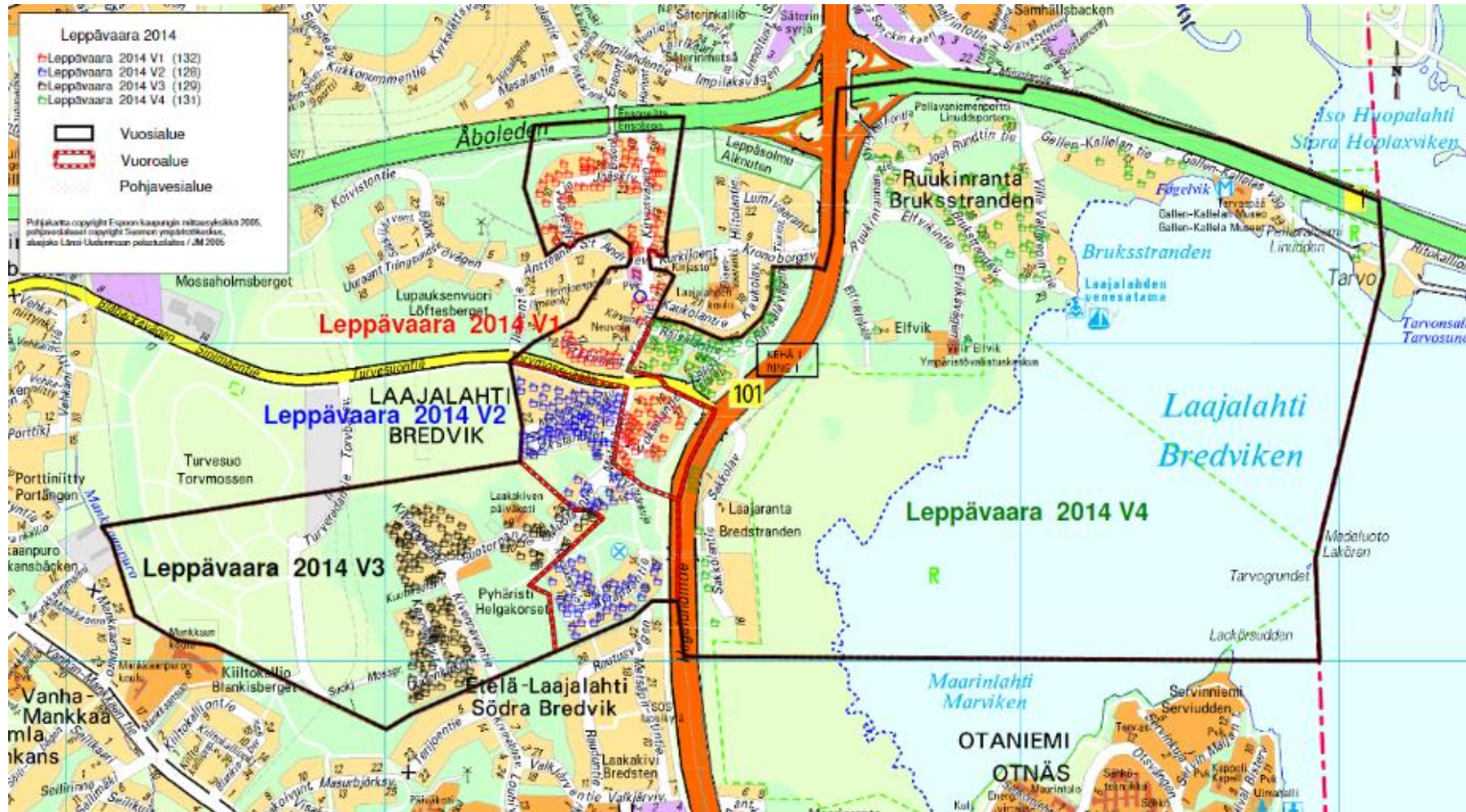
5. Pidätkö itse paikkatietoa tärkeänä osana valvontatoimintaa vai tulisiko se mielestäsi korvata jollain paremmalla tai tehokkaammalla järjestelmällä? Miksi?

V: Paikkatieto on nyt ja tulee myös jatkossa olemaan yksi tärkeä osa pelastuslaitoksen valvontatoiminnan suunnittelua ja toteutusta. Laajemmin tarkasteltuna, paikkatiedon hyödyntäminen on yksi aivan keskeinen osa pelastuslaitoksen riskianalyysia ja toiminnan suunnittelua, toteutusta ja seuranta. Kuten jo aikaisemmin totesin, paikkatiedon merkitys todennäköisesti vain kasvaa tulevaisuudessa, kun riskianalyysimenetelmät kehittyvät.

Liite 4: Leppävaaran koko valvonta-alue 2014

Liite 5: Valvontakarttojen luomisen prosessikaavio

Liite 6: Prosessikaavion vaiheiden sisältämät tiedot

Vaiheen sisältämä tieto	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 4
Pohjakartta	X	X	X	X
Paloasemat	X	X	X	X
Valvontakohteet	X	X	X	X
Saavutettavuusalueet		X	X	
Aluejaot			X	
Vuosialueet			X	X
Vuoron alue			X	X

Liite 7: Karttojen sähköisen arkistoinnin menetelmä

12 vakinaista paloasemaa:

 Espoonlahti	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Hanko	13.3.2019 11:04	Tiedostokansio
 Karjaa	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Karkkila	18.4.2019 9:06	Tiedostokansio
 Keskuspaloasema	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Kirkkonummi	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Leppävaara	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Lohja	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Mikkilä	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Niittykumpu	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio
 Nummela	6.5.2019 7:55	Tiedostokansio
 Tammisaari	18.4.2019 9:05	Tiedostokansio

Jokaiselle paloasemalle valvontavuodet 2020-2029:

 v2020	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2021	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2022	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2023	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2024	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2025	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2026	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2027	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2028	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio
 v2029	18.4.2019 9:07	Tiedostokansio

Jokainen valvontavuosi sisältää jokaisen työvuoron oman kartan sekä kartan, joka kokoaa koko vuoden valvottavat alueet:

 1vuoro	18.4.2019 9:06	Tekstitiedosto
 2vuoro	18.4.2019 9:06	Tekstitiedosto
 3vuoro	18.4.2019 9:06	Tekstitiedosto
 4vuoro	18.4.2019 9:06	Tekstitiedosto
 Koko alue	18.4.2019 9:06	Tekstitiedosto